

Skaka om och bland mer

Om invandrar identitet i vardagen

Luljetë Duraku

2008

LUND
UNIVERSITY

Abstract

The Swedish integration policy acts upon that all citizen should have equal rights and possibilities no matter ethnic and cultural background. In today's Sweden it is more or less self-evident that immigrants ought to prepare the possibility to preserve their original cultural distinctive character according to the Governments Proposition 1997/98:16. Simultaneously the term integration and its actual meaning and its political significance are not always clear.

Immigrants as a categorization are often overloaded with negative overtone and risk to seem discriminated. The category reinforces also a "we" and "them" thinking. The category moreover is rough generalized and presupposes a group with common distinguishing features and a solidarity that is separated from the Swedes.

This essay seeks to understand how identities are constructed among immigrants. One way to regard identity is to examine how cultural identity is constructed and how it is understood in Sweden since many immigrants in Sweden experience that they have one foot in each culture.

Sometimes what a person feels seems to be unimportant and uninteresting if one consider individuals whether they are immigrants or Swedish.

In the interviews conducted by five young persons from Malmoe region in Sweden contribute both experiences to their narrative story over their identity. Through narratives their identities are portrayed as being "neither this" nor "that". This ambivalence is especially clear in narratives of belonging and the immigrant's possibilities to call themselves and be a part of the "swedishness". This can also be described as a hybrid identities.

Keywords: Diaspora, identity, hybrid identity, swedishness, immigrants, integration, multiculturalism,

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
1.1.1	Avgränsning	2
1.2	Apropå invandrare - tidigare studier	3
2	Beskrivning av empirin	4
2.1	Metod - Narrativ analys och identitetsforskning.....	5
2.1.1	Berättelser och samhällsvetenskaplig forskning	6
3	Teoretiska perspektiv	8
3.1	Diaspora - ge mig vingar och rötter	8
3.2	Att skapa sin egen saga	9
3.3	Post-koloniala och post-strukturalistiska perspektiv.....	10
3.4	Diaspora Identitet	10
3.5	Identitet ur ett essentiellt och konstruktivt perspektiv	11
3.5.1	Var du kom ifrån och var du nu är	11
3.5.2	Autentiskt jag och det jag blivit	12
3.6	Hybrida identiteter.....	14
3.6.1	Varken det ena eller det andra.....	15
3.7	Det tredje rummet.....	15
3.8	Sammanfattning: diaspora och hybrida identiteter.....	16
4	Att studera självvibildningar	18
4.1	Att få teoretiska koncept funktionsdugliga	18
4.1.1	Den temporära dimensionen.....	19
4.1.2	Den förflutna dimensionen - Vårt arv	20
4.1.3	Den spatials dimensionen - den externa dimensionen	24
5	Slutsatser och avslutade reflexioner.....	28
5.1	Identitetspolitik och ”det mångkulturella”	28
5.2	Dualismen i mångfald	30
6	Referens	32

6.1	Artiklar	33
7	Bilaga 1	34
7.1	Intervju person K1	34
7.2	Intervjuperson K2	46
7.3	Intervjuperson M1	58
7.4	Intervjuperson M2	65
7.5	Intervjuperson M3	78
8	Bilaga 2	88
8.1	Intervjumall	88

1 Inledning

"Det alla människor har inom sig påminner om parfymer. Man kan namnge alla enskilda ämnen, men inte beskriva själva doften"

/Theodor Kallifatides (2001). Ett nytt land utanför mitt fönster

Att bosätta sig i ett nytt land innebär stora förändringar för individen. Vi är främlingar i ett nytt land och vi förblir främlingar. Som nykomling under de första levnadsåren i ett nytt land är det grundläggande och en självklarhet att lära sig språket. Det är grundläggande för att vår eventuella isolering och socioekonomiska marginalisering skall motverkas.

Orsakerna till varför man flyttar från sina länder är olika liksom vårt ursprung och traditioner. Mina föräldrar flydde från sitt land på grund av politiska åsikter. Jag är barn till politiska flyktingar. Jag föddes i exil i Kosovo. Som barn var politiken för mig symbol för förtryck och inte frihet. Trots att mina föräldrar älskade sitt land i sig var det omöjligt för oss som familj att stanna kvar, åtminstone så länge som oroligheterna pågick.

Samtidigt som man då ska lära sig ett nytt språk är det på samma sätt viktigt att lära sig det svenska ifråga om livsstil och "koder". Det är krav på att invandrare faktiskt lär sig och följer svensk lagstiftning, normer och värderingar. Och likt en utsvulten hund över en saftig köttbit har jag slukat och anammat svenskheten.

Många gånger är inte detta enkelt för vuxna nykomlingar i synnerhet eftersom det blir viktigt för dem att bibehålla sina rötter, språk och kultur. Föreställningen om deras tidigare hem lever kvar som kan bli en myt och längtan tillbaka blir något abstrakt. Dessa båda positioner kan leda till ambivalens i fråga om vad invandraren egentligen förväntas förändra alternativt bevara i sitt beteende.

Att växa upp i Sverige som s.k. "andra generationens invandrare" alternativt "svensk medborgare av utländsk härkomst" ser jag som en förmån. Det är en förmån för att den gett mig chansen att få djup inblick i och förståelse för flera skilda kulturer och identiteter. Samtidigt ser jag denna förmån som en privilegierad men utsatt position, man lär sig tidigt att genomsöka och ifrågasätta förutfattade meningar, men åsikter godtas inte nödvändigtvis av någontida av grupperna som man identifierar sig med. Att vara kategoriserad som invandrare är samtidigt ett ofrånkomligt inslag i det sociala livet. Eftersom Sveriges ambitiösa offentliga politik är närmast per definition en producent av sociala kategorier. Genom livet är vi indelade i olika formella och informella grupper, till exempel i skolan, på arbetsplatsen och under fritiden.

I möten med individer i Sverige när de hör, ser och läser mitt namn "Luljeta" får jag oftast frågan "vilket är ditt ursprung"? Det är normalt ingen större svårighet att fastställa en individs nationella ursprung, eller för den delen att förklara kön eller ålder. Men skulle man börja gräva tillräckligt i det förflutna blir ursprung inget

annat än ett mysterium. Jag ser ursprung som summan av ett koordinatsystem där man vid en viss tidpunkt med vissa föräldrar på en viss plats föddes men när man följer denna princip i flera generationer bakåt i tiden förlorar den mycket av sin begriplighet. Folk förflyttar sig och nya identiteter skapas och dessa fortsätter att anpassas över tid men det ärvda något man inte kan undkomma. Det är just det som är den riktiga innebörden i att tillhöra en kultur.

1.1 Syfte och frågeställning

Min utgångspunkt i denna uppsats är att förstå hur diaspora identiteter är konstruerade. Genom denna linje anser jag då att det är viktigt att inkludera tillhörighet och hur unga personer vars föräldrar immigrerat till Sverige upplever sin identitet. Vilka är deras berättelser? Hur tacklar de vardagen när de har en fot i var kultur? Vilken betydelse har begreppet identitet/diaspora identitet för dem? Hur upplever de sin diaspora identitet? Dessa frågor har inspirerat mig när jag analyserar unga personers berättelser om identitet och tillhörighet. Jag anser att dessa inte kan analyseras separat. Syftet med denna uppsats är att försöka förstå och identifiera de föreställningar om tillhörighet och diaspora identitet, samt för att beskriva hur identiteter uppträder och återkommer i olika kontexter och över tid och hur saker och ting hänger ihop utifrån deras perspektiv. För att förstå diaspora identitet har jag valt att fokusera på narrativa berättelser utifrån ett postkolonialistiskt samt poststrukturalistiskt ramverk. Två grundläggande frågor är:

- Hur kan man förstå diaspora identitet utifrån ett postkolonialistiskt och poststrukturalistiskt perspektiv?
- Hur kan/skall man positionera sig utifrån detta ramverk?
- Upplevs det en ambivalens bland invandrare om möjligheter att kalla sig ”svenskar”?
- Vad menar de att det krävs för att en invandrare ska bli en del av den svenska identiteten?

1.1.1 Avgränsning

Uppsatsens geografi är begränsad till Sverige, och jag rör mig i nutid med undantag för historiska tillbakablickar i fångandet av begrepp och traditioner. Det empiriska materialet inhämtas mestadels från Malmö genom intervjuer. Kulturella identiteter formas av berättelser som de själva inte har skapat. Därför är mitt syfte inte att befästa eller reproducera, utan diaspora identitet ska beskrivas och förstås.

1.2 Apropå invandrare - tidigare studier

Enligt Näringsdepartementets Rapport (DS 1999:48) säger skrivelsen att invandrare ska ha möjlighet eller strävan att bli en del av det svenska samhället. Samtidigt som i många sammanhang ses det numera mer eller mindre en självklarhet att invandrare bör bevara eller åtminstone bör beredas möjlighet att bevara sin ursprungliga kulturella särprägel (se exempelvis Regerings Proposition 1997/98: 16). I den socialdemokratiska regeringens integrationspolitiska proposition från 1997 har även politiska beslutsfattare varit självkritiska, man hävdar rentav att:

[i]nvandrapolitiken, tillsammans med den särskilda administration som byggts upp för att genomföra den, har [...] på ett olyckligt sätt kommit att förstärka en uppdelning av befolkningen i ett "vi" och ett "dom" och därigenom medverkat till uppkomsten av det utanförskap som många invandrare och deras barn upplever i det svenska samhället. (Prop. 1997/98:16:17–18.)

Invandrapolitiken anklagades här som synes för att åtminstone i vissa avseenden ha ökat klyftorna i samhället. Men hur mekanismerna här närmare bestämt antas fungera är inte självklart (SOU 2004: 48, 11). I en tidigare begreppsutredning, utgiven av Socialstyrelsen, hävdar författarna att:

"[i] Sverige har begreppet invandrare kommit att få en folklig betydelse av *icke-svensk*.

Denna innebörd har blivit en negering av allt som det svenska står för, och har inte nödvändigtvis någon relation till invandring som sådan (SoS Rapport 1996: 6, Westin m.fl. 1999:101, kursiv i original).

Uttrycket "invandrare" klassificeras som en person som inte är, och knappast heller kan bli, "svensk". Det blir med andra ord "logiskt" omöjligt att vara en invandrad svensk, eller en svensk som (någon gång) har invandrat. Vad en person själv "känner sig som" tycks dessutom vara oviktigt och ointressant om man betraktar individer som *antingen* invandrare eller svenskar.

Dessa båda positioner kan leda till ambivalens i fråga om vad invandraren egentligen förväntas förändra alternativt bevara i sitt beteende.

2 Beskrivning av empirin

Det empiriska materialet och de analyser som används i uppsatsen baseras på mina intervjuer. Inom ramen för forskningsprojektet intervjuades tre män och två kvinnor. Kvinnorna är mellan 24-27 år och männen är mellan 23-32 år och vid tiden för respektive intervju var alla bosatta i Malmötrakten. Alla fem samtliga personer studerade vid högskola eller hade en högskoleexamen. Fyra av projektets deltagare är födda utanför Sverige och en person är infödd vars föräldrar invandrat 1966 till Sverige.

Förhoppningen var att de intervjuade skulle bidra med vitt skilda berättelser om identitet och tillhörighet och så var också fallet. En del av dem resonerade kring innebörden att ha tillgång till fler än en identitet. Genom intervjuerna kommer jag närma mig individen som bärare av sociala mönster och det är dessa mönster som jag önskar kartlägga och förstå (jfr Widerberg 2002: 67). Personerna har väldigt olika erfarenheter och uttrycker sin känsla av nationell tillhörighet på olika sätt. De uttrycker i intervjuerna trots det en relativ likartad syn på vad som påverkat deras egen men även andras nationella identitet, vilket jag diskuterar i denna uppsats. Invandrares möjlighet att dessutom bli en del av svenskheten visar sig vara något ambivalent. För övrigt består denna uppsats av två huvudsakliga avsnitt som följer efter en beskrivning av mina analytiska utgångspunkter. I det första avsnittet presenterar jag exempelvis uttalanden om invandrares upplevelser och anpassning till det svenska samhället. Det andra avsnittet är en analys av uttalanden om invandrares relation till den ”svenska identiteten”.

Jag vill slutligen påpeka att uttalandena kommit till stånd inom ramen för ett antal intervjuer där jag själv varit med och skapat förutsättningar för att de skall uttalas, bland annat genom att introducera vissa teman och frågor i intervjusammanhanget. Alltstå ser jag forskaren som något delaktig i konstruktionen av den narrativa analysen som där framträder, vilket också gäller i och med författandet av denna uppsats. Jag är forskare men även människa som representerar på ett eller annat sätt min kollektiva identitet och även om intersubjektivitet är min strävan kommer de föreställningsramarna och den egna förståelsen alltid ha någon form av inverkan på tolkningen av resultatet. Det finns inga perfekta eller ofelbara instrument och det finns ingen objektiv verklighet att frilägga (jfr Petersson 2003: 39). Identitetsstudier omformas ständigt och manifesterar sig på olika sätt vid olika tidpunkter. Det är dessa manifestationer som är värda att studera eftersom de upplevda identiteterna har en inverkan på kollektivt agerande och kollektivt agerande är vad som bestämmer utformningen av den sociala och politiska miljö som vi lever i (jfr Petersson 2003: 39).

2.1 Metod - Narrativ analys och identitetsforskning

Identitet handlar ytterst hur vi ser på oss själva, speglade och avbildade i andras ögon. Som Bo Petersson påpekar handlar identitet om tillhörighet och om en förståelse av vad som utmärker det egna jaget eller gruppen (jfr Petersson & Robertson 2003: 35). Eller som Chris Barker så kärnfullt formulerat det: *"Identity is constituted through descriptions of ourselves with which we identify"* (Barker 1999: 9). Petersson betonar att "för individen sammanfattar identiteten egenskaper som ger svar på frågorna "vem är jag" och "vem är jag inte" "(jfr Petersson & Robertson 2003: 35). Denna typ av fenomen kan däremot inte studeras som ett preparat under mikroskopet. Peterson hävdar att det inte finns någon konkret verklighet att ta på. Vidare förklarar Petersson att inga objektiverbara sanningar erhålls (jfr ibid: 35). Det som kännetecknas av det där "vem är jag" är inte lätt att ta fram. Eller som Peterson formulerar det "identiteter är inga färdigställda skulpturer då man med ett ryck i snöret och så, där finns en gestalt i gjuten i brons" (jfr ibid: 35). Men tur är väl det, för då mister forskningen sin fascination och blir mycket enformigare.

I min studie tar jag på samma sätt avstamp som Petersson (2003) i fråga om identiteters föränderlighet, mångdimensionalitet och kontextbundenhet. De tre särdragen kommer att fungera som ett centralt arbetsinstrument för min uppsats. Föränderligheten har att göra med att alla individer kan ha en rad olika identiteter samtidigt. Jag är kvinna, student, dotter, syster, moster, svensk med albanskt påbrå, malmöbo, andra generationens invandrare, svensk medborgare, europé, film och musik entusiast. Vid tillfället av min examinering som student kommer min identitet som student att falla bort och blir ersatt med något annat, t.ex. arbetssökande. Det är inte bara balansen som förändras utan även innehållet. Med andra ord är det vid olika tillfällen hela tiden olika identiteter som just då är viktigast.

Mångdimensionaliteten realiserar identiteter i kontexter. För att illustrera det lite närmare har det att göra med t.ex. när man befinner sig utanför sitt land eller sin ländsända då man känner sig mer som svensk, tysk, italiensk eller albansk eller vad det nu kan vara. Vid en längre vistelse i Sverige kunde helt plötsligt albansk musik för min pappa framstå som en helt nödvändig ingrediens i livet, trots att han kanske aldrig skulle komma på tanken att lyssna på albansk musik i hemlandet (jfr Peterson & Robertson 2003: 38). Ur ett annat sammanhang kan Kalles Kaviar och Wasa Knäckebröd för en svensk som studerar i Ryssland bli ett symboliskt värde för den svenska nationella identiteten. Kontextberoende har att göra med när vi i situationer distanserar oss från de "andra". I vår egen gruppgemenskap känner vi oss säkrare och vi tenderar att definiera bort de egenskaper som vi inte vill inkludera i vår krets. "De andra" är inte givetvis fiender eller motståndare. De enda vi vet hävdar Petersson att de inte rymmer i "vår" gemenskap. Bekräftelsen om vilka vi är får vi i möten med "våra egna". Och vid kontakter med personer som representerar något annorlunda eller främmande, upplever vi också att vår egen hemvist och tillhörighet understryks (jfr Petersson 2003: 38). Jag funderar stillsamt över Peterssons åsikt om kontextberoende; vad

händer med dem som distanserar sig från sina ”egna” under ansträngning att integrera sig och försöka inkludera sig själv i den motsatta gruppen än ens egen?

2.1.1 Berättelser och samhällsvetenskaplig forskning

[...]” berättelsen ger struktur, sammanhang och mening till våra erfarenheter. Något vi skapar dagligdags för att göra omvärlden och oss själva begripliga. Genom berättandets former blir de pågående sinnesintrycken, upplevelsorna, inordnade i en form som gör världen överskådlig och hanterbar. Det kaotiska blir till ordning, det fragmentariska blir till helhet. På så sätt får berättandet en djup existentiell betydelse, såväl som psykologisk, kulturell och social”/ Anna Johansson (Johansson 2005: 17)

Min studie av personernas berättelser är narrativ analys. I denna uppsats definieras narrativ analys det som utgör ett redskap för att komma åt relationen mellan idéer, erfarenhet och handling, för att förstå hur identiteter uppträder och återkommer i olika kontexter och över tid, samt för att förklara hur saker och ting hänger ihop. Valet av narrativ analys som metod kan anses som en primitiv kunskapsform i dess skriftliga former som fiktion men intresset för narrativitet har växt sedan 1980-talet även inom samhällsvetenskapen där den fått en erkänd plats som kunskapsform. Att berätta är en universell mänsklig aktivitet (jfr Johansson 2005: 16). Vår uppfattning om världen, oss själva, och andra och våra erfarenheter konstruerar vi genom berättelser. Redan i tidig ålder som barn använder våra föräldrar berättelser innan vi lär oss skriva och läsa.

Narrative, *narration* och *narrate* kommer från latinets *gnarus* (att veta, vara bekant med, expert på, kunnig i) och *narrō* (berätta, skildra), samt från sanskrits *gnā* (veta) (White 1987, Prince 1987). Kort sagt handlar berättande inte bara om att man skildrar händelser i det förflutna utan det är också en form av kunskap (jfr Prince 1987:60).

Som Sociologen Margret R Somers påpekar har begreppet narrativitet under de senaste decennierna långsamt upphört att vara marginaliserad form av kunskap och begreppet har därmed fått en egen identitet: den epistemologiske andre (Somers 1994: 613) och att kunskapens narrativa karaktär alltmer har börjat uppvärderas och erkännas (jfr Johansson 2005: 41). Berättelser belyser vetenskaplig representation men erkänner också berättelser och narrativitet som grundläggande för frågor om hur den sociala verkligheten är beskaffad och hur vi kan få kunskap om den dvs. det man kallar ontologi respektive epistemologi (Somers & Gibson 1994:37–95, Somers 1994: 605-649). I Somers (1994) inflytelserika text om narrativ och identitet förklarar Somers att ”sociala identiteter sätts samman genom narration, sociala handlingar påverkas av narration och sociala processer och samspel förmedlas narrativt” (Somers 1994: 621). I det avseendet blir det möjligt att förstå hur vissa identiteter uppträder och återkommer.

Maureen Whitebrook (2001) förklarar att individen har enligt den liberala tanken identiteten av en självständig, rationell väljare. Homo narrans identitet som den uppfattas inom diskursteorin är däremot en samhällsprodukt. Whitebrook betonar att det är en ”framförhandlad” identitet som är politiskt beroende av den politiska sfären (Whitebrook 2001: 7-8).

Eller som Alexa Robertson kärnfullt förklarar det hela ses berättelser som ett fenomen värdigt en intellektuell analys, eftersom det ger oss insikt om makt, politisk handling/passivitet, tillhörighet och legitimitet (jfr Robertson 2003: 93).

Eller som den feministiska sociologen Catherine Kohler Riessman (1993) betonar det att kärnan i narrativ analys eller narrativa studier är dess tolkande karaktär. Systematiskt tolkas personernas tolkningar av sig själva och sin sociala värld. Som utgångspunkt sätts mänskligt handlande och fantasi först och är väl lämpat för studier av identitet och subjektivitet hävdar Riessman. Vid samhällsorienterade ämnen är studiet av berättelser användbart. Berättelser avslöjar om socialt liv. Det är möjligt att undersöka könsojämlikhet, diskriminering och andra praktiker av makt (jfr Riessman 1993:5).

I min studie av berättelser är studiet av gränssnittet mellan det sociala och det politiska. Identitet bygger på en förståelse av vår plats i världen (jfr Kinnvall 2003: 11, Robertson 2003: 93) som i sin tur berör sådana försök till förståelse hur identitet konstrueras utifrån social kontext.

Eller som Dennis Mumby kärnfullt formulerar, sker inte i ett politiskt vakuum. I den Svenska invandrapolitiska diskursen konstitueras den invandrar identitet vilken i sin tur sätter gränser för både vilka föreställningar om det svenska samhället som kan tänkas och därmed också vilka handlingar som blir möjliga för invandrare. Studier visar att det finns en diskurs som förhindrar vissa invånare att kalla sig svenskar (jfr SOU 2004:48). Mumby menar att mening skapas i ett sammanhang av vissa maktkonstitutionella och politiska intressen och ansträngningar för att slå fast vissa betydelser är alltid politiska. Mumby förklarar att det är därför viktigt att förstå dessa ansträngningar och ”utveckla en insikt om hur vi som av särskilda sociala grupperingar har lättare för att acceptera vissa ”verkligheter” än andra och ibland blir tillfångatagna av dessa verkligheter” (Mumby 1993: 6-7).

Min utgångspunkt för denna studie är att redogöra berättelser snarare än att bara anta eller ta dem för givna (jfr Somers 1994: 630). Den empiriska infallsvinkeln till den narrativa analysen i denna uppsats presenteras därför genom personers skildring av diaspora identitet och av förhållandet mellan samhället och som har med Sverige att göra. Berättelserna av personerna ger ett utmärkt underlag för en redogörelse eftersom det är deras historier som utger sig för att avspegla verkligheten (jfr Robertson 2003: 94).

3 Teoretiska perspektiv

Den klassiska beskrivningen av begreppet diaspora beskrivs av att vara; *"forced movement exile and a consequent sense of loss derived from an inability to return"* (jfr Virinder S. Kalra, Raminder Kaur & John Hutnyk 2005: 10). Ursprungligen kommer begreppet diaspora kommer ursprungligen från Grekiskan – *dia* "genom" och *speirein* "att sprida" (jfr Brah 1996: 181)

3.1 Diaspora - ge mig vingar och rötter

"Vem kan någonsin glömma dessa förtrollande vackra öar efter att ha sett dem stiga upp ur Karibiska sjöns blågröna vatten?" "Vem skulle inte vid ett sådant tillfälle ha känt en överväldigande nostalgi efter en förlorad 'svunnen' värld?"
/Stuart Hall (i Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 242)

Avtar Brah (1996) professor i Sociologi definierar diaspora: *"images of multiple journeys"*. Jag anser att Brahs perspektiv att illustrera diaspora ger en vägledning som är djupare och mer nyanserat. Det är ett komplement till en ökad förståelse om lokaliseringar och samhällskapande. Inte minst ett sätt att tolka rörande de som är och varit tvungna att lämna sitt hemland.

Diaspora handlar om en resa mot en destination. Det handlar om ett sökande mot en annan plats än ursprungslandet. En ny plats där "vi" vill slå ner våra rötter och etablera ett fortsatt liv. Som diaspora medlem blir grupper "placerade" i en given kontext (jfr Brah 1996) i och genom mångfald av diskurser, ekonomiska processer. Immigranter som immigrerar till ett nytt värdland är infogade inom sociala relationer av klass, kön, rasism och sexualitet (jfr Brah 1996:192). Detta anser jag är kritiska för framtiden att belysa. Som nykomling i ett nytt land omfamnas en subtext av "hem". Denna föreställning av hem utvecklas till något som Brah benämner; *"a mythical place of desire"*. Det har att göra med att å ena sidan ha en önskan att slå rot någon annanstans, vilka än omständigheterna kan vara, samtidigt som man inte kan släppa taget och minnet av sitt ursprungsland. En tydlig romantiserad avbild av ursprungslandet växer samtidigt framkalls en myt, som blir något abstrakt. Det abstrakta förskönar "vi" genom lust och längtan i berättelser, poesi, sånger som beskriver våra hemländer. Detta kan också definieras som inbillning. Sannolikt är att vi nog alla någon gång suttit och berättat att "vårt" ursprungsland har en specifik lukt under varma sommark dagar. Eller någon gång förskönat den ivriga känslan när den första snön faller (jfr Brah 1996: 192). Myter har just denna funktion i sig, om den är sann eller falsk är i

slutändan irrelevant. Hem för diaspora medlemmar blir en upplevelse genom lokalitet, och myten bistår med andra ord att hålla vissa händelser vid liv.

“Återvändande till ursprunget” kan på sätt och vis jämföras med det imaginära hos Jacques Lacan - det kan varken fullbordas eller tillfredsställas och därför ger det upphov till det symboliska med dess uttrycksformer, denna ständigt flödande källa för längtan, minne, myt, sökande och upptäckt (jfr Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 242). Som sagt har diaspora medlemmar växlande upplevelser av smärta och välbefinnande när de bosätter sig i ett nytt land. Brah betonar att inte all diaspora handlar om en längtan att återvända men den romantiserade bilden av ”ursprunget” lever vidare. Diaspora är platser för en längre tidsperiod om inte permanent, potentiella platser för hopp och ny begynnelse (jfr Brah 1996: 193). Men vart börjar upptäckten om ens eget hem? Vad är skillnaden mellan att “känna sig hemma” och påstå att en plats är ens eget? Det är fullkomligt möjligt att känna sig hemma i en plats samtidigt som man upplever en social uteslutning som kan undertrycka allmän tillkännagivande av platsen som ens hem. Med ett ursprung från Kosovo kan jag troligtvis känna mig mer hemma i Malmö än i Pristina, Kosovo, men jag kan insistera att definiera mig själv som en Kosovo albanska. Det är ett sätt att affirmera en identitet som jag uppfattar av att andra talar illa om när rasism representerar de invandrare av att vara utanför “svenskt” (jfr Brah 1996: 193). Alternativt en annan ung kvinna med snarlik bakgrund kan söka att tillbakavisa samma process av uteslutning genom att hävda en Kosovo albanskt/svensk identitet (jfr Brah 1996: 193). Både jag och den andra kvinnan ser och kan uppleva “hem” på olika sätt.

3.2 Att skapa sin egen saga

I förra kapitlet försökte jag ringa in resonemang runt diaspora som begrepp ur Brahs perspektiv. I det här kapitlet är jag intresserad hur Anh Hua (2005) benämner sin feministiska tolkning kring diaspora. Diaspora enligt Hua binder multipla gemenskaper av en befolkning i förskingring. När separation från ursprungslandet äger rum genom geografisk distans, finner diaspora människor en närmare relation till sitt tidigare land och de upplever att deras boning är i rubbning. Hua skriver: *”de upplever en separation och intrasslande, av att leva här men samtidigt påminnas och längta till en annan plats”* (Hua 2005: 193, Clifford 1994: 307). Upplevs ett utanförskap kan assimilering bli ett motstånd i värdlandet. För att undvika social minnesförlust av gemensam historia, försöker man i det nya värdlandet att återuppliva, återupprätta och dikta upp konstnärliga, språkliga, ekonomiska, religiösa, kulturella och politiska tillämpningar (jfr ibid: 194). Resultatet blir att kollektiva minnen, myter och visionen av hemlandet manifesteras. Kviltning är en metafor som Hua använder, som påminner oss att teorier aldrig står ensamma; utan att de alltid har en ”dialogisk fantasi inbillning” till historiska och samtida teorier och språk inom kulturer, men också som Mary Louise Pratt (1992) kallar det, ett interkulturell dynamiskt utbyte (jfr Ann Hua 2005: 192). När kvinnor möts tillsammans för att väva ett lapptäcke, återkallas det

förflutna av delade minnen så som de känner till det. Feministisk vetenskap, så väl de som syr lapptäcken, bygger nya berättelser utifrån deras perspektiv, de berättar hur deras liv var genomsyrade av kön, ras och klass hierarkier och vittnar om deras motstånd till varierande och korsande förtryck (jfr Hua 2005: 192).

Gemensam diaspora identiteter, medvetande och solidaritet blir ihop sydda, självklart genom maktojämlikheter. Men diaspora identiteter och gemenskaper är inte fixerade, rigorösa eller homogena, de är istället flytande, i förändring och heterogena (jfr Hua 2005: 194).

3.3 Post-koloniala och post-strukturalistiska perspektiv

Det postkoloniala ramverket anser jag ger en god utgångspunkt eftersom teoribildningarna har haft en betydande internationellt genomslag. Dessutom är inte postkolonialismen något som tillhör det förflutna utan snarare i hög grad fortfarande präglas av världen, inte bara ekonomiskt utan också kulturellt. Inte bara de postkoloniala staterna är märkta med kolonialismen – dess arv har också betydelse för skapandet av kulturella identiteter i västvärldens ”mångkulturella samhällen”. Det poststrukturalistiska perspektivet hade en betydande roll eftersom teorin betonar språkets betydelse för skapandet av identiteter, institutioner och politik (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 14-15). Frantz Fanon betecknas ofta som ”den postkoloniala teoribildningens fader”. Teoribildningen har en av sina viktiga utgångspunkter i indisk kultur och historieforskning. Postkolonialismen kan ses som en kritik av det synsätt som betraktar och analyserar samtida kulturella processer som placerade utanför och bortom kolonialismens historia. Det globala samhälle vi lever idag i skiljer sig från den koloniala eran, ekonomiskt, politiskt och kulturellt, samtidigt som det fortfarande präglas av den. Prefixet ”post” betecknar också ett försök att tänka bortom de gränser och identiteter som instiftats under kolonialismen (ibid: 16).

3.4 Diaspora Identitet

[...]”Via a confluence of narratives as it is lived and re-lived, produced, reproduced and transformed through individual as well as collective memory and re-memory”/

Avtar Brah (1996: 183)

På samma sätt som Brah och Hua betonar Petersson (2003) att identitet inte är fixerat. Diaspora identiteter och gemenskaper är inte fixerade, rigorösa eller homogena, de är istället flytande, i förändring och heterogena (jfr Hua 2005: 194). Diaspora identitet är inte given eller för den delen förutbestämd inom den imaginära gemenskapen. Diaspora identitet konstrueras i vårt vardagsliv genom

vardags berättelser som vi berättar för varandra individuellt och kollektivt (jfr Brah 1996: 183). Som nykomling i ett främmande land är det lätt att man söker sig till en gemenskap som konstrueras under ett gemensamt "vi". Hur är denna "vi" konstruerat och vad är relationen mellan "vi" mot de "andra".

3.5 Identitet ur ett essentiellt och konstruktivt perspektiv

Inom post-koloniala teorier lyfter Stuart Hall ytterligare en betydelsefull teori kring identitetspolitik. Hall skiljer två sätt att se på identitet; essentialismen och konstruktivismen. Ur ett essentialistiskt perspektiv är identitetspolitik knutet till särartspolitik. Genom att bejaka sin kulturella identitet som t.ex. afroamerikan, eller muslimsk arab, måste den kulturella identitetens "ursprungliga essens", som finns där innan förtrycket, erkännas och återupprättas, samtidigt som man förkastar den kultur som man identifierar som förtryckarens. Ur det konstruktivistiska synsättet skapas kulturella identiteter under vissa kontexter. Kulturell identitet har inte någon grund i en gemensam essens eller ett gemensamt ursprung, utan den kulturella identiteten växer fram i en specifik historisk kontext. Identitet kan aldrig förstås utanför den historiska kontexten när den artikuleras och utan att sättas i relation till olika kunskaps och maktsystem (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 43).

Den post-koloniala ontologiska världsbilden är att identitet skapas utifrån skillnader och genom en serie identifikationer (ibid: 44).

3.5.1 Var du kom ifrån och var du nu är

I det här kapitlet vill jag försöka ringa in resonemang och vill komma bortom föreställningar om kulturell identitet som något relativt homogent och stabilt kopplat till given plats och ett historiskt ursprung. I det här kapitlet är jag intresserad att diskutera hur Paul Gilroy och Stuart Hall benämner kulturella processer som inte är knutna till nationalstaten. Begreppet diaspora tolkar och beskriver de som nya förändringsprocesser. Vidare används diaspora som en metafor för den kulturella identiteten med syfte att synliggöra den diaspora identiteten som skapas både av "var du kommer ifrån" och "var du nu är". Som sagt att identitet formas av flera platser och flera historier (Gilroy Paul 1993: 120-140).

Stuart Hall själv föddes i Jamaica men har under större delen av sitt liv levt ett vardagsliv i England. Sina upplevelser som han upplevde i England beskriver Hall som en "underlig känsla av att känna igen sig i ett land" trots att han aldrig varit där förut. Hall beskriver det som "att komma hem" men "ändå inte riktigt". Känslan av att ständigt vara en främling där han beskriver sina upplevelser av att vara en del av både Jamaica och England, men varken det ena eller det andra, han

upplever ett utanförskap (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 45). Här finns en koppling till Benedict Andersons ”imaginära” hemländer. Länder som skapas och omskapas genom bilder, berättelser och fantasier eftersom det ständigt skapas och omskapas på nytt, de konstrueras. Med ett imaginärt hemland i Kosovo och med ett vardagsliv i Sverige kan min identitet endast förstås som en hybrid av flera olika element som ständigt omformuleras över tid. En kultur som ses som transnationell, interkulturell och nationell på en och samma gång.

3.5.2 Autentiskt jag och det jag blivit

[...] ”det förflutna talar till oss hela tiden, även om det inte längre gör så i egenskap av ett så kallat ”objektivt” förflutet, eftersom vårt förhållande till det (liksom barnets till modern) ”efter separationen” konstruerat genom minne, fantasi, berättelse och myt” /Stuart Hall (i Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 234).

Hall beskriver i huvudsak två olika sätt att se på kulturell identitet. I det första perspektivet definieras ”kulturell identitet” som en enhetlig kultur, en sorts kollektivt ”autentiskt jag” som döljer sig under de många övriga, mer ytliga eller konstgjorda ”jagen” vilka människor med gemensam historia och traditioner delar (jfr Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 232). Enligt denna definiering speglar våra kulturella identiteter gemensamma historiska erfarenheter och kulturella koder vilka förser oss i egenskap av ”ett enda folk” med fasta oföränderliga och kontinuerliga referens och meningsramar, trots vår egentliga historias skiftande öden och konflikter (jfr ibid: 232). Denna slags identitet måste en person som bär på en diaspora försöka upptäcka och föra fram i ljuset. Återupptäckten beskrivs med Franz Fanons ord; ”... ett lidelsefullt sökande... motiverat av den innerliga önskan att bortom ett liv i misär, självförakt, resignation och förnekelse finna en ny skön värld där vår värdighet som människor upprättas” (jfr ibid: 232).

I motsats hävdar Hall att Fanons beskrivning leder till frågan ”vilken karaktär har det lidelsefulla sökande” - kanske rör det sig mer om att istället för att återuppväcka kanske man borde överväga att producera en identitet. Men vi bör inte nedvärdera eller bortse från vikten av kreativ återupptäckt, menar Hall eftersom de ”dolda historierna” som har en stor betydelse till de olika samhällsrörelsernas uppkomst (jfr ibid: 232).

De som bär en diaspora identitet romantiserar om sitt hemland och förmedlar det genom bilder och avbildningar, en sorts imaginär återförening, som återger för dem som bär en diaspora identitet en känsla av meningsfull kontakt med deras förlorade förflutna. Hall antyder att de imaginära avbildningar utgör med andra ord medel för motstånd och identitetsbildning och därmed blir det också möjligt att bekämpa de fragmentariska och patologiska sätt på vilka vår erfarenhet rekonstrueras inom västerlandets dominerande visuella konstarter (jfr ibid: 233).

Sedan finns motparten också, ett annorlunda sätt att se på kulturell identitet. Hall definierar det andra synsättet som något där man kan, trots de varierande likheter, även peka på helt avgörande skillnader som konstituerar ”det vi verkligen är” eller rättare sagt: ”det vi blivit” eftersom man måste räkna med historiens gång (jfr

ibid: 233). Kulturell identitet i denna andra betydelse är en fråga om såväl ett ”blivande” som ett ”förblivande” därför att den tillhör framtiden i lika hög grad som det förflutna. Kulturell identitet är inte något redan givet bortom tid och rum, historia och kultur. Hall hävdar att det snarare förhåller sig så att kulturella identiteter är historiskt betingade och därför genomgår de även ständiga förändringar (jfr ibid 233). Den kulturella identiteten bör inte bestämmas för evigt av ett essentialistiskt förflutet och inte baseras på ett slags ”återerövring” av det förflutna. Den kulturella identiteten måste inte vänta på att upptäckas av den enkla anledningen att när väl det upptäckts, kommer det att forma vår självkänsla för all framtid. Istället kan kulturella identiteter på olika sätt att positionera sig själv eller bli positionerad inom det förflutnas berättelser. Ytterst då hjälper detta perspektiv oss egentligen att börja förstå ”den koloniala erfarenhetens” traumatiska karaktär (jfr ibid: 233). I motsats till vad Fanon beskriver om att vi är ”individer utan någon som helst förankring eller ideal, färglösa, statslösa, rotlösa – en ras av änglar” om man inte gör motstånd om dess verkningar (Fanon 1963: 176), hävdar Hall att kulturell identitet inte är fastställd, bestämd och vi ska inte betrakta den som något universellt. Det behöver inte vanligtvis innebära att vi slutligen kan återvända till vårt ursprung (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 234).

En kulturell identitet innebär något faktiskt konkret det är ingen drömvision därför menar Hall att man kan se på kulturella identiteter som en slags instabila identifikationer eller suturer¹ som skapats av historiens och kulturens diskurser. Det är just detta som Hall menar med att positionera den kulturella identiteten snarare än en essens. Men folkslag kan tvingas att fly till andra länder, de upplever traumatiska upplevelser som de påtvingade separationerna samtidigt som man förlorar direkt kontakt med sitt förflutna. Enligt Hall lever därför den kulturella identiteten kvar parallellt med kontinuiteten (jfr Hall i Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 234-235)

“surreptitious return of desire – that deep ambivalence of identification which makes the categories in which we have previously thought and argued about black cultural politics and the black cultural text extremely problematic”/ Stuart Hall (1996b: 445).

¹ “Suture” är ett begrepp som är hämtat från Jaques Lacan men som framförallt utvecklades av psykoanalytikern Jaques-Alain Miller. Begreppet kan sägas beteckna det slags ”pseudo-identifikation” som är kopplad till att identiteten i det lacanianska perspektivet alltid är ett slags chimär eller illusion (eftersom jaget och den andre aldrig fullständigt korresponderar mot varandra). Suture betecknar på samma gång en frånvaro, ett tomrum och subjektets förmåga att fylla detta tomrum. I politiska analyser har begreppet använts av bland annat Ernesto Laclau och Chantal Mouffe och refererar då till omöjligheterna att fixera de sociala relationerna på något slutgiltigt sätt, samtidigt som detta är vad varje försök att skapa politik hegemoni syftar till (men aldrig fullständigt lyckas med).

Låt oss anta att de som återvänder till sina hemländer hamnar tyvärr oftast i en chockartad "dubbelhet" av likhet och skillnad. När jag arbetade som volontär i Kosovo mellan 2002-2004 upptäckte och såg skillnaden i kultur och historia. Detta hade en avgörande betydelse för mig som "återvände" hem efter en längre tids frånvaro. Jag kunde uppleva att "mitt" eget folk framstod på en och samma gång som lika och olika. När jag sedan upptäckte denna skillnad fanns den redan inskriven i min kulturella identitet som jag hämtat och anammat från en annan plats, vare sig jag vill eller inte (jfr Hall i Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 234-235).

3.6 Hybrida identiteter

I motsats till Stuart Hall har Frantz Fanon och Homi K Bhabha ett annat synsätt att se på kulturell identitet. De båda förankrar kulturell identitet i de psykoanalytiska traditionerna, då de i första hand knyter an till den franske psykoanalytikern Jacques Lacans tolkning av Freud. Lacan menar att genom imaginär identifikation skapas våra identiteter. Barnet får sin första "jag" upplevelse när det ser sig i spegeln och enligt Lacan är detta en identifikation med det yttre, med andra ord en imaginär bild. Lacan skriver: "vår identitet finns utanför oss själva". Enligt honom skapas identiteten genom de föreställningar och bilder vi identifierar oss (Eriksson, Eriksson Baaz, Thörn 2003: 34). Vår identitet skapas genom en serie identifikationer och relationer med andra men också signifikanta andra. Lacan på samma sätt som Hall ansåg att identiteten är i ständig rörelse men aldrig fullständigt eller slutgiltigt definierade, eftersom vi vill gärna uppfatta oss själva på ett enhetligt sätt i och i vårt identitetsskapande (ibid: 34).

I *Svart hud, vita masker* betonar Fanon hur centrala gränsdragningar mellan vit och svart är, mellan kolonisatörer och koloniserade. I de koloniala diskurserna visar Fanon en inneboende ambivalens. Ambivalensen lyfter Bhabha i sin diskussion vilket han kom att namnge begreppet "imitationens ironiska kompromiss". Vad Bhabha menar är att "de koloniserade aldrig kunde riktigt sätta sig in i den europeiska kulturen men de kunde heller aldrig få tillgång till sin kultur och rättigheter" (ibid: 26, Bhabha 1994:122). Diskursen kring imitationen är konstruerad runt ambivalensen enligt Bhabha. Men hybridiseringsbegreppets användbarhet består i att det bevarar spåren efter de känslor och praktiker varav de själv genomsyras, precis som en översättning, och därför lyckas hybridisering foga samman avtryck efter också andra betydelser eller diskurser. Den kulturella hybridiseringsprocessen ger upphov till något helt annorlunda, något fullständigt nytt och oväntat, ett nytt område där mening och symbolskapande kan samverka. Ett bra exempel är den form av hybridisering som Satansverserna representerar där författaren uppenbarligen utnyttjat en del tvister rörande Koranens ursprung, upphov och trovärdighet (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 286).

3.6.1 Varken det ena eller det andra

"We pretended to be real, to be learning to be preparing ourselves for life, we mimic men of the New World [...]"/ Homi K Bhabha (1994: 125)

Begreppet hybriditet har under den senaste tiden blivit kopplat till Homi K Bhabhas forskning, vars analyser av kolonial/kolonialiserade relationer betonar deras oberoende och den gemensamma konstruktionen av deras subjektiviteter. Bhabha argumenterar att all kulturell påstående och system är konstruerat i ett rum som han kallar "Third Space of enunciation" (Bhabha 1994: 37). Det tredje rummet kan ses som det rum där meningen förändras och där identiteten blir "varken det ena" eller "det andra". Denna process kan också beskrivas vara en hybrid identitet. Enligt Bhabha bör koloniala makten ses som en "produktion av hybridisering" snarare än ett undertryckande av inhemska traditioner (Bhabha 1994: 36-39). Men det tredje rummet hjälper oss att förstå kulturens dynamik istället för att försöka att fixera identiteterna i fasta kategorier (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 47).

Kulturell identitet dyker alltid under kontroversiell och ambivalent rum, och därmed påstår Bhabha att detta leder till en hierarkisk "renhet" av kulturell ohållbarhet. För Bhabha, är erkännandet av detta rum av ambivalens som utgör den kulturella identitet kan få oss att förstå och överkomma exotismen av kulturell mångfald till förmån av erkännandet av en hybriditets berättigande som inom kulturell skillnad kan fungera (jfr Bhabha 1994: 38). Det är inom detta mellan rum som kultur bär bördan och betydelsen och detta är vad som gör begreppet hybriditet så betydelsefullt. Självfallet har begreppet blivit kritiserat från åtskilliga håll, eftersom begreppet vanligtvis antyder förnekelse och försummande brist på balans och olikhet med hänsyn till maktrelationer.

3.7 Det tredje rummet

I sin essä "Commitment to Theory" analyserar Bhabha kulturförändringars förutsättningar. Där gör han en distinktion mellan kulturell mångfald och kulturell skillnad. När han diskuterar kring skillnad inför han även begreppet översättning och hybridisering. Bhabha hävdar att uppfattningen kring kulturell skillnad skiljer från kulturell mångfald beror på medvetenheten att inom det liberala tänkandets tradition, har idén att kulturer är olikartade och att mångfalden av kulturer på sätt och vis utgör något positivt. Det är närmast en banalitet att påstå att pluralistiska, demokratiska samhällen uppmuntrar och accepterar kulturell mångfald, hävdar Bhabha (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 283). Den västerländska kulturkännaren strävar efter att förstå kulturer genom att placera dem inom en universell tidsram, där deras olika historiska och sociala kontexter synliggörs, i syfte att överskrida dem och till sist göra dem fullkomligt genomskinliga. I de flesta europeiska länder är det därför lätt att förstå varför man ger stödet till kulturell mångfald, hävdar Bhabha. Det bildar själva stommen i den

multikulturella utbildningspolitiken. Detta leder enligt Bhabha till två problem: å ena sidan förhindras faktiskt kulturell mångfald i praktiken, även om den alltid uppmuntras och bejakas i teorin. En självklar norm uppstår och den dominerande kulturen tycks argumentera att ”andra kulturer är nog bra”, men vi måste kunna anpassa dem efter våra egna villkor” (ibid: 284). Detta är vad Bhabha kallar ett *skapande* av kulturell mångfald och samtidigt ett *förhindrade* av kulturell skillnad. Det andra problemet rör det välkända fenomenet att inom samhällen, där multikulturalism finns, finns samtidigt olika former av rasism. Orsaken menar Bhabha är att den universalism, som paradoxalt nog tillåter mångfald, i sig döljer etnocentriska normer, värden och särintressen (ibid: 284). Multikulturalism är ett försök både att bemöta och kontrollera den kulturella skillnadens dynamiska process genom att upprätta en konsensus grundad på idén om kulturell mångfald. Bhabha argumenterar att det är på samma gång farligt och trångsynt att tro att alla typer av kulturell mångfald på en viss nivå kan förstås utifrån ett specifikt universellt begrepp. Med översättning menar Bhabha det i första hand som alltid leder till en sorts alienation och sekundäritet i förhållande till sig självt. Översättningen handlar inte om i den lingvistiska betydelsen att översätta en bok från svenska till engelska, utan det handlar snarare en form av imitation. Mer specifikt handlar det om imiterandet av ett original. Originalen på så sätt kan kopieras, översättas, förvandlas, vilket innebär att originalet i sig aldrig är avslutat eller fullbordat (ibid: 285). Bhabha betonar att det ”ursprungliga” är alltid möjligt att utsättas för översättning. Kulturer konstituerar därför enbart i relation till annanheten hos deras egen symbolskapande verksamhet, vilket i sin tur gör dem till decentrerade strukturer, därför blir det möjligt uttrycka annorlunda motsatta kulturer.

3.8 Sammanfattning: diaspora och hybrida identiteter

Så här långt konstateras av diverse teoretiker att identitet inte är något fixerat, rigoröst eller homogent utan identitet är istället något flytande i förändring och heterogent. Diaspora kan inte definieras utifrån något slags essens eller renhet utan genom erkännandet av en oundviklig heterogenitet och mångfald, dvs. ett identitetsbegrepp och lever med och genom, inte trots skillnader och hybridisering. Identiteter produceras och reproduceras ständigt på nytt genom förvandling och skillnad. Om vi väljer att se identitet ur ett essentialistiskt perspektiv bejakar vi vår kulturella identitet. Frågan är; skapar vi inte skillnader? Trots viljan att bli erkänd för sin identitet som t.ex. svart kvinna eller muslim är risken att bli fixerad i en kategori. Som Trinh T Min-ha så kärnfullt betonar det; ”var är olikheterna för särart, som man vill hävda”? (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 41-42). Riskerar man inte skapa skillnader som inte finns mellan grupper och dessutom att dölja de skillnader som finns inom den grupp vars identitet man hävdar sig dela. Spelar man inte makthavarna i händer genom att kräva sin särart istället för att kräva sin jämlikhet? Genom Stuart Halls diskussion om diaspora identitet är vårt förflutna och ett sätt att uppfatta kulturell identitet

som kan inspirera diskurserna. Den får oss att förstå och erkänna jagets olika sidor med skiftande bakgrund. Samtidigt som demokratiska samhällen fortsätter att uppmuntra och acceptera kulturell mångfald. Regeringens Proposition 1997/98: 16 är ett sådant officiellt bevis att det uppmuntras på papper. Men i praktiken som i alla samhällen råder en dominerande kultur med en inställning om att "andra kulturer är bra men vi måste kunna anpassa dem efter våra egna villkor"(jfr Bhabha i Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005: 284). Detta utgör ett skapande av kulturell mångfald men samtidigt ett förhindrade av kulturell skillnad, eller enkelt att man parallellt bildar en hybrid identitet. Eller som Bhabha så kärnfullt betonar det att det "är paradoxalt nog att samhällen tillåter mångfald, eftersom det i sig döljer etnocentriska normer, värden och särintressen" (jfr ibid: 284).

4 Att studera självavbildningar

Inledningsvis vill jag här understryka att jag inte kommer att göra angrepp på att isolera och beskriva en singel avbildning bland invandrare i Sverige. Invandrare ska inte betraktas som ett homogent kollektiv. Men låt oss dröja kvar vid själva tanken om identitet som sådant. Erik Ringmar (1996) som så kärnfullt formulerat menar att under vad vi kan kalla ”normala tider” finns identiteter ”där”, runt om oss, inom oss, för att användas och som vi kan förlita oss på.

Den (identiteten) behöver inte analyseras och vi behöver inte oroa oss om den, hävdar Ringmar. Trots detta har identitet för mig sedan en tid tillbaka intresserat mig som ämne samt frågor kring identitet, närmare bestämt kring diaspora identitet och hybrida identiteter bland invandrare. Ringmar hävdar att frågor kring identitet som sådant inte alltid behöver vara eller verka i fara för att det ska studeras. Vår ovisshet och frågor kring identitet lyfts fram under en vis – unik – period i livet hos individen eller i samhället (jfr Ringmar 1996: 83). Det är vid exceptionella situationer, med andra ord under oroande tider, som kollektiva identiteter kan komma att ifrågasättas, brytas ner eller rekonstrueras. Identiteter kan komma upp till ytan vid och av individuella sinnesstämningar med andra ord under oroande tider. Endast då blir vi påminda om att vi bär en i första skedet (Waever och Kelstrup 1993:81–82).

Är det möjligt att komma närmare den tydliga identiteten genom intervjuer med stöd av tekniska frågor? Forskare antyder att det går. Det är möjligt att studera identiteter i mindre drastiska omständigheter, även om det är metodlogiskt utmanande (jfr Petersson 2001: 19). Genom denna linje baseras mitt empiriska material på de personer som jag intervjuat. Jag utgår från att varje individ i studien har en egen uppfattning om sin självavbildning. Eftersom hur vi ser på oss själva bidrar till att vi skapar en del av kollektivet, medvetet eller omedvetet (jfr Petersson 2001: 18).

4.1 Att få teoretiska koncept funktionsdugliga

Identiteter är ett svårfångat fenomen vilket gör det omöjligt gripbart. Identiteter kan inte pressas in i trånga boxar och fack” (Petersson 2001). Om identiteter och kollektiva självavbildningar ska bli analyserade överhuvudtaget statsvetenskapligt måste de på något sätt bli åtkomliga. Petersson (2001) föreslår därför en enkel analys schema, varav två grundläggande dimensioner och sex sub-dimensioner är avgörande (jfr Petersson 2001: 20).

- A. Temporal dimension**
 - A1. Past dimension
 - A2. Present dimension
 - A3. Future dimension
- B. Spatial dimension**
 - B1. External dimension
 - B2. External/internal dimension
 - B3. Internal dimension

I ovan stående analys schema tillåter dimensionerna i stora drag att närma mig en tolkning. Dimensionerna och sub-dimensionerna kan bidra till ett ramverk inom vilken varje singel sak kan bli analyserad och diskuteras. Jag anser att Peterssons modell utgör genomförbar medelväg mellan bredd och djup, så att de (identiteter) kan bli exploaterade på ett fruktbart sätt genom en djupgående intervju metodologi. Dimensionerna kan beräknas att vara för brett och generaliserande som bidrar med vägledning genom analysen, men det är upp till varje forskare att fylla dem med mer pålitlig självständig innehåll (ibid: 21).

4.1.1 Den temporära dimensionen

Den temporära dimensionen har att göra med vår självavbildning som grundar sig genom tid och rum. Det förflutna har därför en avgörande roll för vår identitet både kognitivt och effektfyllt. Det förflutna är mer signifikant och det är övervägande som är användbar hänvisande till den temporära dimensionen. "*The past dimension*" bidrar grunden för det spatials orienterade sub-dimensionerna. Eller som Shari J Cohen betonar "historia är mittpunkt för identitet" (Cohen 1999:28). Med andra ord är *the past dimension* absolut kritisk för framtiden så väl som möjlig för förklaring när det gäller när vi kom och till och med vart vi är på väg (jfr Petersson 2001: 21). Varje individ uppfattar och upplever sitt förflutna utifrån ens egna erfarenheter. Därmed hanterar individen det förflutna på olika sätt. Utifrån individens egna tolkningar har alla kort sagt sin egen skapad historia. I sin studie om Rysk identitet redovisar Bo Petersson (2001) om individer i Ryssland som visade förtvivlan inför deras Ryska historia. Enligt Peterssons tolkning upplevde de att deras version av den Ryska historien var "manipulerade" (jfr Petersson 2001: 22).

Petersson argumenterar att vid traumatiska upplevelser under en period i livet vill man nog inget annat än att försöka bränna upp fotografier och bli av med personliga dokument för att radera sitt förflutna, men för eller senare är tillbakablickar av ens liv dömda att komma upp till ytan (jfr Petersson 2001: 22). Inget land eller samhälle kan undgå sitt förflutna, vårt arv är en del av nuet och vice versa. Att studera sitt förflutna påverkar hur vi ser på nuet.

Som Petersson betonar finns inga objektiva förutsättningar, utan det är en kedja av händelser och processer som är ständigt ett subjekt för tolkning och omtolkning av den aktuella generationen (jfr Petersson 2001: 23).

4.1.2 Den förflutna dimensionen - Vårt arv

Theodor Kallifatides emigrerade till Sverige 1964. I början av sin tid i Sverige upplevde han att var en främling. Som han betonar själv var det viktigt för honom att inte bli en främling i hans landsmäns ögon, samtidigt som det blev viktigt att inte vara främling i svenskarnas ögon. Det slutade med att han blev främling inför båda.

"Såväl sanningen om vårt liv som den sanna berättelsen om det undgår oss... endast ett konstruerat liv kan framstå som sant och dessutom meningsfullt." "Vi förstår inte det liv vi lever därför att vi försöker förstå ett annat liv än det vi lever."
/Theodor Kallifatides (2001) Ett nytt land utanför mitt fönster.

Kallifatides menade att hur mycket än man än försöker att anpassa sig i det nya landet kan man aldrig undkomma sig själv eller sitt öde. Hur mycket man än söker och tillägnar sig i det nya landet, bygger det ändå på det som i förväg har utstakats genom arvet (Kallifatides 2001). Det är just det som är den riktiga innebörden i att tillhöra en kultur.

En ung kvinna som jag intervjuade berättade att hon bott i ett otal länder innan hon kom till Sverige med sin familj. Hon är född i Afghanistan. Vid tvåårs ålder flydde familjen till Iran där de bodde några år emellertid hennes syskon föddes. Vidare flydde de till Indien och sedan till Nepal, sedan tillbaka till Indien igen och därifrån till Spanien och 1990 anlände hon med sin familj till Sverige. Hon var då tio år. För hennes del är inget av dessa länder, inte ens Afghanistan, hennes hemland. Hon säger att hon inte har ett hemland:

K2: "Det som jag har minnet av i alla fall är att vi kom till Sverige så sa min pappa att nu: "är vi i Sverige och vi ska vara Svenskar" och "vi ska lära oss svenska och vi ska inte lära oss något annat språk, vi behöver inte persiska, vi är inte i Afghanistan vi kommer aldrig åka ditt tillbaks i heller". /Bilaga 1: 42

På samma sätt hävdar Ann Hua att när separation från ursprungslandet äger rum genom geografisk distans, finner diaspora medlemmar en närmare relation till sitt tidigare land och de upplever att deras boning är i rubbning. Diaspora medlemmar upplever en separation och intrasslande av att leva här men samtidigt påminnas och längta bort till en annan plats (Hua 2005: 193, Clifford 1994: 307).

För människor som lämnat sitt ursprungsland för att komma till ett nytt land sker växlande upplevelser av smärta och välbehag, hävdar Hua (2005). De växlande känslorna handlar om en längtan om att återvända vilket är omöjligt så länge oroligheter pågår i hemlandet. Därför är vårt minne betydelsefullt inom studiet av diaspora anser Hua. Det är betydelsefullt för det ingår i hur vi individuellt berättar nya berättelser eller återberättar vårt förflutna (jfr Hua 2005).

Inledningsvis ombads personerna i min studie att börja berätta sin berättelse om hur deras resa till Sverige tog form, om minnet fanns tillgängligt förstås. Tre utav fem har starkast minne om hur deras resa tog sin begynnelse mot en ny plats för en längre tidsperiod. En av personerna i min studie är född i Sverige. De fyra resterande personerna i studien är födda utomlands.

Minnen är starkast bland de som var äldre när de kom till Sverige. Jag tolkar inte upplevelser av en separation från ursprungslandet genom geografisk distans som Hua beskriver hos diaspora medlemmar. De känner inte en starkare anknytning till deras ursprungsland. Tre personer i studien har inte möjligheter att besöka sitt hemland pga. av oroligheter. En av personerna har aldrig besökt föräldrarnas hemland. Endast en av personerna i min studie besöker sitt hemland regelbundet. Det innebär inte att de känner sig mindre hemma i Sverige tvärtom tolkar jag att personerna har en starkare anknytning till Sverige än till något annat land. Deras uppväxt ter sig på olika sätt, beroende var i Sverige de har bott och bor idag. Historieberättelser om ursprung, kultur och tradition kommer hemifrån genom narrativt berättande utav föräldrar. Berättelser som de själv inte har skrivit och bilder som de själv inte har skapat.

Historia är trots detta kritiskt för individens kollektiva tillhörighet i.e. identitet (jfr Petersson 2001: 23). Min tolkning är att personernas (de intervjuade) föräldrar kan ha upplevt att deras boning var i rubbning på grund av separationen. Utifrån detta avseende tolkar jag det som att de intervjuades föräldrar, för att undvika social minneförlust av gemensam historia, i det nya värdlandet försöker man att återuppliva, återupprätta och dikta upp konstnärliga, språkliga, ekonomiska religiösa, kulturella och politiska tillämpningar. Hur som helst bör vi inte nervärdera eller bortse från vikten av kreativ återupptäckt förenad med synen på en återfunnen, djupliggande identitet.

Det är högst kritiskt för individen att ha ett användbart förflutet. Eller något att vara stolt över som blir lämpligt under tillfällen av återberättande av det förflutna och samtidigt för framtiden (jfr Petersson 2001: 23). Uppenbarligen, har individen ett behov att vara delaktig av något stort. Livet blir enklare när vi känner tillhörighet, det ger oss styrka, och en känsla av fysiskt och psykiskt välbefinnande och säkerhet (ibid: 23).

Den kritiska frågan blir här hur invandring och emigration målas upp av den andra? Eftersom skapandet av bilden av "den andra" påverkar hur vi ser på oss själva. Som Ulf Mörkenstam (1999) betonar, identiteten X blir emellertid inte möjlig om den inte ställs i opposition till något annat "den andre" till någon som den inte är (jfr Mörkenstam 1999: 47).

Primärt under 1950 och 1960-talet ansågs immigranter som en billig arbetskraft i de flesta Europeiska länderna. Genom allmän angelägenhet under 1960 och 1970-talet, kom dock immigration att bli ett omdebatterat tema. Immigration har kommit att bli en säkerhetsfråga för Europa (jfr Huysmans 2000). Alltsedan dess har staterna mellan varandra inom Europa Unionen försökt förhindra immigrationens framväxt. Men flyktingströmmen har fortsatt att växa då man tillåter emigranter att förena sig med sina familjer.

Avtalet Council Regulation 1612/68 sägs vara det som avgjorde grunden för "Europas fäste" inom området för immigration (jfr Ugur 1995: 977). Avtalet handlar bland annat om "freedom movement" – rätten till omflyttning/förflyttning – inom medlemsstaterna samt rätten till omflyttning/förflyttning av nationella från tredje världen länder (jfr Huysmans 2000: 754). Alltsedan avtalet har immigrationen kommit till att bli ett ämne för policy debatter. Till följd av detta har debatterna börjat framställa immigrationen av att vara en utmaning för

välfärden inom staterna. Men också en utmaning för den kulturella strukturen av nationen. Immigrationen är nu målad av att vara en risk och fara utav det inhemska samhället (jfr Huysmans 2000: 756). Utifrån detta kom EU tillsammans med medlemsstaterna att utveckla tre grund relaterade teman; *intern säkerhet, kulturell säkerhet och välfärdstaten i kris*.

I det moderna Europa, har immigration kommit att bli ett ”meta- problem” (Huysmans beteckning) inom den politiska arenan, enligt Huysmans.

Som Waever argumenterar det, inom den Europeiska Integrations process, finns en rädsla om att återvända till 1800-talets Europa, därför försöker man inom det Europeiska internationella systemet att hålla staterna och dess medborgare sammanfogade (Waever 1996). Ett annat exempel är den konservativa diskursen som identifierar multikulturalism som orsaken till societal disintegration (bäst kända versionen är Huntingtons *The Clash of Civilisations*, 1996). Genom vilken man identifierar andra kulturer utsätter den inhemska kulturen för fara (jfr Huysmans 2000: 757). Migration relateras till säkerhets orienterade problem. En invandrare är kopplad mer till kriminalitet än någon annan grupp inom Europa Unionen. Invandrare skildras av att skapa oro och kravaller i städer, inhemska instabilitet, transnationell kriminalitet och välfärds bedrägerier. Det är med andra ord ett maktspel där identitetskontroll och visum policyn, asyl ansökan, integration av emigranter, distribution av sociala rättigheter och ledning av kulturella tvistefrågor är sammanlänkade och genomkorsade (jfr Huysmans 2000: 770).

För Sveriges del har det under större delen av 1970-talet varit en omfattande arbetsinvandring, samtidigt som flyktingar kom hit. I det svenska samhället uppfattades problemen bland utländska arbetskraften och flyktingarna som en språkfråga. Så därför 1965 fick alla invandrare rätt till grattis svenskundervisning. Dock assimilerades inte utlänningarna självmant och med det inrättade Statens Invandrarverk den nya termen invandrare år 1968. Syftet var att markera en bättre rättslig status jämfört med gästarbetarna (Svanberg I, Tydén M. 2000, samt Svanberg I, Tydén M. 2005).

En ung kvinna som jag intervjuade berättar att hon föddes på väg till Sverige närmare bestämt i Tehran. Hennes familj flydde från Kurdistan. Hon säger på ett stillsamt och skämtsamt sätt att hon inte ser sig själv av att ha invandrat i Sverige:

K1: [...]”jag brukar faktiskt kalla mig själv för inte invandrade utan inburen eftersom jag inte vandrade in själv utan jag blev buren in. /Bilaga 1: 28

Jag tolkar hennes kommentar som om att det är samtidigt som det blir ytterst viktigt för henne att poängtera att hon inte har invandrat in. Hon försöker göra det lite skämtsamt. Jag tolkar inte det som ett större problem, men kan inte undgå från att stillsamt ifrågasätta varför det är så pass otrevligt att se sig själv som invandrare. En reservation finns dock inbyggd i ordet: *invandrare*. En invandrare är någon som inte fått fotfäste och som saknar rötter. Samtidigt som Borevi och Strömblad (SOU 2004: 48) hävdar att termen invandrare betecknas i strikt mening inget annat än personer som själva har flyttat från ett land till ett annat. Jag kan

vara ense med att kanske många invandrare inte har något fotfäste, men jag kan däremot inte hålla med om att invandrare inte har några rötter. Jag skulle vilja påstå att begreppet invandrare i Sverige är lika med "icke-svensk". Och det är här som problem uppstår. I en begreppsutredning utgiven 1999 av Socialstyrelsen betonar författarna:

"[i] Sverige har begreppet invandrade kommit att få en folklig betydelse av "icke-svenskt" (Westlin 1999, i SOU 2004: 48: 10).

Borevi och Strömblad betonar att innebörden av invandare har kommit att bli en negering av allt som det svenska står för och har inte nödvändigtvis någon relation till invandring som sådan (jfr ibid: 10). En "invandrare" klassificeras då som en person som inte är, och knappast heller kan bli, "svensk". Det blir med andra ord "logiskt" omöjligt att vara en invandrad svensk, eller en svensk som (någon gång) har invandrat. Individens subjektiva identitet tycks dessutom vara oviktig; vad en person själv "känner sig som" (och i vilken mån hon eller han anser sig ha flera överlappande identiteter) blir ointressant om man betraktar individer som *antingen* invandrare eller svenskar (jfr ibid: 10). Det är befogat att ställa den kritiska frågan vad alla dessa människor egentligen har gemensamt utöver erfarenheten att vid olika skäl ha immigrerat (jfr Borevi S & Strömblad P SOU 2004: 48: 8-10).

De intervjuade har till största delen en klar bild av deras förflutna, de vet om deras "historia", "rötter". Jag tolkar dessutom som att det ärvda är något man inte kan undkomma. Men det innebär nödvändigtvis inte att personerna marginaliserar sig själva i sin utveckling. Eller som M.K. Gandhi Navajivan (1925) så kärnfullt formulerat *"it's good to swim in the waters of tradition, but to sink in them is suicide"*. Vidare tolkar jag som att personerna är medvetna och har god kännedom om sin historia och sitt förflutna. Det finns inga tecken på ångest för att de har flytt från sina länder. Det finns ej heller inga tecken på "romantiserad" avbild av hemlandet och inte heller någon smärta av välbehag som Brah beskriver diaspora medlemmar. En ung man som jag intervjuade, som dessutom är ansvarig för ett attityd förändrat projekt i Malmö, för unga killar mot förtryck i hederns namn och för jämställdhet, grubblade över sin "dubbla" identitet, där han och ena sidan förstår och samtidigt inte förnekar sin bakgrund. "Jag är Kurd liksom", säger han i intervjun (jfr Bilaga 1: 60-61). Samtidigt vid tillfällen då han besökt sitt hemland beskriver han en känsla av dualism.

M2: "[...] Jag är väldigt trött på att leva i en dubbelhet, alltså när jag kommer ditt är jag Svensk". /Bilaga 1: 61

Begreppet diaspora i det här avseendet kan tolkas och beskrivas som de nya förändringsprocesserna. Diaspora i detta sammanhang tänker jag likväl som Stuart Hall använda metaforiskt med syfte att synliggöra den diaspora identitet som har bland de personer som ingick i studien skapats både av "var du kommer ifrån, och var du nu är". Jag kan hålla med Hall när han betonar att den kulturella identiteten

inte bör bestämmas för evigt av ett essentialistiskt förflutet och inte baseras på ett slags ”återerövring” av det förflutna.

Jag skulle inte vilja påstå att personerna som ingick i min studie som bär en diaspora identitet romantiserar om sitt hemland och förmedlar det genom bilder av avbildningar, som ger känsla av meningsfull kontakt med det förlorade förflutna. I detta avseende skulle jag vilja peka på likheter personerna i studien har, i stället för att skildra skillnader som konstituerar ”det vi verkligen är”. Jag har försökt skildra samtidigt vill jag lyfta fram ”det de kommit att bli” eftersom man måste räkna med historiens gång, enligt Hall. För mig är det det senare som är extraordinärt och intressant att studera och tolka. Om det är då kritiskt som Petersson betonar att ha ett användbart förflutet för att senare i livet kunna återkoppla har vi ett behov att vara delaktiga av något stort. Vilket är detta ”stora” – som ger dem styrka och säkerhet? Istället för att återupptäcka som Hall beskriver det, gäller det att producera en identitet. Med andra ord en identitet som inte grundas på en sorts arkeologi utan på återberättandet av det förflutna.

Den kulturella identiteten hos personerna som ingick i studien har uppsträckts hemifrån som har kommit format deras självkänsla. Men i senare skedde i livet skulle jag vilja påstå att de har på olika sätt positionerat sig själva och sina identiteter inom det förflutnas berättelser. Jag skulle inte vilja påstå i motsats till vad Frans Fanon beskrev om att vi är ”individer utan någon som helst förankring eller ideal, färglösa, statslösa, rotlösa – en ras av änglar, som måste enligt Fanon göra motstånd om dess verkningar. Kulturell identitet är inte fastställd skulle jag vilja påstå och därför borde vi inte betrakta den som något universellt.

4.1.3 Den spatiala dimensionen - den externa dimensionen

Petersson hävdar för att vi ska kunna orientera oss ordentligt i nuet, behöver individen också någon slags relation till aktuella händelser och processer. Vår uppfattning av ”oss” är till en vis grad konstruerad genom att skapa ”dem”, den utomstående gruppen. Genom att ”vi” etablerar vad ”de” är och vad ”vi” fördömer och distanserar ”oss” ifrån dem och ”deras” sätt att vara. Samtidigt som ”vi” etablerar vad ”vi” inte är och vad ”vi” aldrig vill komma att bli (Petersson 2001).

Att anlända i ung ålder är oftast enklare i frågor om anpassning, för att inte nämna att lära sig ett nytt språk. Det är på samma sätt enklare att lära sig det svenska i fråga om livsstil och ”koder” än vad det är för en vuxen person. Därför tolkade jag personerna som väldigt integrerade och insatta i samhället. Till skillnad från Yvonne Mörck (1998) författaren till boken *Bindestregsdanskere - fortællinger om køn, generationer og etnicitet*, beskriver hon att många etniska unga i Danmark har en fot i varje kultur, en i den danska och ursprungskulturen, vilket förvisso de som jag intervjuade också har. I hennes studie pendlar de från den ena kulturen till den andra kulturen och blandar till något tredje. Jag fick inte intrycket att de fem som intervjuades hade dem svårigheter. Jag kan till viss del vara ense med Mörck, och hennes åsikter. Men Mörck försöker koppla problematiken kring ambivalensen hos invandrare i Danmark till föräldrarna. Mörck skildrar bilden av ”offer” invandrarna som inte får leva liberalt som andra danska unga. Detta kan

jämföras med den debatt som är så tillspetsad och omdebatterad idag och som numera kategoriseras under hedersrelaterad kultur. Detta i sig är en dualism i vad som idag kallas för att bevara den ursprungliga särprägel. Eller som Trinh T. Min-ha beskriver det som det "separata utvecklingens" politik. Vad Trinh T Min-ha menar är att samtidigt som "invandrare" uppmanas att bevara sättet att leva och följa deras etniska värden inom "deras hemlands gränser" (Min-ha i Eriksson, Eriksson Baaz och Thörn 2005: 216). Taktiken menar Min-ha har förändrats sedan kolonialtiden och urbefolkningens kulturer inte krossas längre (öppet). Min-ha skriver; "du kan behålla din traditionella lag och stammens sedvänjor inom gruppen, så länge du och de dina är noga med att inte överskrida era tilldelade gränser" (ibid: 216).

De personer som jag intervjuade visar en tydlig ansträngning i försöken att anpassa sig i det svenska samhället. I de flesta fallen möts de av kritiken att de har blivit försvenskade. Detta sker i samband med andra utav utländsk härkomst alternativt bakgrund. Personernas möjlighet själv att kalla sig svenskar tolkar jag samtidigt som något ambivalent. Min tolkning är att personerna som ingick i studien inte förväntades av föräldrar att bevara sin kultur och sin kulturella identitet. Det går inte att klistra på en identitet som sedan ska bäras genom hela livet.

En av personerna berättar att inom hennes familj har man gjort allt lite halvdant, hon syftar på svensk julfirande och muslimsk Eid. När hon var yngre tyckte hon att det var lätt att koppla allting till den tradition som man har hemma hos sig själv. Men i vuxen ålder insåg hon när hon kom i kontakt med andra att det fanns överallt och olika sätt att se saker och det kanske inte nödvändigtvis bara är kopplat till det hennes föräldrar kallade "vår kultur". Samtidigt kände hon att i vuxen ålder att hon inte fick tillräcklig grund att stå på (jfr Bilaga 1: 29). Men enligt som hon beskriver det att allt utgår och vilar på/i språket. Som hon behärskar flytande utan brytning. Genom detta har hon inte stött på några problem ute i samhället.

Den andra kvinnan som jag intervjuade gav mig intrycket av att vara väldigt kluven i sin egen identitet. Hon säger att hon anser att hon har allt en svensk har, att hon pratar flyttande svenska utan att bryta, samt att hon har blivit uppfostrat som en "svensk". Här tolkar jag det som en del av den svenska kulturen. Det finns inte ett "gör det svenskt" uppfostringssätt/mall. Jag tolkar hennes upplevda ambivalens "att man aldrig blev som dem", som hon betonar. Senare period i livet har konflikter dykt upp och personer i hennes omgivning har ifrågasatt henne "varför hon betar sig så svensk"?

Mer specifikt handlar det om imiterandet av ett original. Originalen på så sätt kan kopieras, översättas, förvandlas, vilket innebär att originalet i sig aldrig är avslutat eller fullbordat. Bhabha betonar att det "ursprungliga" är alltid möjligt att utsättas för översättning. Kulturer konstituerar därför enbart i relation till annanheten hos deras egen symbolskapande verksamhet, vilket i sin tur gör dem till decentrerade strukturer, därför blir det möjligt uttrycka annorlunda motsatta kulturer.

En av de unga männen som jag intervjuade som dessutom är född i Sverige, säger att han kände sig som en ”luffare som är assimilerad”. Han säger i intervjun att i samhället är man mer ansedd om man är integrerad.

M3: [...] ”då har du det här ”a touch of medelhavet men ändå mer av vistiden, så att du är så här annorlunda lite exotisk, en tilldelad identitet [...] / Bilaga 1: 73

Vår intressanta diskussion mynnar ut i hur han tror att svenskar uppfattar honom? Han anser sig inte lik svensken, men bara för att han inte är lik svensken, så innebär det inte att han är vad andra säger att han är. ”Jag är svensk mer eller mindre” (Bilaga 1: 80), säger M3. Jag tolkar honom som ambivalent i sin identitet och vår diskussion mynnar ut till något ännu mer kontroversiellt. Han betonar att han inte är svensk som ”han” (svensken) vill se mig”...

M3: [...] Jag är jävligt ambivalent där alltså, jag blir kategoriserad hur än jag gör och oavsett vad jag är” /Bilaga 1: 78

Den ”separata utvecklingens” politik innebär att vi alla kan blomstra i vår egen trädgård. Den innebär också att ”jag” tolereras i ”min” olikhet så länge jag fogar mig efter de etablerade reglerna (jfr Min-ha ibid: 222).

Enligt Integration och jämställdhetsdepartementet handlar integration om att invandrare inte ska betraktas som ett homogent kollektiv. Samhället ska präglas av gemenskap och samhörighet. Personen som jag intervjuade visar samtidigt sin upplevda ambivalens under samtalet, och hävdar att han känner att han är en produkt av den assimilerande politiken. Kolonialismens arv är också närvarande i det samtida, s.k. mångkulturella samhällets nyrasism och konfliktpräglade kulturella identitetsskapande (jfr Eriksson m.fl. 2005: 39).

På 1990 talet har frågan om invandrar begreppets betydelse tagits upp på nytt i olika sammanhang, förutom i den Integrationspolitiska propositionen och invandrapolitiska kommitténs slutbetänkande även i bl.a. rapporten Invandring, sysselsättning och ekonomiska effekter (Ds 1995: 48) och betänkandet Lika möjligheter (SOU 1997: 82) (jfr Ds 1999:48: 39). I rapporten Invandring, Sysselsättning och Ekonomiska effekter (Ds 1995: 48) har begreppets otydliga innebörd beskrivits på följande sätt.

”Genom invandring erhålles en invandrarbefolkning. Hur denna skall avgränsas är inte självklart. Svårigheter finns att åstadkomma en för alla sammanhang entydig och meningsfull definition av invandrare. Ibland menas med invandrare personer som är födda utomlands. Ibland menas personer med utländskt medborgarskap. I andra sammanhang låter man invandrargruppen omfatta båda utländska medborgare och neutraliserade personer (personer som fått svenskt medborgarskap). Gränsen kan sedan flyttas allt längre ut. Det finns personer som fötts i Sverige som svenska medborgare men med någon förälder som har eller har haft utländskt medborgarskap. Genom sitt ursprung uppfattas ibland även dessa som invandrare (DS 1995: 48: 26).

Av de personer som ingick i studien var de familjemässigt integrerade i det svenska samhället. Jag hade en person som är född i Sverige men har utrikes födda föräldrar. Alla fem personer går under beteckningen som andra-generationens invandrare eller invandrabarn. En sådan användning av begreppet invandrare kan ifrågasättas i ännu högre grad. Dessa personer har oftast en starkare anknytning till Sverige än till något annat land. De vet att de tillhör det svenska samhället som medborgare. Tyvärr når de inte riktigt ut med att kalla sig som svenskar, samtidigt upplever de att kategoriseringen invandrare är nedvärderande, även om de inte i bokstavlig mening uttrycker det så. Invandarmän enligt en av killarna framställs oftast som skurkar och enligt K2 framställs kvinnor som offer (Bilaga 1: 45, 68). Jag tolkar det som att vara kategoriserad som invandrare upplevs som något mindrevärt. Därför anser de sig som mindre värda än svenskar som är det normativa och därmed stiger i värde. Upphov till ambivalens är att den egna kulturella identiteten inbegriper element av förtryckarens kultur. Denna kluvna identitet kan utmynna i ett självförakt, som också kan projiceras på andra grupper och ta formen av ett blint, rasistiskt hat mot de "andra" – som inte med nödvändighet behöver vara koloniserarna, utan exempelvis med en annan religiös tillhörighet.

5 Slutsatser och avslutade reflexioner

I denna uppsats utgick jag från antagande om att personer som var födda utomlands som immigrerat till Sverige i ung ålder upplever en ambivalens i sin identitet. Jag utgick från att först redovisa om den Svenska Integrationspolitiken som utgår från att alla medborgare ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. I många sammanhang anses det numera mer eller mindre en självklarhet att invandrare bör bevara eller åtminstone bör beredas möjlighet att bevara sin ursprungliga kulturella särprägel (se exempelvis Regerings Proposition 1997/98: 16). Jag utgick dessutom från antagande att kategorin ”invandrare” – belastas av negativa övertoner som riskerar att vara diskriminerande. Kategorin förstärker också ett ”vi” och ”dem” tänkande som mycket tyder på här i min studie. Forskare inom fältet kan ge stöd för mitt antagande. Min utgångspunkt i denna uppsats var att förstå och identifiera de föreställningar om tillhörighet och diaspora identitet för att sedan kunna beskriva hur identiteter uppträder och återkommer i olika kontexter över tid och rum. Genom denna linje ansåg jag att det var ytterst viktigt att inkludera tillhörighet och hur unga personer i Sverige vars föräldrar immigrerat till Sverige upplever sin identitet. Jag var intresserad av deras berättelser. Jag ifrågasatte hur de tacklar sin vardag eller som så många ifrågasätter hur kan man hantera en fot i var kultur. Jag ville diskutera om invandrar identitet i vardagen. Jag utgick från att dessa inte kunde analyseras separat. Min utgångspunkt var att förstå diaspora identitet för att få grepp om detta valde jag att fokusera på narrativa berättelser.

5.1 Identitetspolitik och ”det mångkulturella”

I mitt teoretiska resonemang utgick jag från det post-kolonialistiska och poststrukturalistiska perspektivet. Det postkoloniala ramverket ansåg jag var en god utgångspunkt eftersom teoribildningarna har haft en betydande internationellt genomslag. Dessutom är *inte* postkolonialismen något som tillhör det förflutna utan snarare i hög grad fortfarande präglas av världen, inte bara ekonomiskt utan också kulturellt. Inte bara de postkoloniala staterna är märkta med kolonialismen – dess arv har också betydelse för skapandet av kulturella identiteter i västvärldens ”mångkulturella samhällen”. Det poststrukturalistiska perspektivet hade en betydande roll eftersom teorin betonar språkets betydelse för skapandet av identiteter, institutioner och politik.

Slutsatsen så här långt kan förklaras att det finns tre olika sätt att se på kulturell identitet alternativt diaspora identitet beroende var man väljer att positionera sig. Att positionera sig utifrån Franz Fanons perspektiv blir rasism och antirasism ett

centralt tema för diskussioner. Fanon lyfte tidigt fram betydelsen av hur identiteter representeras i kulturella sammanhang. Han menade att ett av kolonialmakternas främsta redskap för att befästa makt var att prägla in en bild av underlägsenhet i de koloniserades medvetande. För att nå frigörelse, menade Fanon, måste de koloniserade få en annan självbild. Man kan säga att samtida identitetspolitik handlar just om vikten att få en annan självbild, samtidigt som identitetspolitik har utvidgats till att inte bara inbegripa representation i kulturell utan också i politisk bemärkelse. Identitetspolitik präglas dock av motsägelsen mellan två olika strategier – att åberopa särart (kulturell och politiskt genom att kräva självbestämmande) och att kräva jämlikhet (genom att betona de kulturella likheterna och kräva medborgerliga rättigheter). Till skillnad från Fanon, väljer Hall ett mjukare framträdande att se på kulturell identitet. Hall utgår i huvudsak utifrån två olika sätt att se på kulturell identitet. Väljer man att positionera sig att se på kulturell identitet som en enhetlig kultur, en sorts kollektivt ”autentiskt jag” som döljer sig under de många övriga, mer ytliga eller konstgjorda ”jagen” vilka människor med gemensam historia och traditioner delar. Då kommer våra kulturella identiteter att speglas tillsammans med gemensamma historiska erfarenheter och kulturella koder vilka förser oss i egenskap av ”ett enda folk” med fasta oföränderliga och kontinuerliga referens och meningsramar, trots vår egentliga historias skiftande öden och konflikter. Identiteten inom de postkoloniala samhällena beskrivs med Franz Fanons ord; ”... ett lidelsefullt sökande... motiverat av den innerliga önskan att bortom ett liv i misär, självförakt, resignation och förnekelse finna en ny skön värld där vår värdighet som människor upprättas”. Den kritiska frågan här blir ”vilken karaktär har det lidelsefulla sökande” - kanske rör det sig mer om att istället för att återuppväcka kanske man borde överväga att producera en identitet. Men vi bör inte nedvärdera eller bortse från vikten av kreativ återupptäckt, de ”dolda historierna” har en stor betydelse till de olika samhällsrörelsernas uppkomst. Väljer man att positionera sig utifrån det andra synsättet att se på kulturell identitet utgår man istället på att peka på likheter men även peka på helt avgörande skillnader som konstituerar ”det vi verkligen är” eller rättare sagt: ”det vi blivit” eftersom man måste räkna med historiens gång. Kulturell identitet i denna andra betydelse är en fråga om såväl ett ”blivande” som ett ”förblivande” därför att den tillhör framtiden i lika hög grad som det förflutna. Konklusionen så här långt är att kulturell identitet inte är något redan givet bortom tid och rum, historia och kultur. Det är snarare så att kulturella identiteter är historiskt betingade och därför genomgår de även ständiga förändringar. Jag kan vara ense med Hall att den kulturella identiteten inte bör bestämmas för evigt av ett essentialistiskt förflutet och inte baseras på ett slags ”återerövring” av det förflutna. Istället ska vi låta identiteter positionera sig själv eller bli positionerade inom det förflutnas berättelser. Ytterst då hjälper detta perspektiv oss egentligen att börja förstå ”den koloniala erfarenhetens” traumatiska karaktär. Den tredje teoretikern som jag utgick från när jag diskuterat identitet är den diskussionen av Homi K Bhabha. Han förankrar kulturell identitet i de psykoanalytiska traditionerna. Bhabha argumenterar att all kulturell påstående och system är konstruerat i ett rum som han kallar ”Third Space of enunciation”. Det tredje rummet kan ses som det rum där meningen förändras och där

identiteten blir ”varken det ena” eller ”det andra”. Denna process kan också beskrivas vara en hybrid identitet. Enligt Bhabha bör koloniala makten ses som en ”produktion av hybridisering” snarare än ett undertryckande av inhemska traditioner. Men det tredje rummet hjälper oss att förstå kulturens dynamik istället för att försöka att fixera identiteterna i fasta kategorier. Kulturell identitet dyker alltid under kontroversiell och ambivalent rum, och därmed påstår Bhabha att detta leder till en hierarkisk ”renhet” av kulturell ohållbarhet. För Bhabha, är erkännandet av detta rum av ambivalens som utgör den kulturella identitet kan få oss att förstå och överkomma exotismen av kulturell mångfald till förmån av erkännandet av en hybriditets berättigande som inom kulturell skillnad kan fungera. Det är inom detta mellan rum som kultur bär bördan och betydelsen och detta är vad som gör begreppet hybriditet så betydelsefullt.

5.2 Dualismen i mångfald

Sverige ska vara ett land med möjligheter för alla. Alla som bor i Sverige ska respekteras som individer. Invandrare ska inte betraktas som ett homogent kollektiv. Samhället ska präglas av gemenskap och samhörighet. Ingen grupp ska ställas åt sidan eller diskrimineras. Så här lyder meddelandet om integration och mångfald av Regeringen och Regeringskansliet.

Fanon menade att identitetspolitiken präglas mellan två olika strategier – att åberopa särart (kulturell och politiskt genom att kräva självbestämmande) och att kräva jämlikhet (genom att betona de kulturella likheterna och kräva medborgerliga rättigheter). Därför ger man stödet till kulturell mångfald idag i de flesta europeiska länder. Det är stommen i den multikulturella utbildningspolitiken. Tyvärr leder detta till två problem. Personerna som jag intervjuat visade en tydlig ambivalens i sin identitet och förklaringen till detta är att de å ena sidan har förhindrats faktiskt kulturell mångfald i praktiken, även om det t.ex. alltid uppmuntras och bejakas i teorin (se exempelvis Regerings Proposition 1997/98: 16). Samtidigt som det är krav på anpassning från invandrarans sida. Dessa båda positioner leder därmed till ambivalens i fråga om vad invandraren egentligen förväntas förändra alternativt bevara i sitt beteende. Denna ambivalens är speciellt tydlig i berättelserna om tillhörighet och invandrarans möjlighet att kalla sig själva för ”svenskar”. De som jag intervjuade känner sig underlägsna den dominerande kulturen. Hur var det nu i meddelandet av Regeringen ”Invandrare ska inte betraktas som ett homogent kollektiv”. De som ingick i min studie anser sig själva som ett homogent kollektiv. Den dominerande kulturen tycks argumentera att ”andra kulturer är nog bra”, men vi måste kunna anpassa dem efter våra egna villkor”. Detta är vad Bhabha kallar ett *skapande* av kulturell mångfald och samtidigt ett *förhindrade* av kulturell skillnad. Men å andra sidan att plocka fram skillnader som ”Lisa äter inte kött för att hon är vegetarian” har inte lika stor effekt som ”Muhammed äter inte gris för att han är muslim”. I Sverige lär vi oss om våra kulturella skillnader, för vi lever i ett demokratiskt land och vi är toleranta med en relativ god inställning till andra

kulturer. Och innan vi ens har hunnit blinka, särbehandlas individer positivt ur en viss etnisk grupp som kommer att gynnas enbart för att de tillhör den gruppen medför omvänt att individer ur en annan etnisk grupp missgynnas för att de inte tillhör den första gruppen. Är det inte värt att tänka efter och lyfta fram likheterna hos varandra i stället för att peka på skillnader. Vi är slutändan mer lika än olika. Det andra problemet rör det välkända fenomenet att inom samhällen, där multikulturalism finns, finns samtidigt olika former av rasism. Det är naturligt och allas kulturella rättighet att förstås sträva efter att bevara sin egenart. Men utgångspunkten för särartspolitikerna delar samma logik som de nyrasistiska diskurserna. Nyrasismen hävdar att blanda kulturer uppstår problem. Det är ett hot mot den kulturella egenarten och en källa till konflikter menar nyrasismen. Särartspolitikerna och nyrasismen kan därför ta varandra i handen då båda uppfattar kultur som något absolut en enhet som bör behållas intakt av skild från andra kulturer. Som vi kan se används kultur på ett mycket obehagligt sätt. Jag anser att kultur inte är något statiskt. Kultur är inget inte heller något man föds och dör med. Är det då inte paradoxalt nog om man tillåter mångfald om man gömmer sig bakom etnocentriska normer, värden och särintressen? Jag drar slutsatsen att upphov till ambivalens är att den egna kulturella identiteten inbegriper element av "förtryckarens" kultur. Denna klivna identitet kan utmynna i ett självförakt, som också kan projiceras på andra grupper och ta formen av ett blint, rasistiskt hat mot de "andra". I slutändan handlar det om maktförhållanden som ifrågasätts och hotas. Och visst kan jag hålla med om att dem måste finnas och existera någon samhällsordning, för annars går allt i kras. Därför vore det önskvärt att vi blir bättre på att prata om samhällsordning istället för kultur.

6 Referens

- Agnew Vijay & Anh Hua (2005) *Diaspora memory and Identity – A search for home*. University of Toronto Press
- Brah Avtar (1996) *Cartographies of diaspora – contesting identities*. London and New York: Routledge
- Barker Chris (1999), *Television, Globalization and Cultural Identities*, Buckingham, Open University Press.
- Bhabha, Komi K (1994) *The Location of Culture*. London & New York: Routledge
- Clifford James (1994) Diasporas. *Cultural Anthropology* 9(3): 302-338
- Cohen Shari J (1999) *Politics without a Past. The Absence of History in Post communist Nationalism*, Duke University Press, Durham.
- Eriksson Catharina, Eriksson Baaz Maria & Håkan Thörn (2005) *Globaliseringens kulturer*. Nora: Nya Doxa.
- Fanon Frantz (1995): *Svart hud, vita masker*. Göteborg: Daidalos
- Fanon Frantz (1963) *Jordens fördömda*. Raben och Sjögren, Stockholm
- Gilroy Paul (1999): *Small Acts – Thoughts on the politics of Black cultures*. London Serpent's Tail.
- Hall Stuart (1996b) *The formation of diasporic intellectual: an interview with Stuart Hall by Kuan-Hsing Chen* i Stuart Hall: The critical dialogues in Cultural Studies. London: Routledge.
- Huysmans Jef (2000) *The European Union and the Securitization of Migration*. Journal of Common Market Studies. Vol.38 No. 5 pp. 751.77
- Johansson Anna (2005) *Narrativ teori och metod – Med livsberättelsen i fokus*. Studentlitteratur, Lund
- Jonsson Stefan (1995) *De andra: amerikansk kulturkrig och europeisk rasism*. Stockholm: Norstedts pocket.
- Kallifatides Theodor (2001) *Ett nytt land utanför mitt fönster*. Albert Bonniers Förlag AB
- Mumby Dennis (1993) *Narrative and Social Control: Critical Perspective*, Newbury Park, Sage.
- Mörck Yvonne (1998) *Bindestregsdanskere - fortællinger om køn, generationer og etnicitet*. Forlaget Sociologi, København
- Mörkenstam Ulf (1999) *Om "Lapparnes privilegier". Föreställningar om samiskhet i svensk samepolitik 1883-1997*. Stockholm Studies in Politics 67
- Petersson Bo & Robertson Alexa (2003) *Identitetsstudier i praktiken* Liber AB Malmö
- Petersson Bo (2001) *National Self-Images and Regional Identities in Russia*. Ashgate Publishing limited.

- Prince Gerald (1987) *Dictionary of Narratology*. London: University of Nebraska Press.
- Riessman Catherine Kohler (1993) *Narrative Analysis*, Newbury Park: Sage
- Ringmar Erik (1996) *Identity, Interest and Action - A cultural explanation of Sweden's intervention in the Thirty Year War*. Cambridge University Press.
- Somers R. Margaret (1994) *The Narrative Constitution of Identity: A Relational and Network Approach* Theory and Society, Vol. 23, No. 5.
- Somers R. Margaret & Gibson Gloria D (1994) *Reclaiming the Epistemological Other: Narrative and the Social Constitution of Identity*. IC. Calhoun
- Ugur Mehmet (1995) 'Freedom of Movement vs Exclusion: A Reinterpretation of the "Insider" – "Outsider" Divide In the European Union'. International Migration Review, Vol. 29 No. 4 pp 964-99.
- Virinder S. Kalra, Raminder Kaur & John Hutnyk (2005) *Diaspora and Hybridity*. Sage
- Waever Ole (1996) 'European Security Identities'. Journal of Common Market Studies, Vol. 34, No. 1 pp. 103-32.
- Waever O & Kelstrup M (1993) Europe and its nation: political and cultural identities. Centre for Peace and Conflict research, Copenhagen pp. 61-92
- Widerberg Karin (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Studentlitteratur Lund.
- White Hayden V (1987). *The Content of the Form. Narrative Discourse and Historical Representation*. Baltimore John Hopkins University.
- Whitebrook Maureen (2001). *Identity, Narrative and Politics*, London, Routledge.

6.1 Artiklar

- SOU Statens Offentliga Utredningar (2004) *Kategorisering och Integration – Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag*. Nr 48
- Ds Departementserien (1995) *Invandring, sysselsättning och ekonomiska effekter*. Nr 48. Utgiven av Finansdepartementet
- Ds Departementserien (1999) *Begreppet invandrare användningen i lagar och förordningar*. Nr 48. Utgiven av Näringsdepartementet
- Regerings Proposition (1997/98) *Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrapolitik till integrationspolitik 1997/98:16*.

7 Bilaga 1

Beskrivning av intervjumaterial

Samtliga intervjudeltagare informerades innan intervjuens påbörjande om i vilket sammanhang materialet skulle användas. De som ville ha anonymitet garanterades. Samtliga intervjuer har efter intervjupersonens godkännande bandats. Allt material är giltigt enligt intervjupersonerna, då de gavs möjlighet att svara och tystnad eller positivt svar tolkas som godkännande. I transkriberingen står I för intervjuare (dvs. Luljeta Duraku), och M1-3 för männen och K1-2 för kvinnorna av de fem personer som intervjuats. Kopiering/användning av materialet utan författarens (och i förlängningen intervjupersonens) informering och godkännande är förbjuden.

7.1 Intervju person K1

I: Vad heter du? Hur gammal är du?

K1: Jag heter Zainab Husseini och är 24 år.

I: Vad sysslar du med idag?

K1: Jag pluggar eller jag är snart färdig som folkhälsovetare magister examen i folkhälsa och jag arbetar för Rädda Barnen samtidigt. Nu kör jag lite dubbelt

I: Var är du född?

K1: Jag är född i Iran, Tehran, fast mina föräldrar är ursprungligen från Irak, så föddes på väg till Sverige. De flydde till Iran för att sedan fly till Sverige och på stoppet där föddes jag. Så jag är inte Persisk utan jag är bara född där helt enkelt. Jag hade lika gärna varit född i Österrike eller Frankrike eller nåt.

I: Berätta hur kom du till Sverige?

K1: Jag det är lite svårt för mig att berätta jag var bara ett år eller jag föddes ju i Iran och sedan efter några månader så flydde vi till Sverige. Så att jag brukar faktiskt kalla mig själv för inte invandrade utan inburen eftersom jag inte vandrade in själv utan jag blev buren in. Så jag vet inte riktigt det enda jag vet är att de (föräldrar) åkte från Iran, och sedan från Iran till Syrien. Sedan vet jag inte

vad som hände så mycket mer än så om de kom via Danmark eller hur de (familjen kom). Men jag vet att när dem flydde var de tvungna att stanna i Iran för att jag föddes så att säga mamma var gravid då och tydligen var jag väldigt besvärlig. Mer än så vet jag inte, jag har ingen bild eller minne för själva resan till Sverige.

I: Då har du inga minnen av ditt hemland?

K1: Nej

I: Har dina föräldrar under din uppväxt berättat om ditt ursprung? På vilket sätt?

K1: Alltså jag kan nog tycka att det har varit lite dåligt med det hemma hos mig, man har berättat många historier på vad man gjorde som barn och vart vi kom ifrån att vi skulle vara stolta och detta är vår tradition och detta är vår religion, så att säga, så här gör vi när vi äter och vi gör inte på det sättet. Alltså när jag pekar mer på vad vi inte gör än snarare vad vi faktiskt gör och vår faktiska tradition och religion och kultur har vi inte utövat så himla mycket eftersom det har bara då varit vår familj. Vi har inte haft så mycket kontakt med andra även fast vi har känt folk med gemensamt ursprung så har vi inte haft så mycket med dem. Allting har blivit lite halvdant vi har vare sig firat jul ordentligt eller firat Eid (Fastan) utan det har varit så där mitt emellan på båda två liksom a men ni får en julklapp och ni får en present till Eid, men inte så där på riktigt i nåt utan lite mellan liggande. Så det dem har berättat i stort sett har varit hur man ska leva och berättat lite hur dem gjorde när dem var små. Men inte så specifikt som i still med det här är vårt land och så inte jätte mycket det här patriotiska att vi ska vara stolta över ert land utan om det har varit någonting som de har funnit problematiskt i kulturen har vi fått uppmaningen om att så här gör inte vi. Men inte nödvändigtvis att vi är utanför utan vi tar avstånd från vissa saker men inte nödvändigtvis betona det vi är.

I: Vad har detta inneburit för dig senare i livet? Har du tagit det till dig? Eller har du valt att leva efter en annan kultur? Vilken kultur i så fall?

K1: Ja, t.ex. vissa saker uppfattade min som att det svenska samhället är snålt, och det tycker jag även idag, att visa mitt är mitt och ditt är ditt, så gör inte vi utan allt är allas, för det spelar ingen roll om du blir arton år du är fortfarande mitt barn, hos oss är det inte så fort man blir arton att man ska själv få välja att skita i och alltid vara full och slänger vi ut dig genom huset och nu ska du få skaffa egen lägenhet. Så gör inte vi utan vi har våra barn fram till vi dör.

Familjekonceptet skiljer sig från det svenska. Det är inte så att i vår kultur att vi har individ baserad utan vi är en familj och hos oss så tar man hand om varandra. Man är bröder och man är systrar. Blod är tjockare än vatten betona det lite mer tänker jag. I början var jag väldigt i motstånd till det och blev ganska bitter på något vis. Så där men om jag inte får, och inte för att jag nödvändigtvis vill det den här biten med att kunna flytta när man är arton år, utan att jag hur ska jag förklara, utan jag kände så här att och inte jag får lov att uppleva någonting själv

så kan jag lika bra skita i det så satt jag och var bitter och sur och trodde och livet var piss och blaha blaha. Men sedan ju äldre jag blev desto mer så fattade jag att och sedan fick jag ju erfarenheter av olika saker att detta är nog bra alternativ och jag har haft det bra under stora delar av min uppväxt och speciellt då när man möter i förhållande till andra människor och märker på likheter i olika kulturer. Det är lätt när man är liten att koppla allting till den tradition som man har hemma hos sig själv, man vet ju inte vad som finns på andra sidan och utanför. Men så fort jag kom i kontakt med andra så har jag märkt att det finns överallt och olika sätt att se på saker och att det kanske inte nödvändigtvis bara är kopplat till det mina föräldrar kallar vår kultur. Jag diskuterade det med en kompis häromdagen att det är mycket som man säger att det är vår kultur och det är så vi gör, men det är inte det utan det är deras föreställningar om en viss fråga och att de använder det för att legitimera det vilket gör att vi tror jamen så tycker alla som har gemensamt ursprung som vi, och tycker att man får acceptera det. Sedan visar det sig att så är det inte alls, utan man får prata med varandra och då visar det sig att det inte alls är samma sak. Så att man får liksom vara lite säga ifrån eller ifrågasätta mycket och sen så kanske man kan acceptera det eller inte. Får då har man argumenterat vilket som. Så vissa delar har jag tagit till mig när jag har blivit äldre men när jag var yngre var jag nog lite anti allt ihop liksom. Jag tror för att det var för att jag inte fick tillräcklig grund med att stå på. Sedan måste det ha varit väldigt svårt också för dem har hela tiden haft uppfattningen om att de kommer att återvända. Mina föräldrar hade ju inte den uppfattningen om att de skulle komma till Sverige och börja om på nytt, utan för att komma till Sverige en liten stund och åka tillbaka sedan, att de bara skulle vara här tills det blir lite lugnare efter kriget för att sedan åka tillbaka igen. Så därför förmodar jag att de tänkte vi behöver inte gå igenom med att förklara allting just hur vi är, för de kommer att få se det när vi kommer tillbaks. Det har de inte sagt själva, men det är så jag tänker mig det.

I: Vad pratar ni för språk hemma?

K1: Kurdiska

I: Var det förbjudet att prata något annat språk?

K1: Ja det var det (ler). Det var riktigt förbjudet. Vi fick utskällning när vi pratar annat än Kurdiska. Arabiska är ett språk som talas i det landet som kurder, och det har mina föräldrar gärna försökt lära oss, men kurdiskan har varit nummer ett. Och sedan har dem pratat bara för att dem vill att det är bra och duktigt att ha flera språk. Det kan vara bra att använda. Min syster har lärt sig jätte bra arabiska, och de övriga sedan. Jag är väl den som kan bäst, och sedan kan mina småbröder lite grann så. Sedan har vi försökt lära oss genom att prata arabiska hemma. Och då blir det typ, Hej, vad heter du, och då svara man egentligen bara på frågor utan att man lär sig, så det är en ganska så intressant företeelse hemma hos oss. Jag brukar säga (ler) till pappa, men pappa jag vill verkligen lära mig arabiska på riktigt. Men i början även där var jag väldigt negativ och ville inte lära mig arabiska, kurdiska

är mitt och det är okej, men arabiskan är ju egentligen inte mitt språk och vill inte hålla fast vid något som inte ens är mitt. Det är ju dem så har skickat ut oss från landet och sedan ska vi lära oss deras språk, nej fy fan det får vi inte göra, så att jag vägrade ganska mycket till en början när jag var liten med det. Men när jag säger att jag vill lära mig så mycket, men de skrattar åt mig när jag talar arabiska. Nu kommer vi tillbaks till det när jag var fem år: ”vad heter du” och ”hur gammal är du”. Det där kan jag liksom, det är det vardagliga pratet för att jag ska kunna komma och prata ordentligt och flyttande som jag vill komma till.

I: Hade det kunnat varit annorlunda, låt säga att dina föräldrar hade bestämt sig för att totalt förbjuda den här kulturen, ”nu är vi i Sverige och nu ska vi leva svenskt”? Vilket ska man välja som förälder, hade det varit bättre?

K1: Men det beror ju på vad man har för inställning ditt man kommer tror jag. Kommer man med inställningen att nu ska man börja om på nytt, då kan man ju ha den där och säga att nu får vi ta till oss allting med sill och allt. Men om man då kommer med uppfattningen att man ska vara här något år eller två och när vi väl är här så ska vi göra det bästa så att vi inte är börda för det här samhället och så att vi inte fingerpekningar och säger ”de här jävla blattarna”. Utan vi borde vara bra förebild eller fasad, men vi ska ju inte vara här för all evighet så ni behöver inte oroa er. Vi ska ju ändå tillbaks sedan. Så vi behöver inte ta till oss utan vi kommer underlätta också för oss själva och då ska vi kunna prata språket och veta om denna kulturen, tror jag.

I: Så allt du vet om ditt hemland är genom dina föräldrar?

K1: Precis

I: Dina föräldrar sa du har besökt hemlandet berätta? Känner de hemlängtan?

K1: De är mest deprimerade när de kommer tillbaka och tänker att de förstår att landet inte är som de lämnade det. Det är inte alls samma land. De känner sig rotlösa i och med att de saknar hemlandet och känner att de inte hör hemma här men varken där. Kanske inte min mamma eftersom hon är väldigt aktiv i olika sociala verksamheter och trivs väldigt bra med det. Min pappa däremot han jobbar men han är mer knegig. Han gör det liksom inte för att han tycker det är kul utan för att han måste och ska jobba helt enkelt.

I: Tror du att kvinnor anpassar sig bättre än männen?

K1: Absolut.

I: Vad är identitet för dig?

K1: Identitet är ju sånt man skapar under sin livstid och det som man har mött på under livet, för att jag tänker att, och jag brukar säga det och det finns lite olika

åsikter kring det. Jag brukar säga att jag är världsmedborgare, eller att jag är kosmopolit, går man in och är jätte insatt, och om man vet om definitionen, men jag har inte såna kunskaper, jag menar när jag går in och säger att jag är det så är det inget politiskt, utan det är mer att jag tänker att om jag nu vill vara i Italien och lär mig italienska och känner att denna kulturen känner jag en verklig koppling med, varför skulle jag inte kunna kalla mig italienare. Jag bor i Sverige nu och varför skulle inte jag kunna kalla mig svensk, jag är kurd från början jag har lite från mina föräldrar varför skulle jag inte kunna kalla mig kurd, istället för att kalla mig olika saker så kan jag väl kalla mig människa eller världsmedborgare och allt som jag möter på i livet om det nu är så är för Rädda Barnen så får jag identifiera mig för det. Då är jag Rädda Barnare samtidigt som jag är syster till Hajdar samtidigt som jag är dotter till Safra. Identitet är sånt jag möter på och som jag känner starkt för. Sedan finns vissa saker som bara rinner av en. Och det är inte en del av ens identitet. Och man bygger på den ständigt, sedan så kanske vissa saker försvinner. Handboll var min identitet när jag var 14-år. Det är inte lika mycket längre nu i sånt fall för att det är kul t.ex.

I: Hur identifierar du dig?

K1: Just nu och alltså det beror hur man ser det i det långa loppet, så just här och nu identifierar jag mig med det jag gör, arbeta för Rädda Barnen.

I: Hur påverkar denna identitet dig ute i samhället? Har du stött på problem och motstånd?

K1: Ja det är klart att man stöter på problem från situation till situation. Men det beror på hur man gör av det. Det är mycket saker som man stöter på, det handlar om den attityden man ska ha. När jag var liten så kom en gubbe till våran gård, och börja ragga på småtjejer, mig och mina kompisar, och då var alltid min mamma som en hök på gården och kollade efter oss, och hon gick fram till honom och sa: ”du går härifrån, du har ingenting att göra här”, sen small det, och han sa till henne: ”men du din svartskalle, du ska fan inte komma hit och bestämma och säga vad jag ska göra”. Och det var ju jätte intressant för då kunde min mamma brusa upp och göra... hade det varit min pappa hade han förmodligen slått gubben, men min mamma gjorde så här då: ”ja jag är svartskalle (och tog i sitt hår) och jag har en skalle (lättamt) men det spelar ingen roll du ska ändå gå härifrån, annars ringer jag polisen”. Om man försöker t.ex. bagatellisera det som är stort, okej nu det var en gubbe som kom till mig och jag tror att jag tagit efter min mamma...det var i alla fall en gubbe som kom fram till mig för ett par år sedan här i Malmö. Det var en tjej nämligen som gick runt och sjöng, och dansade och folk tittade på henne som om hon vore knäpp och det var hon kanske vad vet jag liksom, hon gick i alla fall runt helt i sin lilla värld, upp och ner på trottoaren, på samma ställe stod hon och dansa, och hon tyckte det var jätte kul, sen tyckte jag men vad hon har i sin hjärna och i sin så...det är väl bra, jag menar hon är säkert lycklig över det hon gör, jag kan inte sitta och tycka synd om henne när hon stod där och dansade och sjöng, om hon hade suttit och gråtit då hade jag nog

närmat mig henne, men hon sjöng och jag lät henne va liksom och alla tittade på henne. Sedan kom denna gubben fram och fnyser, och då tänkte jag ja ja nu ska vi se och det ska bli intressant att höra vad han har att säga. ”Tycker du synd om henne”? Nej det tycker jag inte. ”Nej, men det gör jag (svarade gubben). Jag antar att du ska fråga varför jag ska tycka synd om henne, så jag frågar varför? ”Såna som du (gubben syftade på Zainab) har tagit alla platser i psykavdelningen så att såna som hon (dansade tjejen) får inte plats. Och såna som jag var ju då att jag är mörk för det fanns ingen annan anledning och jag gick inte runt och sjöng, så det fanns inget att ta på. Såna som du, jo när jag tänker efter tror jag ändå att han sa utlänningar. Och så tänkte jag, jaha hur ska jag ta det här, och fick blandade känslor av min mamma och min pappa, jag blev arg och ilsken, men samtidigt så tänkte jag att gubben är förmodligen senil och gammal och han kommer ju dö närsomhelst jag kan ju inte sitta där med attitydförändringar. Så jag tänkte jaha Zainab vad ska du nu göra, och tänkte för mig själv ”jag vill till himlen, jag vill till himlen”! Jag kan ju inte vara elak, och sen bara ”fuck it”. Och sa till gubben: ”du jag ska berätta för dig hur det ligger till, så här är det, dem där platserna på psykavdelningen är varken till för mig eller henne utan dem är till för såna som dig. Och sen så fnös han, och sedan kom han förbi med sin fru efter ett tag och hon tittade också snett på mig och de fnös båda två när de gick förbi mig.

Och kommenterade, ”hon kan svenska också”! Så det var väl lite jobbigt för honom att jag kunde svara för mig, tänk om han hade gått fram till någon som inte kan prata svenska då hade han verkligen kunnat trycka ner en ordentligt. Så man får göra det lite grann för vad det är, så man möter på lite saker och vill man vara offer hela tiden så bara shit jag får inget jobba för att jag är invandrade, men jag har aldrig haft problem, nästan alla jobb jag har sökt har jag fått, jag är nästan lite bortskämd har jag sagt när jag då inte fått jobbet, jaha varför inte då? Mer än generellt sett, för att jag har inga, jag menar när det väl gäller som att man får jobb och det är klart att man möter såna gubbar ute på stan, men det är inget som påverkar mitt liv, men om jag då inte kommer in någonstans på grund av min etnicitet drabbar det mig men jag har ju inte varit med om något sånt, så jag tycker inte att det är så stora eller det har inte varit så svårt för mig. För där har jag en teori som jag tror strakt på. Har man språket. Och jag har suttit med en del människor som har studerat olika saker och pratat om det här. En vän från Rädda Barnen berättade att han hade varit på en föreläsning då jag suttit och berättat om den här gubbupplevelsen jag bemött. Han påpekade att rasismen ter sig på olika sätt bara i Norden. Om man ser t.ex. till Danmark är de väldigt rasistiska, att de symboliserar sig själva mer eller mindre alltså Danskheten. Medan i Sverige har vi inte denna känsla för svenskhet, de vågar ju knappt hissa upp sin flagga, men det vi har och det vi vill påpeka när vi vill göra rasistiska uttalanden är det språket. Ska man komma hit så ska man minsann jobba för sig, man kan inte komma hit och leva på samhället, man ska minsann integreras. Det är nog ingen annanstans i världen som man pratar så mycket om integration som i Sverige. De behöver inte bli som oss, men dem ska kunna språket och dem ska kunna jobba och göra bra ifrån sig. Och då slog det verkligen mig, för det är ju så klockrent. Min pappa inte nödvändigtvis inte bara språket utan också att man betalar för sin egen levnad och att man inte lever på systemet. Min pappa har inte jätte bra

svenska, men från första dagen vi kom hit och vi har aldrig levt på socialen för att vägrade och ville jobba. Så då ställde han sig för att börja diska och gjorde allt vad som krävdes för att tjäna pengar. Så han har alltid blivit bemött med ganska stor respekt även fast han har haft jobb med inte så stort status. Just för att han har jobbat för sin egen levnad. Även om han inte kan språket så har han inte gått ner sig där, att han skäms eller att han, ibland kan man nog märka såna tendenser, men inför svenska arbetsgivare har han varit väldigt hård och väldigt rättvis, och påpekat att han gör sitt jobb och gör ett bra jobb och bett honom att vara ifred, betonat att han står och diskar och sköter sitt. Så jag tycker har man språket och gör man bra ifrån sig, och jag har ju ändå ganska så bra meriter enligt svenska mått så jag studerar samtidigt som jag gör andra grejer, jag har aldrig levt på socialen har aldrig varit arbetslös och kommer förmodligen aldrig ta ut någon Akassa. Alla såna här saker för mig är ganska bra för det svenska samhället, jag har språket. Därför har inte jag mött på stora problem. Hade jag dock brutit och kommit med Yo- emellanåt och sådana saker då tror jag att jag hade haft större problem. Men jag har anpassat mig på ett sätt.

I: Så det är språket. Vad du heter då spelar det roll?

K1: Precis! Det kan nog spela roll men om de väl möter en så tror jag att... jag har ju satt mig själv i sådan situation att de flesta jobben som jag har fått så har det inte bara varit genom att jag har skickat in en CV, dem jobben har jag inte fått på det sättet. Utan dem jobben som jag har verkligen har gett mig in på har personer sett hur jag arbetar i förväg, och sedan gett mig jobb eller att vi har lyckats träffas i olika sammanhang och erbjudit mig jobb som jag själv har behövt söka mig till det. Jag har varit med i en studie på ILO på regeringsnivå. Det utgick på att man skulle kontrollera diskriminering på arbetsmarknaden. Och det var jätte intressant för då jag och tjej sökte exakt samma jobb. Vi satt och sökte alltså två till trehundra jobb. Jag var fortfarande invandrade fast med ett annat namn. Inte för att smutskasta mitt namn. Jag hete Jasmina- och det var ett kurdiskt namn. Hela processen gick ut på så sätt att jag ringde först, och projektledaren kollade upp olika tjänster som man kunde söka och då var det på gymnasienivå. Sedan skulle jag ringa och ställa någon fråga vad som helst liksom bara för att jag ska vissa mig, vi fick lära oss det bästa sättet att göra ansökningar på och inte ligga på samma nivå. Och vi ringde och kunde fråga i still med vad innebär kollektiv avtal? Sedan utgick det ut på att vi skulle vänta så länge som möjligt och sedan säga okej men då skickar jag in min CV. Och under tiden berätta man lite om sig själv, i still med ja men jag är jätte intresserad av det här och så då skulle man vissa upp att man var erfaren inom det jobbet man sökte till sig. Jag den här andra tjejen hade typ samma personlighet och vi fick spela lite skådespel. Jag ringde upp först och sedan efter tio minuter fick den andra tjejen ringa, till samma verksamhet och ställde liknande frågor för att det inte skulle vara likt. Och sedan skulle man se vem av oss som fick jobb. Och jag fick flest jobb av alla, och det var det jag och två andra invandrade tjejer och två svenska tjejer. Och tillsammans skulle vi ha trehundra fall där det skulle vara någon typ av antingen att det var lika eller att det var någon skillnad. Som sagt jag fick flest jobb, men jag fick flest

jobb där det var telefonförsäljning, där det gällde där jag inte behövde vissa mig. Och de andra fick jobben som restaurang biträde. Jag tyckte inte att det var jätte jobbigt men där blev jag kanske diskriminerad två gånger. Varav en av dem tjänsterna som jag fick var för att gubben var sexuellt trakasserande att det var diskriminering. ”ja Jasmina, du och jag” så där lite kåt och äcklig, så då fick jag den tjänsten. Det säger ju inte att jag blev mindre diskriminerad men bara för att han gav mig en tjänst. Vi båda kom på intervju och då fick jag jobbet men då hade han suttit och äcklat sig för mig medans med henne hade han skött en ordentlig intervju men ändå fick jag tjänsten. Då är jag ändå på något sätt utsatt även fast det inte framkommer för det var ju jag som fick jobbet. Men det var ganska så intressant. Men det som var mest häpnadsväckande är också som jag då har, är att killar med invandrade bakgrund har det väldigt jobbigare än vad tjejerna har det. Och min tanke där är ganska hård men, den som har makten är den vite mannen, och den vite mannen här har en konkurrens över den svarta kvinnan, förutom då att hon är kvinna och han är man finns det en sexuell spänning och någonting sexuellt som han kan ”å lilla gumman” liksom. Så henne kan vi anställa liksom, för hon blir ingen motsättning för honom och ingen konkurrens. Medan den svarte mannen är ett hot, och hat mot, och tänker ”att försöker ta min plats” så honom måste jag vara hårdare mot. Så dem killarna som var med i samma studie. Vi var ju fyra tjejer och fyra killar. Killarna lyfte ju på luren på direkt och bara verkligen alltså verkligen ordentligt så här oförsämdhet samma personer som jag kanske hade fått jobbet ifrån. De hade varit jätte fega mot mig. Men just bara för att det råkade vara en kille och bemötes kanske ”jaha vad sa du att du hette”. Sânt fick jag aldrig höra. Utan framför mig fick jag höra ”jamen absolut skicka in ditt CV”. Men när den svenske tjejen ringde fick hon mest höra ”jamen du kan väl titta förbi”. Eller så fick jag höra att ”nej men har redan en intressant person här men du får gärna skicka ditt CV” och efter tio minuter kunde den andra tjejen ringa och hon fick höra ”jo men titta gärna förbi så vi kan träffas”. Och då är det Case Closed, och då vet vi aja men hon blev diskriminerad för att gå ditt, och jag behöver inte ens gå på en intervju behöver inte ens skicka in mitt CV.

I: I det verkliga livet då?

K1: Nej, faktiskt inte, men jag har hållit mig, jag har inte sökt tillräckligt mycket jobb för att jag ska kunna få belägg för det på det sättet. De jobb jag har fått dem har jag har fått anställd via min gymnasieutbildning och blev direkt anställd eftersom jag gick i en skola på ... (ej hörbart). Och har alltid jobbat där över sommaren och har aldrig behövt söka sommarjobb. Så jag har kanske sökt sammanlagt fyra till fem jobb. Jag har ju sökt massor med jobb generellt nu men det är ingenting jag kan kontrollera om det är diskriminering eller inte. Jag har ju inte fått något svar men det kan bero på vad som helst jag kan inte på något sätt ta det till diskriminering. Så jag har inte stött på det på riktigt.

I: Tro du att man omedvetet söker sig till ”sina”? Hur har det varit i ditt fall?

K1: Jag gör precis tvärtom, medvetet. Därför att jag känner att jag redan har mitt eget så varför ska jag klämma in mig där igen. Är det inte mer intressant att se vad andra har att erbjuda. Men sen är ju också det en jätte dum tanke, det innebär

automatiskt att jag i min hjärna tror att människor skiljer sig åt. Vilket man egentligen inte ens gör. Det är ju på något vis det jag får bekräftat när jag går in... för att jag brukar varje år på min födelsedag bjuda in alla mina kompisar som jag inte annars brukar umgås med utan vi träffas bara...sen är det personer från jätte många hörn i världen Eritrea, Pakistan, Kurder, Svenskar, alltså det är från alla möjliga, Serber, bosnier, verkligen alla möjliga, och det är ju jätte intressant för att det här är ju ändå vänner som jag har tagit till mig eftersom vi har ju någon typ av likhet, för att vi dras till varandra, och sättet att tänka på, det är därför jag också tror att jag envisas med att jag ska inte gifta mig med en kurd, och det är bara för att jag vill ha något nytt, jag har redan hemma, jag vill inte ha det här och återuppbygga det och leva ett liv när jag redan kan se nu hur det ser ut. Men det är lite dumt och det kan jag medge för att det behöver inte betyda att alla kurder är likadana, men det blir lättare för mig att förutse vissa saker, det finns ju ändå vissa saker som är betingat i kultur. Och jag kan känna att det här har jag redan fått ta del av både positivt och negativt, och då vill gärna se vad som finns mer.

I: Återupplivar du din kultur?

K1: Nej, det skulle jag inte vilja.

I: Hur tror du att svenskar uppfattar dig?

K1: Våldigt osvensk men ändå insatt

I: Hur tror du att invandrade uppfattar dig?

K1: Våldig svensk

I: Har du någon gång blivit kallad för försvenskad?

K1: Försvenskad har jag fått höra. Ja det har jag gjort. Men det var en kille under tiden när jag jobbade på Rosengård då. Då kom det fram en kille och han är själv född i Sverige, och jag tror till och med att hans systrar är också födda i Sverige. Men då pratar han som en gubbe och bryter på svenska en blandning med arabiskan, alltså verkligen jätte, skit grym arabiska och verkligen dålig svenska. Och han bryter på skånska och arabiska. Och så frågar han mig (med brytning) "Varför pratar du som svenne" och då tänker jag att det är förmodligen min dialekt (Göteborgskan) men även om jag hade bott i Malmö så hade jag ändå inte haft samma dialekt som han eller så hade han nog inte lagt märke till det på samma sätt. Och då tyckte han att jag pratar som en Svenne som dem på nyheterna.

I: Hur känns det att bli kallad för "svensk" av en invandrade?

K1: Det beror på vad det är för typ av invandrade jag pratar med men om jag vet om att de menar något negativt med det, då blir jag inte provocerad för jag tycker inte att det är något fel med att vara svensk, och om de menar den svensken som jag tror att de menar så vet jag att det ligger i att jag har lyckats långt. Jag tror att

det stör dem så himla mycket så är det något som är jobbigt för dem. Som jag inte tänker låta dem provocera på mig.

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en svensk?

K1: Då blir jag faktiskt sur, fast det beror på. Jag har en ganska så nära vän, och så fråga han mig i samband med att jag gick inte ut så mycket för det gör man inte i min kultur, speciellt inte ut och festa och så och speciellt inte när man är femton och så. Så fråga han mig: ”men Zainab varför har jag aldrig sett dig ute, varför följer du med ut och så”? Och jag ville inte bli offerstämplad så att jag svarade: ”nej men vi har mycket folk hemma och så, vi hittar alltid på något under helgerna vi har massor med saker för oss på helgerna, så att jag har inte riktigt tid”. Sen försökte jag förklara för honom om vår kultur och försökte se om det fanns någon öppning och en möjlighet och börja diskutera med honom om såna saker, för jag visste att han hade umgåtts en del med invandrare och så och tänkte att han kanske hade lite mer perspektiv på det hela och såna som vi brukar kalla för ”svenne blattar” dem har koll liksom. Sen var det någon gång han sa ”men jag ser dig inte som en blatte jag ser dig som en svensk” och jag svara ”huru (tog tag i mitt hår för att visa att jag var mörk) du vet väl vem du sitter och snackar med liksom”. Och sen fortsatte han ”du är som en av oss”.

I: Vad menade han med oss?

K1: Tja att jag har huvudet på skaft och att jag kan bra svenska. Men han var lite chokad där i början, för att det var jag och två eller tre som gick i den klassen som hade en helt annan etnisk bakgrund. De andra var väl halv etniska. Och resten av klassen trodde att vi var dumma i huvudet. Vi kom från Angered förort och dem kom från ganska fina områden där man spela golf. Och så trodde dem automatiskt att vi inte kunde ordentligt svenska eftersom det var ganska svårt att komma in på den skolan jag gick på. Och den ena tjejen var mycket till en början som alltid räckte upp handen och sa ”jag fattar inte kan du förklara”. Och säkert fanns där hälften i klassen som inte heller fattade men inte vågade säga någonting. Och de brukade skratta ut henne. Och trodde de flesta i klassen att vi inte kunde någonting. Och en gång skulle vi lämna in ett arbete och jag hade glömt mitt arbete på ett av datorerna. Och då kom den duktigaste killen i klassen och snodde mitt arbete och kopierade rakt av och skrev till sitt namn. Och vi blev inkallade och lärarna trodde att jag hade snott hans. Och jag tittade på honom. Du är ju fan dum i huvudet, vad håller du på med, sa jag åt honom. Men han sa: ja men jag tog Zainabs eller vi hjälptes åt att skriva denna jag och Zainab. Men då beslöt jag för att inte göra större grej av saken att säga ja jag hjälpte honom och här sitter ni och tror att jag har kopierat hans. Och då var alla chokade och sa: Kan du skriva så bra? Och då blir jag svensk när jag kunde, för det var då som jag var svensk. Och i efterhand tar jag illa vid mig. Då gjorde jag inte det. Och tyckte jag att de menar att jag kan på något vis. Men nu när jag har väl vuxit till mig, kan jag bli förbryllad över sådana kommentarer.

I: Är du mer svensk bland invandrare?

K1: Ja.

I: Är du mer invandrare bland svenskar?

K1: Ja. Det blir så tydligt. Och speciellt när man är ensam då. Jag var på ett möte nu i vecka med Rädda Barnen i Lund. Och så kom jag in och sedan skulle de dricka glögg. Och så fråga någon vill du ha glögg? Nej tack jag vill inte ha. Jag dricker inte kaffe och jag dricker inte glögg. Jag dricker framförallt inte glögg för att det är alkohol i det och jag dricker inte alkohol, och jag dricker inte kaffe för att jag tycker att det är så förbaskad äckligt. Sedan fråga de mig om jag ville ha te. Och helt plötsligt skulle alla sitta och lyssna på mig om vad jag skulle dricka liksom. Och frågan blev ju som sagt varför dricker du inte alkohol, men frågan är ju bättre omvänt varför dricker du alkohol och är ju mer intressant till varför jag inte dricker alkohol. Att man gör det till en sån grej till att varför jag inte dricker alkohol kan jag tycka är löjligt, dels för att jag är trött på frågan och dels för att jag har fått genomgå den så många gånger. I början var ju ett bra svar som ”jag tänker på min hälsa” men idag finns det andra faktorer ”för att jag är muslim, det är inte bra för hälsan, det är inte gott, jag har inte druckit så varför ska jag börja nu” så det finns ingen anledning till att börja förklara varför inte. Och det blev verkligen klockrent och tydligt när jag kom och sedan dök det upp en kille efter en halvtimme som också var invandrare då, men han var ju inte alls från samma etniska grupp som jag är. Han var från Eritrea och svart och jag är svarthårig och vi bara tittade automatiskt på varandra. Och på något sätt kan man koppla ihop varandra. Och sen var det ju helt medvetet jag är helt medveten om att det sker på det sättet, sen brukar jag göra tvärtom, att gå sätta mig bland dem som minst anar att jag ska sätta mig. Det är samma sak om jag går på en släktträff eller hos min systers, och om jag kommer in så blir det helt så här en helt diskussion och de kan vända sig mot mig och fråga ”vad tycker du om det du som är svensk”?

Sen har ju den här touchen av att vara främst från min systers man släkt dem är väldigt patriotiska men de är inte ett dugg religiösa. Och om man ska vara patriotisk så tänker jag att även religionen borde spela en roll tycker jag. Då kan man inte sitta och snacka skit om religionen för det gör man, de till och med förolämpar religionen. Samtidigt som de är kurder men de kan ingen kurdiska. Och då vet de att tar man en sån diskussion med mig så golvar jag dem direkt genom att säga ifrån om vem som egentligen kan kurdiska bäst. Och de menar att jag är svensk när jag egentligen kan det bättre. Sen är jag den som inte dricker alkohol, jag fastar, och jag pratar kurdiska, och baktalar inte min religion och kan svenska ordentligt ändå är jag svensken och ni kurder, hur? Logik?

I: Känner du en kluvenhet?

K1: Oftast är det ju positiva aspekter för min del, alltså det är ju inte att när det väl blir så där i negativa aspekter, då blir jag arg snarare en kluven. Men det är klart att det finns men det är ändå få gånger. Det är kanske två eller tre gånger som jag

har känt mig så där. Fan också som att det är något negativt att ha en fot i varje kultur, och det är väldigt få gånger. Och där är fler positiva upplevelser än negativa. Det känns som att jag har så mycket saker grattis, som jag inte ens märker av själv. Och jag vet inte ens om jag tar vara på det, för det är så självklart för mig.

I: I möte med andra individer känner du att du måste hävda din identitet?

K1: Nej, jag tror inte det, jag tycker inte det. Jag vill nog säga att jag är ganska självsäker, kanske vad man enligt svensk kultur skulle säga för självsäker, ingen jantelagen här inte. Och då blir det nästan så att folk är lite ... för att jag hävdar nog ganska fort min identitet eller min kunskap, alltså det beror på vad det är för möte, möter jag någon inom Rädda Barnen så märker de nog ganska så snabbt att jag kan det jag pratar om och oftast så kanske de tror att jag kan mer än vad egentligen kan. Just för att jag tar upp dem saftiga bitarna först, men det ingår i min personlighet det är så jag är. Vill jag berätta min historia så berättar jag den gärna fort och snabbt och på en gång. Jag är inte sorten som sitter och observerar och ger lite åt gången utan jag ger allt och vågar allt på en gång. Och då beroende i vilket sammanhang som jag är i t.ex. inom Rädda Barnen, i min systers släkt, så tar jag upp de saker jag har och golvar dem. Sen dem få gånger jag inte känner men känner mig kluven är då när jag får frågan "har du varit i ditt hemland" och jag svarar "nej jag har aldrig varit i mitt hemland" och när jag blir ifrågasatt utan att jag själv håller med i det ifrågasättandet och då jag inte riktigt kan svara på det då kan jag bli lite så här tveksam. Jag blir arg när jag blir ifrågasatt på ett icke befogat sätt. Men kluven och sökande efter mer kunskap eller vad man ska säga när jag blir ifrågasatt konstruktivt.

I: Vilket är viktigare: belysa din särart eller kräva din jämlikhet oavsett din bakgrund?

K1: Jämlikhet, definitivt.

I: Skulle du kunna tänka dig att flytta tillbaka till ditt hemland? Varför/varför inte?

K1: Jag vet inte, jag har aldrig varit där, svårt att säga.

I: Vad kan vi göra för andra grupper som känner en kluvenhet och ett utanförskap i samhället?

K1: Jag tror att man får en roll på sig, och jag tror jätte starkt på detta, och sedan efterlever man efter den rollen. För det har jag mött ganska mycket i dem jobben jag har gjort så används det speciellt nu bland unga ungdomar, t.ex. unga killar, får dem en roll att vara busiga killar, så blir dem det. Jag har en berättelse om detta. Jag träffade en kille i samband med Rädda Barnen. Och han var hur snäll som helst pratade väluppfostran och religion, och i nästa sammanhang i skolan där

han var stämplad som en buse. Killen blev helt vild. Och det är den rollen man får på sig. Och den måste man på något vis frigöra sig ifrån. Får jag rollen att vara på ett visst sätt, måste jag frigöra mig men ändå inte gå emot mig själv. Så att jag tror att anledningen till att jag har blivit som jag har blivit och att jag har blivit ifrågasatt så många gånger på vägen. Är för att jag först och främst har ifrågasatt mig själv för att sedan komma ett steg ditt. Och sedan väljer jag att antingen acceptera det eller inte. Men man ska försöka bli medveten om den rollen man blir man får på sig. Så att man på nåt vis om man inte är bekväm i den så ska man försöka frigöra sig från den. Man har ju olika roller vart än man går, i kompis kretsen så har man en roll, en på jobb och en i skolan kanske. Så länge man är bekväm i de olika rollerna så är det helt okej. Men kanske ska först och främst bli medveten om dem. Så i förhållande till arbetssökande, diskriminering eller identitet biten så måste man själv måste komma fram till den biten. Hur ser jag på mig själv? Jag var på en föreläsning en gång som faktiskt påverkade mig väldigt mycket. Och handla om etnicitet och där föreläsaren skulle skriva upp på ett papper vem är jag så där i punkter: olika egenskaper som gör mig som person. Och då skrev jag: kurd, handbollsspelare, etc. Och skrev allt det jag tyckte att jag var utan att skriva till jag är svensk. Och när vi sedan hade en genomgång på detta. Och det var jätte jobbigt för mig för det var första föreläsningen på högskolenivå och det var första dagen i Malmö då jag flyttat ner från Göteborg. Och sedan plockade föreläsaren fram våra lappar och bland annat min, och han kommenterade ”du säger att du är allt detta, men du säger ingenstans att du är svensk” varför det undrade han? Nej men jag kommer alltid bli sedd av någon här som inte svensk så varför ska jag pracka mig själv på en kultur som inte vill ha mig liksom. Då svarade han: Varför är det så viktigt för andra vad de anser om dig och inte dina egna upplevelser. Vart du än går kommer du möta någon och en dag säger den person men du är svensk: ”kommer du då helt plötsligt bli svensk”? Och nästa dag möter du en ny person, nej men du är inte alls svensk. Då blir du väldigt förvirrad, utan huvudsaken är hur du uppfattar dig själv. Och sedan peka han på en annan tjej som var ung och svensk. Och vår lärare bröt lite, för han var från latin Amerika, men han vände frågan till henne och fråga, ”är du mer svensk än vad jag är”? (i lugn ton) och hon svara: ”ja det är jag väl”. Okej sa han: men du har bott i Sverige i 19 år jag har bott i Sverige i 34 år. Men du är ändå mer svensk än vad jag är! Jag har betalat skatt i mer år än vad du gjort. Hur mycket skatt har du betalat? Oavsett hur länge visar det sig att jag har bidragit mer i detta samhälle än vad du har gjort, betonade han. Men ändå är du mer svensk än vad jag är! Kanske borde man då mer fokusera på sin egen syn snarare än vad andras syn betyder. Men också kanske då lokalisera då som blir det andra steget och lokalisera vad andra tycker och vilken roll du tar i förhållande till andra.

7.2 Intervjuperson K2

I: Vad heter du? Hur gammal är du?

K2: Fatima Zahed, och jag är 27 år

I: Vad sysslar du med idag?

K2: Jag är heltidsstuderande på Lärarutbildningen på Malmö Högskola inriktning Engelska

I: Var är du född? Berätta hur kom du till Sverige?

K2: Jag är född i Afghanistan, men har bott i otaliga länder.

I: Vilka då?

K2: Som, när jag flyttade ifrån, jag bodde två år i Afghanistan, och sen flyttade vi till Iran för att min pappa flydde från kriget för att inte bli soldat, så jag och min mamma flyttade till Iran, så bodde vi där i några år tills mina syskon föddes. Sen flyttade vi till Indien och sedan till Nepal sedan flyttade vi tillbaka till Indien, där min ena lillasyster föddes och sedan så flyttade vi till Spanien och sedan flyttade vi till Sverige. Och så kom vi hit 1990

I: Har du minnen av ditt hemland?

K2: Ja, jag har något minne av att jag sprang runt på gården av min mormors hus (i Afghanistan) Ja det är det enda minnet jag har.

I: Är det som du räknar som hemland?

K2: Nej, jag har aldrig varit där sen dem två åren som jag har bott som barn, så jag har aldrig åkt ditt för kriget och sedan så Talibanerna och att det har varit oroligt och att jag inte har haft något intresse och jag har alltid varit osäker att åka ditt.

I: Vilket är ditt hemland om du säger att Afghanistan inte är ditt hemland?

K2: När jag reser utomlands så säger jag att jag är från Sverige. Men när jag är i Sverige så måste jag alltid säga att jag kommer från Afghanistan. Så att man kanske skulle kunna säga att jag faktiskt inte har ett hemland, just för att jag föddes i ett land där jag bodde i två år, och sedan under dem tio åren tills jag kom till Sverige bott i flera länder. Och kom till Sverige sedan jag var tio och jag är 27 det vill säga i sjutton år har jag bott här. Så större delen av dem här sjutton åren har jag bott i Sverige. Men jag har själv rest väldigt mycket runt hela världen och bott på andra ställen också. Så att jag säger egentligen aldrig att jag har något hemland. Jag tror nog om jag hade åkt tillbaka till Afghanistan då som är då egentligen på pappret det så kallade hemland så tror jag inte att jag hade känt mig hemma där heller. För att vi åkte nämligen till Iran 2003 och det är det närmaste

Afghanistan som man kan komma och även de ställen som vi bott i Iran men även där så kände jag att det här är inte, dem här är inte som jag. Eller jag är inte som dem. Och dem sa till oss "utlänningarna" och kanske för att vi då inte är Iranier utan för att vi Afghaner men vi är ändå Perser och hela Iran och Afghanistan har ju varit ett land förut så kallad Persien så det skulle varit det närmaste liksom som skulle då vara Afghanistan men då jag känner mig inte hemma där överhuvudtaget även om vi har samma religion.

I: Har dina föräldrar under din uppväxt berättat om ditt ursprung? På vilket sätt?

K2: Vi har alltid tagit avstånd från det faktiskt. Alltid tagit avstånd från det. Över allt där vi har bott till exempel så har vi, jag vet inte riktigt. Det som jag har minnet av i alla fall är att vi kom till Sverige så sa min pappa att nu: "är vi i Sverige och vi ska vara Svenskar" och "vi ska lära oss svenska och vi ska inte lära oss något annat språk, vi behöver inte persiska, vi är inte i Afghanistan vi kommer aldrig åka ditt tillbaks i heller.

I: Hur gammal var du då?

K2: Då var jag tio år. Eller i och för sig vi hade bott ett år i flyktingförläggning så elva år. Och det tyckte jag ah vad skönt, nu kan jag fokusera mig på att bara lära mig svenska eftersom på alla ställen som jag varit på har jag fått lära mig Hindi, har fått lära mig den Persiska, jag har fått lära mig engelska, jag har fått lära mig spanska, och gått i engelsk skola i Indien. I spansk skola i Spanien. Och då tyckte jag vad skönt nu har jag bara ett språk liksom. Och sedan så sa han (pappa) att vi ska endast prata svenska hemma. Och då tänkte jag oh vad skönt det är väl bra. Men nu i efterhand så ångrar jag det så himla mycket att jag inte sa emot honom och att jag ville lära mig mitt hemspråk för att jag känner mig alienerad från dem som då är även då Afghaner eller Iranier som använder samma språk. Jag kan inte kommunicera med dem på det språket. Jag är utesluten från en helt del av litteraturen i världen jag är ju utesluten från familj snack när min familj sitter och pratar varandra, min mormor mina mostrar och så använder de massor med termer som jag har aldrig hört talas om på persiska. Jag kan då bara vardags persiskan Hej, vill du ha mat, är du törstig? Så att när vi kom till Sverige så sa han (pappa) att vi inte ska umgås med Afghaner vi ska hålla oss för oss själva.

I: Varför tror du att han gjorde detta?

K2: Jag vet inte riktigt för att jag tror att vi hade bott på så många olika ställen sen tror jag att jag någonstans tänkte att nu måste jag (pappa) ge dem här barnen någonting tryggt och säkert och vi kommer vara här hela vårt liv, vi ska bli svenskar vi ska bli svenska medborgare. Allt det här som har med Sverige att göra. Och då säger han då att vi inte ska umgås med några Afghaner. Och jag har aldrig umgåtts med Afghaner. Dem gånger vi har umgåtts med Afghaner, några gånger har det faktiskt hänt. Så har det alltid kommit fram att de vill ha någonting

från oss de vill att vi ska hjälpa dem de vill ha pengar från oss, de vill utnyttja oss, och då har min pappa känt att ”nej nu får det vara nog”.

I: Så det är den svenska kulturen ni har anammat?

K2: Ja

I: Vad har detta inneburit för dig senare i livet? Har du tagit det till dig? Eller har du valt att leva efter en annan kultur? Vilken kultur i så fall?

K2: Bra till en början, vi pratade svenska hemma, vi blev som svensk som möjligt och det var under våra mest kritiska år under vår uppväxt tid, så att man tänkte någonstans att det är det här som har format oss. Men sedan ju mer, ju vuxnare man har blivit desto mer har man tänkt att men det här samhället är ju inte perfekt. Varför ska vi vara som dem när dem inte låter bli som dem. Och då har det varit som att varför ska man göra, varför ska man anstränga sig så mycket. Har man då känt det här uteslutandet att fast du är svensk, du klär dig svenskt, du pratar flyttande svenska, jag hör inte att du bryter, du kommer från ett fint ställe i Sverige, du är uppvuxen på Lidingö har gått i fina skolor på Östermalm. Allt sånt som då svenskar liksom i vår omgivning gjorde. Så blev vi ändå aldrig som dem. Och det var där någonstans man började tänka att varför ska jag bli som dem när jag har en annan identitet egentligen, jag ser ju inte ut som dem. Och då gick jag tillbaka till den enda identiteten som har betytt någonting för oss och det har varit religionen. Och då har alla dessa konflikter kommit liksom, ”vi är inte svenskar” och ”varför bete du dig så svensk” och ”typiskt svenskt”. Så vi har liksom försökt gå ifrån det nu på senare tid. När vi barnen har själva liksom börjat inse att vårt, pappas val när vi precis kom till Sverige var nog inte så väl genomtänkt. Man borde kanske inte ha uteslutit helt hela vårt ursprung liksom. Eller så kunde han (pappa) kanske ha valt att ursprunget inte skulle vara ett nationalistiskt ursprung alltså så att säga vårt eget hemland utan då det religiösa ursprunget. I alla fall någonting som inte gjorde att när vi väl t.ex. åker till dem här länderna, till Iran eller när vi åker till mellan östern gör så att vi kommer så långt ifrån det här, och vi känner oss ”men Gud vi är ju inte som dem”.

I: Så oavsett hur din pappa bestämde för att anamma den svenska kulturen. Har det gjort dig mer kluven?

K2: Ja. För att jag har allt som en svensk har. Jag har språket. Jag kan uttrycka mig väldigt bra och väldigt nyanserat. Jag pratar utan någon brytning. Jag har anammat uppträdandet och uppfostran. Jag har blivit uppfostrat som en svensk. Att vara kritisk att vara ”open minded”, att vara, vad ska jag säga, att vara diplomatisk så att säga, så trots detta så känner jag liksom att jag inte är, att jag aldrig kan bli som dem. Och varför ska jag anstränga mig så mycket egentligen.

I: Vad tror du detta beror på?

K2: Jag tror att det beror på att, inte för att jag själv personligen stött på liksom motstånd på grund av hur jag är, utan alla runt omkring mig ser ut som jag stöter på det motståndet. För att jag tror att på någonstans så tänker jag, eller vill jag tänka på att det här är på individuella planet, man är inte så, man är inte så systematisk rasistisk, man är inte så systematiskt avskärmande mot invandrare. Men jag ser det, jag ser just den här kategoriseringen, och det rasistiska beteendet från många. Mot sådana som ser ut som jag men bara för att jag kan prata och för att jag kommer från ett fint ställe i Sverige och har fått just det så förmånligt just på grund av det, så kan jag känna med dem då, varför har de det så mycket svårare, de ser ut precis som jag. Och det är då jag börjar tänka, varför ska jag anstränga mig så mycket? Det är inte ens värt det. Och var är det här det svenska som är så otroligt viktigt att uppnå?

I: Hur upplever du när du besöker ditt hemland? Vilka känslor finns? Nostalgi? Minnen? Lukt? Känner du dig hemma? Utanför? Berätta.

K2: Nej, verkligen inte home feeling,

I: Det är utanförskap?

K2: Det är utanförskap. Vi är utlänningarna, vi är européerna. Vi är svenskarna. När jag var i Bosnien t.ex. i somras, så, jag är ju inte ens Bosnier, och jag är inte Svensk, men just för att jag kommer från Sverige och att jag är uppvuxen här och bor här så att säga, så kallade de mig för ah svenskan. Jag åkte ditt med några gemensamma vänner och dem bodde där och de var bosnier så när de presenterade mig så lärde jag mig efter ett tag att förstå ordet Svenska. Och det var vad jag var.

I: Du känner ingen nära relation till ditt hemland?

K2: Nej

I: Men ändå kluven? I det här svenska samhället?

K2: Ja, t.ex. när jag träffar Afghaner så känner jag, ”men Gud jag är ju egentligen inte som dem”, vad gör mig så himla mycket bättre, eller vad gör mig så himla mycket sämre, med mina, mina vad ska jag säga, vi är ju trots allt från samma land ändå så känner jag inte det här ”Hej” (små leende) att jag skulle t.ex. börja prata persiska med dem, det skulle inte ens finnas, eller komma på frågan, jag skulle tycka det var så himla pinsamt eftersom min persiska är så otroligt dåligt. Så då någonstans spelar jag rollen ”svensken” liksom mot mina landsmän. Jag känner mig inte som dem.

I: Vad är identitet för dig?

K2: Identitet för mig är det som man förknippar sig själv med, vad förknippar jag mig med mest. Jag förknippar mig med massor olika saker, beroende på de olika

situationerna så har man olika identiteter . På sportsliga arenan så är min identitet att jag är basketbollspelare eller en klättrare. Ute i arbetslivet har jag identiteten som lärarinna i engelska. Bland mina vänner så har jag identiteten som stockholmskan.

I: Hur identifierar du dig?

K2: Det som jag själv identifierar mig med mest är muslim. Faktiskt. I och med att jag inte har några, eller att jag inte förknippar mig med att vara Afghanistan och i och med att jag inte har den nationella identiteten, så förknippar jag mig med det som jag tycker över jord och nationalitet och det är ideala värderingar och tro, och då är det i så fall religionen som jag identifierar mig mest med.

I: Hur påverkar denna identitet dig ute i samhället?

K2: Väldigt kluven, för att någonstans så vill jag liksom kunna göra allt det jag vill göra kunna klä mig på det sättet jag vill klä mig, kunna röra mig på det sättet kunna vara på det sättet, men för att bli en bra muslim så kan man inte egentligen, så ska man egentligen inte vara på det sättet som jag är.

I: På vilket sätt är du?

K2: För att jag är alldeles för frispråkig, t.ex. jag svär, jag har i och för sig slutat dricka och gå ut och jag klär mig för utmanande ibland, jag klär mig alldeles för tight och jag har inte... jag håller inte med alla muslimska värderingar eller reglerna t.ex. Låt och säga att en kvinna ska prata tyst, det gör inte jag, jag pratar väldigt högt, jag är högljud av mig, och att man ska, men det finns väldigt mycket om att vara muslim är att vara praktiker att vara en praktiserande muslim, det kan inte bara vara ett "muslimskt hjärta" som många säger t.ex. många politiker som säger "ah men islam, det finns i hjärtat i mig", nej islam ska synas i dina handlingar och islam syns inte på mina handlingar och det är därför att jag kan känna att det är nog ingen annan som vet att jag är muslim om inte jag säger att jag är muslim. Det är väldigt få människor som skulle kunna urskilja den här nyansen i mina värderingar, och den där värderingen baseras på någonting religiöst.

I: Anser du att vara muslim är svårt i Sverige idag?

K2: Ja, verkligen.

I: För att vara den här goda Muslimen som jag förstår det och att du skulle vilja gå kanske till och med i slöja men du kan inte göra det här (Sverige)

K2: Nej

I: Utveckla det lite mer.

K2: För att t.ex. om jag skulle bära slöja så utan att jag ens säger någonting så är det jätte mycket saker som följer med slöjan och som utesluts från slöjan. Slöjan är t.ex. en förtryckt utbildad analfabet.

I: Enligt?

K2: Enligt många svenskar. Och fördomar finns mot slöjan som att den är en kvinna som bär slöja är utbildad de kan inte stå på sig, de är förtryckta hemifrån, den har ingen utbildning den vet inte riktigt och den känner inte riktigt till sina egna rättigheter. När man egentligen med slöjan tycker jag liksom slutar att objektifiera sig själva som en kvinna utan att alla skulle kunna vara samma. Och då ser man liksom att t.ex. varför skall man se till en kvinna och en man liksom, varför skall man se till liksom att man ska kunna liksom man ska inte behöva liksom vara bara en kvinna i alla situationer. Liksom det här är en människa, liksom, det här är en man och det här är en kvinna men vem behöver inte se till om hon är snygg eller om hon har den eller den slags rumpan eller den eller den slags hållningen, vi kan anställa henne vad spelar det för roll egentligen. Hon är en människa. Man skall inte se till hennes yttre man se till hennes inre och det är som jag tycker egentligen slöjan egentligen är man döljer sitt yttre för att framhäva sitt inre. Men det ser ju inte många svenskar, utan många svenskar ser att ”åh stackars lilla flicka som är förtryckt”. När jag var 11 år och hade precis flyttat till Lidingö det var vårt första hem liksom och det har varit det hemmet som har varit ända sedan vi har kommit till Sverige där vi blev accepterade som flyktingar här. Då och jag var elva år en liten flicka och jag sa till min mamma att jag vill ha på mig slöja. Och hon bara ”varför det”. Jo men jag vill ha på mig slöja (bestämt). Okej varsågod så får du en slöja, men vi tvingar inte dig. Och det såg så himla roligt ut typ jag hade slöja och T-shirt liksom. Och det är ju inte riktigt som man ska ha, man ska inte ha slöja och T-shirt, eller slöja och tighta kläder, utan slöja är liksom att dölja sitt yttre. Men... och sen när jag tröttna på det, ”nej nu vill jag inte ha slöja mer”. Nej? Okej! Ha inte slöja på dig då. Det är upp till dig själv. Så jag förstår inte varifrån svenskarna har fått det här att ”stackars lilla flickan som blir förtryckt och måste ha slöja på sig eller kvinnan”. Så att det är ju sådana saker som gör att jag inte vill ha på mig slöja. För att jag ändå är utbildad. Och man behöver inte vara utbildad på högskolenivå det finns ju andra sätt, det finns massor slags utbildningar. Man kan vara utbildad på någonting som inte ger akademiska poäng eller inte ger högskoleexamen eller universitetsexamen. Men för den sakens skull behöver man inte vara utbildad. Min mamma som inte kan svenska så bra hon har ingen högskoleutbildning, hon har bara läst till årskurs sex i högstadiet. Dem böcker som hon läser, dem filosofi böcker som hon läser den kunskapen som hon har inom filosofi och inom religion och inom samhället tar ju flera år att för en högskolestuderande att ackumulera på sig. Är hon utbildad? Nej! Hon är inte utbildad. Men med så följer det att hon kanske har blivit kvoterad till och med får man höra ibland.

I: Har du någon gång blivit kallad för försvenskad?

K2: Ja.

I: Beskriv känslan? Av att bli kallad för försvenskad av en invandrare?

K2: Då känns det som att "a ja". Jag bryr mig faktiskt ändå inte, vad är svensk, jag är ju faktiskt en individ jag är mig själv.

I: Beskriv känslan när en svensk kallar dig för försvenskad

K2: Då är det faktiskt lite hårdare, för att då känns det som att den personen tror så här att "jag vill vara så svensk, jag vill så hemskt mycket bli en svensk och som den personen att jag glömmer bort mina egna rötter" och "att jag glömmer bort vart jag kommer ifrån". Då gör det på något sätt ondare, för att jag inte glömmer bort vart jag kommer ifrån, det är ju bara det att jag inte kan relatera till det jag kommer ifrån.

I: Är du mer svensk bland invandrare?

K2: Ja, det är jag.

I: Varför?

K2: För att någonstans så kan jag tycka att vi måste sluta vara "vi och dem" och om invandrare hela tiden är liksom "ah svenskar svenskar" då känner jag ett behov av att på något sätt inom citat tecken "undervisa" i hur svenskar är har det och hur svenskar tänker.

I: Är du mer invandrare bland svenskar?

I Samma sak bland svenskar så känner jag hela tiden att jag måste försvara mig att jag hela tiden måste bli en sån liten språkrör, jag måste undervisa dem i hur invandrare egentligen är att alla invandrare inte kan tjuvkoppla en bil, hallå alla är ju inte så, alla fuskar inte med skatten. Alla invandrare är inte så som du tror. Ibland bland mina svenska kompisar som jag sa tidigare är att då är jag mer invandrare liksom jag måste undervisa dem hur invandrare har det liksom. Så att dem i sin tur kan lära sina svenska kompisar. Jag har faktiskt invandrare kompisar som säger att det är så här och så här. Och då bland invandrare samma sak.

I: Har du någon blivit diskriminerad pga. av ditt ursprung?

K2: Inte vad jag själv känner till. Faktiskt.

I: Har du någon gång känt dig segregerad?

K2: Ja (tveksamt) Så här, jag har inte känt mig segregerad, men jag känt mig att jag har blivit medvetet integrerad. T.ex. har jag sökt så läser jag till lärare och jag

som invandrade kvinna istället för att t.ex. lägga mig på Rosengård, under vår praktik tid inom läroverkens skolor under ett och ett halvt år, och det här är då mitt femte år. Jag själv kan känna att jag skulle gjort mycket mer jobb mycket mer arbete, kunna tillföra så mycket mer på en skola med massor med invandrade än en skola med massor svenskar. Där kan jag känna någonstans att de har gjort ett medvetet val och lagt mig i en skola där det inte finns några invandrade.

Som jag sa det blir på något sätt så uträknat liksom det blir ju inte en segregering, men det känns som om man är med i en liten integrations program liksom. Vi ska integrera in den här invandraden liksom.

I: Men det är ju på gott och ont

K2: Ja det är det ju, för t.ex. så kan jag ju där komma och så kan dem t.ex. se att jaha shit kolla där, en invandrade som svensk lärare.

I: Det är ju positivt?

K2: Det är väldigt positivt.

I: Men du kan väl också göra din insats där (Praktik på Polhemskolan)

K2: Jag kan göra min insats där, men det känns som på något sätt så otroligt beräknat att vi tar den här invandraden och placerar henne på en riktig svensk skola. Och så tar vi då, några av mina andra då klasskompisar som är då blonda och blå öga och lägger henne på Rosengårdsskolan eller andra skolar bland de segregerade områdena, täta skolorna här i Malmö. Och det blir på något sätt så uträknat att man växer upp med två kulturer. De är dem människor som jag har kunnat identifiera mig mest med det är dem som jag har haft mest gemensamt med. Så har jag haft kompisar så har jag oftast när jag tänker tillbaka har varit just såna som jag själv. Kommit hit när dem var barn. Och sedan har de växt upp med det och vad det innebär att ha en kultur hemifrån och sedan så vara ute i en annan kultur då man kommer ut i samhället. Flertalet av mina kompisar har ju faktiskt såklart ändå varit svenskar på grund av dem ställena som jag har vuxit upp på. Jag har vuxit upp på Lidingö och där fanns inte så många invandrade när vi flyttade ditt utan mest svenska och rika. Och där gick jag ändå till årskurs nio i högstadiet så att jag började femman till nian där. Och där har inte funnits så mycket invandrade där.

I: I Malmö? Hur har det då varit för dig?

K2: I Malmö, så har det varit, det är främst här som jag har umgåtts med såna som, ja fast det är lite både och om jag tänker efter, det är både svenskar och såna som jag såna som har två kulturer med sig. Men jag kan säga det att jag kommer bäst överens med såna som har två kulturer, men annars under min uppväxt när jag har varit yngre så att säga har det mest varit svenskar.

I: Så det kan vara den äldre generationen våra föräldrar så att säga som solidariserar sig med andra som de finner gemensamt med. Och att det blir lite lättare för oss umgås med blandade kulturer, vare sig det är den svenska eller den utländska det spelar ingen roll. Istället för att vara enspåriga och bara endast umgås med människor som vi kan relatera till exempel till religion.

K2: Där hade det nog varit lite svårare. Men jag vill gärna säga en annan sak att i det här att jag har blivit uppvuxen i såna ställen där det finns lite invandrade har gjort att vi har blivit försvenskade, och då när jag säger att jag har umgåtts bäst med dem som har två kulturer och som jag bäst kan relatera till är dem som har haft två kulturer men som har blivit försvenskade i vissa invandrades ögon som jag har fått höra väldigt ofta ”du är så försvenskad”, ”ni firar jul” ni gör det här, varför känner du inte mer för familjen, varför gör du inte mer som man gör i ditt eget land. Det är dem som jag bäst haft och kan relatera till.

I: Att du har blivit kallad för försvenskad är ju klargjort, vem kommer denna kommentar mest ifrån?

K2: Den kommer från invandrade, från svenskar kan jag känna att det, dem säger så här, de kan sitta och snacka skit framför mig och sedan kan de sitta och säga ”men du är inte som dem”.

I: Så det är en tvetydighet där också?

K2: Ja.

I: Vad innebär det att vara försvenskad t.ex. enligt dig?

K2: Att vara försvenskad kan jag tänka mig att bete sig på samma sätt som dem och tänker på samma sätt som dem. Mest kan jag tänka mig att det handlar om beteende och att använda samma uttryck som dem. Som hemma t.ex. när jag blir attackerad för att vara ”för svensk” då känner jag att jag måste vara ännu svenskare, då är jag svensk och då kommer det fram den svenska identiteten.

I: Och är man inte försvenskad, hur ska man då bete sig?

K2: Då beter man sig nog mer som en invandrade, där man ger plats åt sina egna åt sin kultur, och beteende. Det här antar jag att jag inte har gjort. Förutom då på senare år då jag har tyckt att min identitet som jag vill putsa mest på är att jag vill bli en bättre muslim. Om man då kan religion som jag sagt att man kan tyda mina värderingar lite mer nyanserad och tänka då ”a men hon är ju religiös”. Eller t.ex. när jag är bland invandrade, så beter någon sig på ett ”invandrar sätt” typ, håller inte vad dem lovar, kommer försent eller, så kan jag ibland känna att ”oh så typsikt de här invandrade”. Att jag själv som invandrade kvinna ska tycka att nej men usch jag vill aldrig bo på Rosengård, varför jag känner på det sättet vet jag inte. Och det är konstigt är man då invandrade eller är man då svensk? Varför är så läskigt för mig att åka till Rosengård? Jag tycker det är läskigt att åka till Rosengård. Jag har hört så himla mycket om Rosengård på nyheterna när jag

bodde i Stockholm. Och då kan jag tycka shit vad läskigt, vad ska jag där att göra? Jag kommer säkert bli knivhugen. Och varför skulle jag bli det, jag ser ju precis ut som dem. Så vad är man då? Svensk eller invandrade?

I: Säg du?

K2: Jag vet inte! Det är kanske från situation till situation.

I: Återupplivar du din kultur? Hur? Genom musik, vänner, religion, traditioner?

K2: Jag tror inte på att jag återupplivar min kultur på något sätt, eftersom jag är vegetarian. Jag kan inte all slags mat från mitt eget land. Persisk musik lyssnar jag inte på, Afghansk musik lyssnar jag inte på. För jag fattar inte vad dem säger, och tycker att det är jätte dåligt, och hemma t.ex. är musik förbjuden inom islam så att jag inte lyssnar på musik. Utan det jag kanske kan tänka mig när jag återupplivar min kultur är att eller det som jag kanske gör för att återuppliva min kultur är att jag kanske lyssnar på muslimska låtar, muslimska sånger så att säga, eller att lyssna på, när jag var liten är nog de starkaste barndomsminnen som jag har från den tiden var när vi bodde i Indien och då lyssnade vi väldigt mycket på indisk musik, och gick på olika indiska föreställningar. Och då kan jag tänka mig att jag lyssnar nog mest i så fall på indisk musik när jag vill återuppväcka liksom min bakgrund så att säga. Då är det gamla indiska låtar och sånger från 70-talet liksom. Annars är det nog inte så mycket med mat för att jag inte kan laga persisk mat, jag äter mest kinesiskt eller thailändskt eller indiskt. Det skulle i så fall vara den indiska musiken.

I: Har du någon gång upplevt att ”du är hemma” men ändå inte riktigt? Känslan av att ständigt vara främling?

K2: Ja, det är ju klart, det är klart. Alltså man är ju alltid en främling men ändå inte för det är ju detta man kan bäst liksom, detta land kan man som bäst. Man kan systemet här. Om jag skulle vilja så skulle jag kunna bli politiker. Jag menar att det är ju ändå så pass, alltså jag menar på papper är det ju ändå så pass lika mycket mitt hem. Men jag tror att, inte så mycket jag själv för att jag känner mig ändå som en medlem i det här samhället som en medborgare i det här samhället jag känner mig som det. Inte så mycket för mig själv att jag känner mig hemma här men jag tror att det är det sättet folk ser mig, svenskar, då som är att det är detta som är deras hem, att dem inte skulle se mig som en svensk. Och det är där jag kan tänka mig att jag möter motstånd.

I: Vilka är då viktigare belysa din särart eller kräva din jämlikhet i samhället?

K2: Jämlikheten i samhället. Det är ju det som är det viktiga, för att jag, vad heter contribute? Jag tillför precis lika mycket som någon annan gör här i samhället. Jag kommer ju jobba, jag kommer ju att betala skatt, jag har jobbat jag har betalat skatt. Jag tar min medborgar plikt liksom. Jag ringer ju polisen om jag ser något

skumt liksom. Jag vet inte jag gör allt det som man ska göra. Så varför måste jag bli bemött på ett fel sätt, eller på ett sätt som får mig att känna mig otillräcklig eller att man tittar på mig som att ”a ja du kan ju inte så mycket du är ju bara en liten invandrare”.

I: Har du fått den kommentaren någon gång?

K2: Nej men jag har fått kommentaren ”att du ska inte vara så kaxig”, du ska inte hela tiden behöva hävda dig, du ska inte hela tiden behöva försvara dig själv. Men varför känner jag att jag i så fall behöver försvara mig själv. Bara för att ni angriper på något sätt, ni angriper någonting, ni kanske inte angriper mig personligen men ni angriper liksom den gruppen som jag tillhör, den utländska gruppen som har kommit hit liksom. Och det är någonstans att jag kan känna att det är så himla fel liksom. Att de kan liksom sitta och säga jävla invandrare framför mig, men du är ju inte så klart en av dem.

I: Varför tror du man gör så?

K2: Jag vet inte riktigt. Jag tror att ibland så kan jag känna så här att jag kan ibland sitta och jag kan medvetet sitta och snacka skit om någonting som jag vet att den personen som sitter bredvid också gör eller tänker och tycker på samma sätt liksom bara för att poängtera att jag tycker det dem gör är fel så där ska man inte göra, jag tar den fega vägen så att säga, och säger, jag tycker inte att du ska bete dig på det sättet till exempel att jag tycker inte det är acceptabelt att fuska på en tenta, så kan jag sitta och snacka skit om folk som fuskar på tentor så att den personen hajar vinken liksom. Och någonstans kan jag känna att ibland kan det vara så att dem säger liksom att ”a dem där jävla invandrarna de betalar ingen skatt eller något sånt där”... för att se min reaktion... och när de ser att jag reagerar liksom.

I: Är du stolt över din bakgrund?

K2: Ja det är jag. Det gör att jag är mer öppnare... faktiskt, det gör att jag inte blir så trångsynt liksom.

I: Vad kan vi göra för andra grupper som känner en kluvenhet och ett utanförskap i samhället?

K2: Vi tillhör inte detta samhälle vi tillför, men någonstans kan jag känna att vi är människor vi också, vi tillför ekonomiskt, vi tillför kulturellt, framför allt kulturellt, via maten jag menar hur mycket invandrar mat finns inte överallt. Vi tillför arkitekturiskt, inom alla plan i samhället så tillför vi. Men vi får aldrig tillhöra. Vi är en miljon invandrare i Sverige. Hur mycket skattepengar är inte det? I Sverige är man så otroligt individualiserad, att alla ska ha sina individuella tankar, rättigheter och allt det här, varför bara applicera det på svenskarna för.

7.3 Intervjuperson M1

I: Vad heter du? Hur gammal är du?

M1: Jag heter Aldin Delic och jag är 23 år

I: Vad sysslar du med idag?

M1: Jag pluggar till Magister examen inom produkt utveckling i Jönköping

I: Var är du född?

M1: Jag är född i Bosnien i staden Duboj

I: Berätta hur kom du till Sverige?

M1: Ska jag berätta hela historien?

I: Du får berätta exakt vad du vill berätta!

M1: Usch, ja, någon i slutet av 1991 tror jag då var vi i Kroatien jag och mamma och min lillebror och min moster med hennes två barn och pappa kom till oss från kriget då, han sålde sin bil i Kroatien och sin pistol och för pengarna skulle fly till Sverige och vi åkte med flykting bussar det var två stycken. Det var en resa som egentligen skulle ta två dagar tog sju dagar på grund av all kontroll längs vägen bland annat i gränsen till Polen och lite överallt och på grund av att våra bussar krockade på vägen upp. Så då kom vi hit och det var i december till Ystad tror jag att det var.

I: Du säger flykting bussar, var det arrangerat så att ni skulle komma hit till Sverige då?

M1: Ja, det var två stycken, eller det var någon organisation som körde upp. Man fick ju förstås betala och det var Svenskar som tog emot oss som också visste att vi skulle komma. Och det var under moderaternas regeringsstyre.

I: Hur gammal var du då?

M1: Jag var åtta tror jag.

I: Har du minnen av ditt hemland?

M1: Ja absolut, ja vissa klara minnen i och med att jag var så liten har jag inte rört mig så mycket runt om i landet i förra detta Jugoslavien. Jag kommer ihåg t.ex.

när vi var ute i havet två gånger under min uppväxt och andra olika ställen, födelsedagar, julafton och så här massor grejer.

I: När bröt kriget ut i Bosnien?

M1: 1991 skulle jag nog säga jag vet inte riktigt året.

I: Upplevde ni kriget då?

M1: Det enda jag upplevde var att när alla stridsvagnarna kom och gruppera sig och människor som började bygga poster och man såg massa med människor med vapen och militären. Och min pappa kände på sig direkt att det här inte var bra.

I: Men det här hände ju inte på en dag?

M1: Ja, visst men jag minns inte men det kändes på sätt och vis att för oss i alla fall i och med att det startade med att Slovenien skulle bryta ut sig och sedan Kroatien då kriget i Vukovar och sedan Bosnien där det började bli oroligt i Sarajevo t.ex. och där hade dem redan börjat skjuta och så här och sedan kom det till oss men i och med att alla var kompisar och grannar med varandra Serber var kompisar med muslimer man var liksom tillsammans under födelsedagar och högtider och detta gjorde att det kändes som om det kom över en dag. Fastän att pappa hade känt på sig i flera månader eller två att och från sina kolleger att situationen hade blivit mer spänd. Därför skickade han oss från Bosnien till Kroatien.

I: Då bodde ni till en början i Ystad och förmodligen i flykting läger men efter det då?

M1: Ja men övernattade bara i Ystad sedan skickade de iväg oss till Vårgårda tror jag där vi bodde i en vecka och sedan till Vänersborg där vi bodde kanske i ett halvt år och därifrån blev vi skickade till Hagfors och vi fick vårt uppehållstillstånd.

I: Kan du berätta hur det var för dig i början i Sverige?

M1: Ja jag kände mig jätte utanför först och främst på grund av språket som jag inte kunde till en början. Jag började i trean i en riktig svensk klass då där några killar från sexan då som kom till mig och det var mitt första möte med svenska ungdomar och de frågade mig ”är du en blatte”? (ler) och då visste jag inte ens vad det betydde så jag sa ”ja”! (skrattar lättamt) sedan kom en tjej fram till mig som skulle då gå i min klass som sa till killarna att sticka och så här. Jag kände mig jätte mycket utanför.

I: Tog det långt tid tills du hitta dig själv?

M1: Jag det gjorde det, inte förrän jag flyttade ner till Skåne man kan väl säga att jag var ganska mobbad, det kanske berodde på att det ar ett så litet samhälle och där bodde bara svenskar som aldrig mött invandrade och att de segregerade mig på ett sätt men när jag flyttade ner till Skåne blev det rätt så bra.

I: Har dina föräldrar under din uppväxt berättat om ditt ursprung? På vilket sätt?

M1: Ja absolut, vi fick ju uppfostran om att man ska veta vart man kom ifrån.

I: Hur vet man det när man bor i ett främmande land?

M1: Det blir ju mest genom språket och kanske till en vis grad genom religionen. Att man liksom försöker att ... i och med att man har blivit bortflyttad från sitt eget land på grund av en anledning så finner man vilken anledning det är och denna anledning bär man inom sig själv, jag vet inte men det är väl något mänskligt skulle jag kunna tro.

I: Vad har detta inneburit för dig senare i livet? Har du tagit det till dig? Eller har du valt att leva efter en annan kultur? Vilken kultur i så fall?

M1: Inte så mycket utan det har mest handlat om det språkliga och den religiösa grunden.

I: Har du upplevt en kulturkrock kluvenhet ute i samhället?

M1: Inte på senare tid har det inte varit i och med att jag kom hit när jag var så liten och jag har växt upp i ett svenskt samhälle man har svenska kompisar och så här man på sätt och vis blir nästan som dem (svenskar) eller åtminstone vet hur de tänker, därför har det inte heller blivit större kulturkrock när det gäller det. Men som sagt när jag var liten var det mer än idag.

I: Har du då valt att leva efter en annan mixad kultur eller efter er Bosniska kultur?

M1: Jag har nog gjort en mix av det pappa har alltid sagt att man alltid ska ta det bästa av varje kultur för att det inte är så att man måste eller den svenska kulturen är den bästa utan det bästa är ju att hitta bra egenskaper som finns överallt och få med dem i sin vardag istället.

I: Hur ofta besöker du ditt hemland?

M1: Varje sommar en gång om året.

I: Hur upplever du när du besöker ditt hemland? Vilka känslor finns? Nostalgi? Minnen? Lukt?

M1: Oftast, så märker jag inte det förrän jag kommer till grinden till vårt hus och då får jag en känsla som om att jag är liten igen för det är mina starkaste minnen när jag var liten där och växte upp och då vi inte ens hade en fasad och sedan när vi hade precis byggt det, jag kan fortfarande se mig själv springa runt med mina leksaker så det är en väldigt stark känsla man har inom sig, ja nostalgi och kanske längtan ja lukt också alla dem här jag vet inte vad blommorna heter och gräset till och med luktar speciellt. Och sedan kan jag se farmors hus som jag alltid brukade smitta ut till hemifrån när jag var fem år. Det är nog mest en blandning av allt möjligt till och med hösten man minns oftast det som har varit härligt, roligt och bra. Man minns inte helst något som har varit dåligt så man minns då de dagar man plockat äpplen i min farmors trädgård och ätit päron och jordgubbar. Allt smakar ju annorlunda. Det smakar på riktigt! (skrattar lättamt)

I: Vad är identitet för dig?

M1: Identitet? Ja du, en bra fråga!

I: Hur identifierar du dig?

M1: Det är faktiskt, jag vet jag har aldrig känt som att jag identifierar mig mot någonting det är klart att jag identifierar mig mot många saker t.ex. här i Sverige så brukar jag säga att jag är från Bosnien jag är muslim jag är basketspelare, tycker om kyckling liksom vad som helst. Medan i Bosnien så säger jag eller det känns som att jag inte har den rätten att säga jag är Bosnier utan jag säger jag bor i Sverige.

I: Känner du någon gång då att du är svensk?

M1: Nej, det kan jag inte göra

I: Varför inte

M1: Därför att de flesta människor ser mig inte som svensk heller då kan jag inte själv övertyga mig själv att jag är svensk utan man är det folk tycker helt enkelt. Jag känner mig som utlänning eftersom 90 % av Sveriges befolkning säger det.

I: Här känner du att du är Bosnier men väl nere känner du att du inte har rättigheten att kalla dig för det. Hur går detta ihop?

M1: Det är på grund av att Bosnier inte ser mig som Bosnier utan de ser mig som svensken. Så man kan inte identifiera sig själv utan jag tycker att det är andra som gör det.

I: Hur tror du att svenskar uppfattar dig?

M1: Om de får höra mitt namn så vet de att jag är utlänning

I: Om de inte hör ditt namn?

M1: Då tror dem i alla fall att jag är svensk att jag kanske har något svenskt utseende eller nåt?

I: Hur tror du att invandrade uppfattar dig?

M1: Som invandrade i fall de ser att jag är invandrade de tror kanske att jag är svensk.

I: Har du någon gång blivit kallad för försvenskad?

M1: Försvenskad? Nej, aldrig

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en invandrade?

M1: Jo men det har hänt i Bosnien bara, det känns fel på sätt och vis för att jag vet att jag är inte svensk eftersom jag inte är född i Sverige, jag har inte ett svenskt namn jag har inte svensk kultur jag äter inte julskinka, jag äter inte Aladin bara på julafton utan jag äter det varje dag, jag känner mig inte som en typisk svensk så därför tycker jag det är fel av människor att kalla mig för svensk.

I: Någonstans får vi då någon sorts information att om vi inte äter julskinka så är vi inte svenskar, vart får du den informationen är det verkligen så?

M1: Det kanske beror på TV och media och framför allt min förre detta flickvän jag har ju varit i en svensk familj rätt mycket

I: Och vad har du fått höra där då? Är det direkta ord?

M1: Ingenting utan det är mer en observation, inga direkta ord utan mer hurdana svenskar är, alltså inget negativt eller så men det handlar om normer, umgängessätt de har med varandra.

I: Alltså det här är jätte intressant alltså vad jag inte kan undgå från att känna att du någonstans får dessa signaler i samhället vilket gör att du känner att du har ingen rättighet att kalla dig för svensk. Du bor ju i Sverige du är svensk medborgare.

M1: Jag kan kalla mig för svensk medborgare med Bosniskt påbrå. Ta Zlatan som exempel, det är ju ingen som kallar honom för svensk förutom när man vi förkorta ordet då säger man svensken Zlatan Ibrahimovic som spelar för vart det är nu han spelar i.

I: Tycker du att det är positivt eller negativt. Du bor i Sverige du vill väl ha en framtid i Sverige förmodar jag.

M1: Ja, jag vet inte om det positivt eller negativt

I: Finns det någonstans någon kluvenhet? Att du inte tillhör?

M1: Nej jag tillhör men i och med att 90 % av Sveriges befolkning inte ser mig som svensk då kommer jag inte heller in i den kategorin.

I: Vad är Svensk för dig?

M1: Ja men det är en svensk född, svenskt namn, svenska normer och ett svenskt sätt att bete sig.

I: Men om jag säger att vi är de nya svenskarna? Vad säger du då?

M1: Det skulle inte funka kanske inte än om några år kanske

I: Hur många år?

M1: Kanske tjugo år till. Det är klart att det funkar kanske i de stora städerna där man har ett mångkulturellt samhälle men kommer man ut i småbyar in i den småländska ljungen där det finns bara svenskar och kommer inte i kontakt med utlänningar så kommer det ändå inte bli det nya Sverige ändå. Och det är ju där de flesta människor bor.

I: Är du mer svensk bland invandrare?

M1: Nej

I: Är du mer invandrare bland svenskar?

M1: Ja det är jag, och det är jag på det sättet att jag är mer invandrade, och de kan säga "hej du Bosnier kom hit" och då säger jag "hej du svensken kom hit". Och även om man menar att inte vara taskig på något sätt jag vet inte det är väl mer att ... jag har ingen aning faktiskt (skrattar)

I: Möter du motstånd pga. din bakgrund? På vilket sätt?

M1: Ja det har. Det var en gång när jag var i lumpen, då jag och en arab som inte åt griskött och vi var i samma trupp. Den första tiden gick jätte bra och vi fick speciell mat så att säga typ när de fick skinka så fick vi något annat. Sedan skulle vi spendera en vecka ut i skogen då helt plötsligt inte fick någon mat och en dag blev vi serverade korvgryta och vi fick ingen mat och vi blev ju förvånade liksom och sa ifrån "var är vår mat" jag var inte där själv i och för sig men fick höra att "men ni får ingen mat, ni ska kunna äta griskött i fall det är liksom krig" och sedan sa de till en av våra (ej hörbart) att vi skulle gå ut och kaka hundkex och rötter och sånt ute i skogen. Ja ungefär hela den veckan fick vi ingen mat. Det

minnet är i alla fall det som har stannat kvar. Man kan ju oftast tycka och tro att blir sämre behandlad av någon t.ex. i affären då man frågar efter hjälp och får ingen och man kan ju tycka fan jävla rasist men tänk om personen har haft en dålig dag och tänk om just den personen är så mot alla.

I: Har känt dig diskriminerad pga. av ditt ursprung?

M1: Nej inte sedan jag kom till Skåne eller när jag bodde i Hagfors så var jag rätt så mobbad men i och med att jag flyttade hit så byggde jag på sätt och vis en slags väg mot allt skitsnacket och tog det som att det är oftast bara idioter som snackar och på det sättet har jag liksom inte känt mig diskriminerad i och med att jag kan tycka att de är idioter som gör vissa kommentarer.

I: Har du någon gång känt dig segregerad?

M1: Nej det är samma där i stort sett.

I: I möte med andra individer känner du att du måste hävda din identitet?

M1: Andra Svenskar? Jag vet inte men det känns som att när man träffar utlänningar alltså Svenska utlänningar så frågar alla vart kommer du ifrån och så säger man ja men jag är från Bosnien då känns det som om man måste hävda sin identitet för att visa vad man kommer ifrån men jag vet inte om det är på något dåligt sätt behöva hävda den eller. Jag känner att jag behöver hävda den mindre bland svenskar, jag tror att man är mer försiktig att fråga eller och att ta upp ämnet utlänningar. Tror jag, där är de väldigt försiktiga.

I: Är detta viktigt för dig?

M1: Nej det tycker jag inte.

I: Vilket är viktigare: belysa din särart eller kräva din jämlikhet oavsett din bakgrund?

M1: Att det ska vara ett jämlikt samhälle.

I: Skulle du kunna tänka dig att flytta tillbaka till ditt hemland? Varför/varför inte?

M1: Jag vet faktiskt inte, eftersom jag har levt här mer än hälften av mitt liv och har missat rätt mycket av kulturen där nere och vad människor har gått igenom där nere och går igenom där just nu så känns det som att...som att jag inte har en riktig plats liksom, jag hör ju folk oftast säga att man kan tänka sig att flytta när det blir bättre och så här, men då jag vet inte...man kan ju flytta vart som helst i världen. För har man flyttat från ett land och kommer tillbaks så är man fortfarande en utlänning i sitt eget land fast man har ju gått någon annanstans, det

kan ju också innebära status att bo någon annanstans, men om i fall jag skulle vilja flytta tillbaka skulle det ha varit för att jag hade haft det bättre där på många olika sätt inte bara ekonomiskt utan också socialt.

7.4 Intervjuperson M2

I: Vad heter du? Hur gammal är du?

M2: Det beror helt enkelt på vilken information jag lämnar ut för att jag eller för din forsknings skull skulle jag vilja vara så ärlig som möjligt, då berättar jag saker i förtroende till dig som vän men också som professionell akademiker. Då litar jag på att om jag anser senare att du inte ska... om det är effektivt namn för mig då vill jag gärna ha den möjligheten. Då kan jag också avslappnat svara på dina frågor. Jag är 31 år.

I: Vad sysslar du med idag?

M2: Jag arbetar som verksamhets ansvarig för ett attityd förändrande projekt, för unga killar mot förtryck i hederns namn och för jämställdhet. Vi har vidare också en akutverksamhet där vi försöker arbeta med utsatta tjejer, som på något sätt är utsatta för våld och förtryck i hederns namn både då psykiskt och fysiskt våld och vidare... det här är då ett rätt så stort program där vi utbildar lärare, poliser och andra instanser i samhället så vi är då helt enkelt som... man kan väl säga som så här att vi har en stor diplomatbas av kunskaps och basen där vi anlitar till att utbilda samhället i fråga om förtryck eller snarare också jämställdhet.

I: Var är du född?

M2: Jag är född i Kurdistan i norra Irak i Staden Suljemia.

I: Berätta hur kom du till Sverige? Har du några minnen av det?

M2: Ja absolut, jag kom 1986 under kriget mellan Irak och Iran tvingades min pappa in i militären för fjärde gången, för att han inte tillhörde Saddams parti då. Min pappa var ekonom, och en väldigt eftertraktad sådan. Vi flydde helt enkelt till Iran, och bodde där i ett och halvt år. Och arbetade under barn arbete och sålde cigaretter på gatan bland 12-13 miljoner människor som nio åring. Sedan bodde vi i Syrien i fyra till fem månader och därifrån trodde vi ju att kriget skulle ta slut och att vi skulle återvända hem vilket det inte gjorde så vi blev ombäddade att åka till Europa för här skulle det finnas en möjlighet att för oss dvs. för oss barnen att starta ett liv och fortsätta vår utbildning. Så 1988 kom jag till Sverige.

I: Var tanken om att starta en ny begynnelse eller var det bara en tillfällig resa?

M2: Nej, det var att starta om på nytt. Det fanns ju ingen möjlighet vårt hus var ju konfiskerat, det fanns liksom så länge Saddam levde så hade vi inte möjlighet att åka tillbaka ditt. Det skulle ske ett mirakel försvinna på kort tid. Mina föräldrar tänkte ju då mest på oss barnen. Vi var väldigt duktiga i skolan vi hade alltid de högsta betygen. Vi har en familj med en bakgrund där vi är väldigt måna om när det gäller utbildning. Så vi var ju alltid duktiga, och våra släktingar tyckte då att vore slöseri om vi skulle växa upp i ett land som Iran där vi som Kurder inte var accepterade som minoritet. Och vi hade inga rättigheter, så det var därför de tyckte att vi skulle komma till Europa och Sverige blev då det land som vi hamnade i och tanken var att vi skulle studera vidare och det ska bli någonting av oss.

I: Slå rötter här?

M2: Ja tills kriget skulle vara över och tills den dagen vi kunde återvända med någon utbildning. Så är det bättre än någonsin.

I: Var bodde ni först när ni kom till Sverige

M2: Vi kom till Ystad, och jag bodde här knappt några veckor sedan fick vi deporteras för att vi kom från ett land som Syrien och Syrien var ett land som gav asyl och enligt den internationella asyl lagen eller rätten, skulle man söka först i det land som ger asyl. Vi skulle ju då skickas tillbaka ditt, och vi var gömda flyktingar här i flera månader. Jag bodde i Norrköping, min syster bodde någon annanstans, min bror och mina föräldrar någon annanstans. Vi var utspridda. I början då bodde jag i Ystad, Norrköping och Stockholm och sedan flydde vi till Danmark, och när vi bodde i Danmark fick dem reda på att vi kom från Sverige och sedan blev vi tillbaka skickade. Inte förrän bomb attacken mot Kurderna i norra Irak den kemiska bomben 1988 inträffade vilket resulterade till att endast då av humanitära skäl fick vi stanna. Då höjdes vår flyktingstatus. Då bodde vi igen i Ystad i flyktingläger och sedan i Kranfors i ytterligare flyktingläger. I första staden där vi fick bo som "svenskar" var i Östersund i Jämtland. Där bodde vi i fyra år. Tillsammans återförenade som familj.

I: Och nu var du hur gammal?

M2: Det här är var mellan 1988 och 1992 så då var jag 15 år.

I: Har du minnen av ditt hemland?

M2: Ja. Jag kommer från en familj bakgrund alltså där jag och vi är väldigt patriotiska och nationalistiska just på grund av vårt förtryck i Irak. Jag har väldigt många släktingar som varit med i motståndsrörelser mot Saddam som kallade sig för Pesh Marga vilket betyder Gerilla soldat helt enkelt. Och vi är ju indoktrinerade i att ute säger vi ingenting och hemma var det fritt att prata politik. Mina morbröder kunde komma hem och prata politik. Jag har en morbror som

faktiskt var en av ledarna för en gerilla grupp som...för att de hade kidnappat ett gäng utländska studenter tror jag att det var, och ville förhandla med Saddam. Han var en av dem som åkte och förhandlade och fick dem utbyte till kurdiska fångar politiska fångar. Och allt det där hände hemma hos oss utan att barnen var exkluderade för skulle man exkludera barnen och skulle barnen kanske höra något och gå ut och prata, vilket skulle överstiga konsekvenserna, de skulle kunna hänga hela familjen och demolera hela huset och låta dem ligga kvar där som...nu tar jag bara upp ett exempel, därför var vi alltid inkluderade i alla samtalen hemma. Föräldrarna viste att vi inte skulle säga någonting. Så jag har god kännedom om var jag kommer ifrån om vilka Kurderna är osv. När vi bodde i Iran som flyktingar så fick jag återigen uppleva utanförskap främlingskap, vilket förstärkte min bild av, man är någonting utifrån det man inte är, eftersom vi inte var välkomna i varken Irak eller Iran då viste jag att alltså det blir det mer tydligt om vad jag var. Jag var kurd liksom.

I: Det var inget som du fick bekräftat hemifrån liksom?

M2: Nej

I: Hur ofta besöker du ditt hemland?

M2: Nej. Jag har inte så stora möjligheter, eller jag tycker helt enkelt inte om att åka ditt så ofta, på grund av att det är mycket saker som inte överensstämmer med mina värderingar om ett bra liv och hur människor ska behandla mig som person. Jag är väldigt trött på att leva i en dubbelhet, alltstå när jag kommer ditt är jag Svensk. Och det har alltid varit så. De första gångerna vi åkte ditt så strävade jag efter att se ut som en luffare. Inte alls ha på mig fina kläder, jag försökte inte alls sticka ut. Jag ville vara en av dem. Eftersom vi har ju faktiskt mycket mer starka ekonomiska förutsättningar när man kommer från Sverige då. Och vissa av mina kusiners kompisar dem frågar ju mina kusiner när jag var där ”ja vart är din kusin, vart är svensken” sa dem. Och kusinerna började skratta och de pekade på mig. ”Va! han där den jävla luffaren han ser ju ut som en bonde”. De trodde ju inte i början på mig och det är ju mycket tack vara min far, vi är ju liksom uppfostrade till att inte sticka ut på det sättet. Men samtidigt som när jag då blev känt av det, och om vi hade någon konversation och jag skulle lägga i och så här. Då fick man kommentaren ja men, ”du är ju svensk liksom, vad vet du om det här”. Saken är den att de flesta i den omgivningen inte har den blekaste aningen hur tufft det har varit för oss. De har ingen aning om vad jag gått igenom, och jag kan slå vad om att de flesta inte ens känt en bråkdel av den svårighet som jag gått genom. Det är inget att tävla om. Men det är därför jag har lite svårt att åka ditt många gånger. Jag har varit där så där fyra fem gånger.

I: Vad är identitet för dig?

M2: Det är komplicerat fråga och det är ... jag har svårt att identifiera begreppet liksom för jag har inte fått en bra definition på det själv så att. Men identitet är väl

det man är som person med ens värderingar yttre attribut och sättet att resonera. Tillhörigheter, jag vet inte jag har inget bra svar på det.

I: Hur identifierar du dig?

M2: Jag tror så mycket på att ens identitet, jag vet inte, jag säger att jag alltid är Kurd. Ur ett nationalistiskt perspektiv om Kurdiskheten är min identitet då undrar jag hur pass mycket Kurd jag egentligen är. Jag identifierar mig med jag brukar alltid säga så här att jag är en rotlös människa, jag har svårt att slå mig till ro. Men nyligen har jag köpt en lägenhet i början av året. Då sa en före detta flickvän till mig som jag har haft kontakt med i tio år: "Nu har du kanske äntligen slagit dig till ro, nu har du verkligen gjort någonting som visar att det här är ditt hem". Men jag gjorde det mest för att jag hade pengarna och jag hade gjort en investering. Sen tänkte jag att jag ville skapa en bas för mig själv det kanske är också en del av ens egen identitet, för är man invandrade så har man kanske inte haft dem bästa förutsättningarna för att kan kunna lyckas, men för min del var det ett sätt att visa okej jag har en egen lägenhet nu, jag har stadig ekonomi så man kan ju alltid hyra ut i andra hand. Och för att kunna hyra i första hand är ju jätte svårt att få idag speciellt om man har ett så starkt klingande utländskt namn som jag har. Så därför gjorde jag det men identitet... det är svårt... jag tänker mycket på att när jag föreläser så tar jag en del av min bakgrund med mig. För att jag brukar alltid säga jag är kurd från Skåne. Och då blir det väldigt tydligt för att jag tycker att jag fortfarande är skåning eftersom jag har bott här i femton år.

I: Hur påverkar denna identitet dig ute i samhället? Har du känt dig i utanförskap?

M2: Inte nu längre alltså grejen är så här att jag har oftast känt så här att jag kan vara skit förbannad när jag är ute och vissa situationer när det är frågan om... exkludering i vissa sammanhang, när man uttrycker sig med ord som "ni" och "vi", då blir det mer påtagligt. Men för ett antal år sedan när jag tränade kampsport, så skulle jag då tävla för svenska landslaget för landskampen Sverige och Danmark. Så skulle jag gå upp på mattan och det var min första match och var jävligt nervös, och möte en riktigt duktig kille och jag bara tänkte usch det här blir svårt. Så när jag skulle gå in och så hör jag liksom, det var en gala det var mycket folk och massor med uppvisningar ett jätte stort jippo. Då hör man musiken (dunk dunk) så bara stannar musiken, och från högtalaren hör man, först tävlan från representerade landet Sverige och sedan mitt namn, då kände jag fan är jag svensk. Förste svensken deltagare liksom. Det blev väldigt tydligt för att jag var utanför Sverige. Och då kopplade jag det till många andra. Som t.ex. när jag var i Sydostasien i ett stort köpcenter där stod en svensk mamma och dotter som skulle köpa en Mp3 spelare som var helt förvirrade. Så hörde jag dem prata svenska och steg fram och fråga om jag kunde hjälpa dem. Och sa: "den är dålig men den här är mycket bättre" och hon svarade: "jaha du är svensk vad trevligt". Men här i Sverige får jag alltid höra annat än att jag är svensk förutom politisk korrekta svenskar. Då känner jag... jag skulle in på mattan och utmana en svår match och då tänkte jag jaha jag är kanske svensk och började koppla till en massa händelser

i mitt liv. Vilket för mig blev och då började jag känna mig att jag kanske inte är så mycket exkluderad egentligen, utan jag kanske är, jag har en svensk identitet men frågan är svensken är då kan jag se mig som en del av det nya Sverige även om det låter... det behövs förklaras mer för att man ska kunna smälta det. Jag känner mig inte alls utanför nu mera och känner det som en naturlig del av när folk frågar mig vad jag kommer ifrån. Innan kunde jag ta illa vid mig där jag träffade ungdomar dagligen vuxna, invandrade och jag reagerar själv och jag känner igen mig själv och skrattar inombords och frågar dem varför dem blir så arga när någon frågar "vart kommer du ifrån". Vad spelar det för roll säger jag oftast till många. Men det är inga problem vi är ju familj och då känner jag bara så här varför det här fientliga inställningen vart vi kommer ifrån? Det är ju bara vart man kommer ifrån och sedan är jag här liksom "what are you going to do about it"? Jag tror faktiskt inte att många frågar att man kommer i uppsåt när man frågar vart man kommer ifrån, men vi har lärt oss som invandrade och utanförskapet har gett oss en fel bild av oss själva och att vi hela tiden ska vara på vår vakt och kriga för vår rätt att finnas här. Men jag tror inte att vi behöver kriga och vi här och samhället är ju det som ska kriga för att få oss att känna att vi är inne och det är inte vi som ska kriga för att komma in för att vi är redan inne.

I: Allt detta du berättar är utifrån dina upplevelser?

M2: Ja precis och jag har kommit fram till... men sen är det ju så här också att jag pratar någorlunda rikssvenska med svenskan från Jämtland men jag har ju också skånsk satsmelodi, så nu försöker jag, eller oftast pratar jag när jag är i officiella sammanhang så pratar jag eller försöker prata så ren svenska som möjligt som jag gör nu under intervjun, men i vanliga i fall så pratar jag som så att jag nästan kommer ifrån eller att det smyger in lite skånska jag menar 15 år i Sverige är ändå rätt så lång tid. När jag är i Stockholm eller någon annanstans utanför Malmö och jobbar och då får jag oftast höra "jaha är du skåning" eller "är du också från Malmö"? Men när jag föreläser här i Skåne då får jag höra "ja men du är från Stockholm". Då är jag inte längre en invandrade då är jag trots allt som många har sagt åt mig att jag är från Skåne, så jag tror att det här vart man kommer ifrån dels så tycker jag att kategoriseringen är viktig för människan för att en människa ska känna sig trygg det behöver inte vara negativt, man ska luta det på en akademisk nivå på hur vi kategoriserar varandra, folk och saker osv. Inom de akademiska kunskaperna som jag har fått i frågan och med dem upplevelser från mig och mitt sätt att resonera har gjort att jag inte tar illa vid mig, tänker faktiskt varför ska jag göra det. Jag håller just nu på att skriva en bok om maskulinitet och jag tar upp lite grann det här där jag försöker koppla maskulinitet till etnicitet och där tar jag upp bland annat frågan som jag har ett stort resonemang om vart vi kommer ifrån om det har en betydelse eller inte, blir vi sura när det ifrågasätts eller inte. Och jag tycker att allt är kontextbundet. Jag tror att jag har behövt allt detta och att ta illa vid mig osv. Men jag kan säga så här att hade det funnits någon som resonerar som jag själv gör idag och hade försökt upplysa mig det hade sparat mig många stunder av aggression av ilska och av ledsamhet.

I: Tro du att man omedvetet söker sig till ”sina”? Hur har det varit i ditt fall?

M2: Nej inte alls jag känner mer att jag trivs bäst när jag är osäker. När jag känner mig trängd så mår jag bra och när jag är osäker och är i ny miljö så (ler) jag vet det är väldigt mycket motsägelsefullt men jag tycker om det jag gillar det här att inte alltid veta vad som händer. Jag finner inte någon trygghet bara för att jag ska synas och prata med några Kurder liksom, utan jag har kommit över det. När jag var yngre och hade kommit till Skåne från Jämtland, och Jämtland fanns det inte så många invandrade utan vi var sex sju elever som gick i samma förberedelseklass och lärde oss svenska och resten var svenskar. Sedan när jag flyttade ner till Skåne i en liten ort med 16 000 invånare på en stor gymnasieskola som hade typ 13 000 -12 000 elever från anslutande kommuner då. Där var det mycket viktigare för att gruppen ”vi” som i invandrade, men där fanns allt från skinnskallar, rasister, det var klåpord och det var hagkors på armarna osv. där blev det viktigt för mig, för i början så struntade jag i mina egna så att säga som invandrade, inte som Kurd för där fanns inga kurder, men så småningom och nu pratade jag sex språk och jag hade skit lätt för att få kontakt med andra invandrade som araber iranier och så vidare. Men det resulterade att jag började då i ett invandrar gäng för att jag inte kunde lita på svenskarna så mycket i skolan. Allt eftersom fick jag mycket mer kontakt med Svenskar och jag var av alla mina kompisar så var jag den som umgicks mest med Svenskar osv. Så att men behöver ju inte alltid ta sig till sina egna men jag har funnit situationen som har tvingat mig hålla mig nära mina egna. Jag tänker inte så mycket på det. Jag anser mig vara en väldigt social person jag är inte svår att handskas med jag har en hög tolerans nivå. Sedan tycker jag om att bevisa motsatsen. De svenska som jag hade bäst kontakt med när jag gick i gymnasiet var de mest rasistiska killarna i min klass. Och det resulterade att jag sov över hemma hos dem och kom med mina fördomar till deras Svenska föräldrar. Jag var hemma hos en svensk kille som hette Jocke och han och hans syster gillade mig och vi kom varandra nära. En dag berättade jag för deras föräldrar att jag tycker att det svenska köket är riktigt fattigt och då hade jag bara mina referenser från korvstroganoff. Då sa hans mamma, men berätta för oss om Kurdisk mat, och det gjorde jag, vilka härliga rätter vi hade och kalkon osv. Och det här var under en helg, och nästa dag när vi vaknade vid middagstid och det luktar mat utifrån köket. Då sa Jockes mamma vi har faktiskt lagat kalkon för dig. Så att du ska få smaka på svensk kalkon. Och jag var helt förvånad, och där hjälpte de mig med mina fördomar om att svenskar kan faktiskt tillaga andras rätter än bara korvstroganoff och jag lärde mig väldigt mycket om hur det är att vara invandrade bland annat vilken typ om jag var Kurd och muslim och det gav mig mycket större förståelse vad svenskhet är. Där fann jag min trygghet att kunna umgås med mer Svenskar än mina kompisar som håller sig verkligen till sina egna. När jag pratar ren svenska och skött samtalen när någon ringer upp mig och säga ”hejsan det här är Alan”. Och då skrattar nästan alla runt omkring mig och säger ”jävla svenne” men det intressanta är också när de får det svårt t.ex. när de skriver ett brev till olika myndigheter är det mig dem kontaktar. Min kompis har en MC butik och varje gång de så kallade smarta svenskar som skulle sätta sig över honom då kunde han kalla på mig och säga

”kom igen nu brorsan kör din politik” vissa dem jävla svensarna att vi är smartare än dem. Och jag kunde då prata akademisk svenska med hans kunder för att vissa liksom att ge fan i att spela allan helt enkelt. Men när vi är tillsammans då blir det en irritation moment när jag med mina kunskaper och kanske rättar dem i språket blir de skit förbannade och blir kallad för ”svennen”.

I: Hur tror du att svenskar uppfattar dig?

M2: Det är olika vissa svenskar uppfattar mig nog som skrytande för att jag medvetet skiter i jantelagen säger jag allt som oftast. Många svenskar har väldigt stor respekt för mig för av olika anledningar dels att jag skiter i om en person har massor med fördomar återigen försöker jag dementera deras sätt att tänka och fördomar genom att dela med mig av min kunskap och sedan har jag tålamod. Jag har ju verkligen stort tålamod när det gäller dem här frågorna. Vi hade en fotografering till en affisch på mitt nuvarande jobb och då var vi ute vid hamnen vid Kockums innan byggnaden bakom. Och teamet var bara svenskar och sedan jag. Och då dyker en svensk tant upp med två hundar och stannar till och frågar vad är det här frågar hon frågvist. Och de förklarar att det var en fotografering till mitt jobb osv. Och berättade att detta var ett tema om heder relaterad förtryck och jämställdhet då. Och tanten gick loss direkt ”jävla muslimer, hit och ditt och dom gör si och dem gör så” och fortsatte ”de här jävla invandrade kommer hit” jaha nickade jag och frågade vad tycker du mer? Och försökte liksom bemöta henne och svarade på hennes frågor för att hon var väldigt förvirrad och jag tyckte att hon behövde kunskap medans mina svenska kolleger var då fotografen och hennes assistent. Fotografen sa ”jag måste härifrån annars slår jag henne”. Och assistenten ville slå henne med stativet. Tanten var ju förolämpande och sa att muslimer är dumma i huvudet och invandrade skulle man slänga ut i sjön. Man skulle skicka hem alla de här jävlarna osv. Alla gick därifrån medan jag stod kvar och lyssnade på henne och försökte ge henne en annan bild av verkligheten och sa ”det finns ju faktiskt också katoliker som är då pedofiler, i den katolska kyrkan skandal i USA och jag tog upp byn Knutby som ett exempel och att även svenskar kan vara manipulativa och mörda och jag tog sedan upp kriminella MC-gäng och när jag tog upp att det faktiskt finns svenska som är pedofiler, för att hon sa att pedofiler inom islam förgriper sig med barn och jag sa att det finns också svenska pedofiler som förgriper sig på barn, och att dumma finns överallt försökte jag förklara för henne, men då sa hon att dem svenskar måste vi kunna ge vård medan invandrade skulle vi slänga i sjön. Så vi diskuterade jätte länge och sa att det ena inte legitimerar det andra och jag säger inte att det finns svenska pedofiler för att det är Okej, och att det finns muslimer som förgriper sig på barn och ville inte ta upp Knutby som fall för att legitimera hedersmord utan jag ville bara bevisa att det finns dumma människor som förstår för varandra och sedan försökte jag förklara för henne att vi har 1.4 miljoner invandrade i Sverige skulle väl alla invandrade mobilisera sig och strejka på en enda dag då skulle inte hon få sitt bröd, sin pizza, hennes brev skulle inte gått fram till de olika ställen som tågen skulle stanna, ingen skulle städa, inga Taxi skulle gå och ingen skulle få mat osv. och försökte poängtera hur viktig invandringen är för Sverige. Då sa hon ja ja okej

men dem som sköter sig kan få stanna kvar här sa hon. För mig var det som om jag hade nått mitt mål med det medan resten av mina kolleger ville slå henne och många sådana fall har jag varit med om bland mina svenska kompisar och fortfarande tar mina kolleger detta som en anekdot när vi är ute och föreläser och menar att det krävs tålamod. Hade jag tänkt som jag gjorde när jag bodde i den lilla orten i Skåne hade jag nog spottat på henne eller i värsta fall hade jag nog sparkat ner henne men då var jag mycket mer aggressiv och jag tog mig åt av de fördomar som människor kom med. Tyvärr byggs detta på av många som tycker synd om invandrade ”det är så synd om invandrade” de är utsatta hela tiden och då känner man sig som offer med rätt att slå tillbaka för mig var det verkligen så att jag bytte svärdet mot pennan och tror på det. Och därmed tror jag att jag har skapat mig en plats i samhället där jag är mer respekterad och accepterad.

I: Hur tror du att invandrade uppfattar dig?

M2: Det är svårt det här, alla människor har sin egen subjektivitet och uppfattningar så jag kan inte säga så mycket mer än vad jag får höra, professionellt när jag är ute och arbetar brukar jag få många stolta blickar och någon klapp på axeln. De blir stolta över att det finns såna som jobbar som jag gör, jag frilansar som frilans föreläsare om våld och rasism, kriminallitet och bland annat heders relaterade våld men även om jämställdheten och det är kul att se att det är så många invandrade som är så stolta, där jag då har varit väldigt mycket i media och då är det alltid någon som jag minns att när jag var 19 år då var jag med i TV och vi pratade om rasism och så här men tillbaka i hembyn och skulle hälsa på en kompis och skulle ta hissen då var det en tant som var från Bosnien typ 70 år och kunde bara några ord på svenska och sa ”jag såg dig på TV, vet du vad du är? Du är en sådan hjero” Och sedan gjorde hon ett stålmanstecken hon menade då att hon tyckte att jag var en hjälte. Sådana här kommentarer har jag oftast fått. Men sedan finns det ju då vissa som också som stör sig på mig precis som en del av mina kompisar som tycker att det är jobbigt att jag kanske gör så många bra saker det är ju inte som att jag är ... allt jag gör är inte bra men mycket av det jag gör är bra och det är lite synd. Jag är engagerad och får väldigt mycket uppskattning speciellt när jag är ute och föreläser. Jag var i en kommun i nordöstra Skåne där jag pratade för 150-200 kommun tjänste män dvs. social sekreterare, lärare jag hade haft föreläsning i tre timmar som handlade om rasism och diskriminering och integration kontra segregation. När det här var färdigt så och det var väldigt många svenskar som hade någon typ av hat upplevelse och det var väldigt kul men det som var ännu roligare var hon som var invandrade speciellt från Balkan och Mellanöstern och kom fram till mig så sa hon så här ”åh vad skönt du har precis sagt det vi har försökt säga i 20 år men det är ingen som tar emot oss, men du har gjort det på ett sådant sätt att nu är vi mer medvetna om oss själva och framför allt är svenskarna medvetna om oss”. Och några veckor senare fick jag e-post om berömmelser, så jag får mycket sånt där på grund av mitt jobb. Men oftast så uppfattas jag som en bra, duktig och produktiv kille och kanske en förebild, men jag tänker inte så mycket på det. Jag har råkat ut för personer som har sagt att de vill att deras barn ska vara precis som jag. Jag tänker

oftast på Kat William den här komikern där han pratar om avundsjuka människor och jag är kanske lite glad som inte personer gillar det jag gör det får mig bara ytterligare energi att bli bättre. Jag hoppas att det kommer fler som kommer lyckas i livet och att det inte är bara... alltså jag ser mig inte själv som en jävla frälsare och inte ensamrätt på något. I det fältet som jag arbetar idag brukar jag säga att jag hoppas på att bli arbetslös för att det är ju mitt mål jag vill jobba så mycket så att och försöker arbeta med att förebygga ett förtryck som finns i samhället idag så då om jag skulle bli arbetslös för att förtrycket inte längre finns är ju mitt mål. Jag vill ju få bort förtrycket sen kan jag bli bilmekaniker igen som jag var en gång i tiden bilar kommer alltid finnas och jag är också pizza bagare och varit det i många år så jag känner mig ännu mer ödmjuk inför arbetsmarknaden, jag vill inte liksom upprätthålla något för att jag ska kunna fortsätta ha jobb, jag ser mig inte själv som någon frälsare även om jag kanske låter som det, utan jag är jävligt glad för att jag är bra på det jag gör. Om det finns folk som ogillar det är det synd att de tänker så för att de kan faktiskt lära sig någonting av mig, samtidigt som jag kan lära mig väldigt mycket av dem.

I: Har du någon gång blivit kallad för försvenskad?

M2: Allt som oftast.

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en invandrare?

M2: Alltså, jag tog illa vid mig när jag var yngre, när jag började på högskolan 1997 och behövde fixa väldigt svaga läsglasögon för att jag fick huvudvärk av att läsa så mycket för att jag inte var van av den kurslitteraturen. Då sa mina kompisar och mina vänner och de bekanta i hemorten till mig ”ah kolla han har blivit smart han har glasögon, han har blivit svensk” och jag förlorade kanske 60 procent av mina vänner för att gick ifrån det här att jag inte ville jobba i en verkstad och jag ville inte vara pizzabagare utan jag ville göra någonting annat och då var jag jävligt ledsen jag blev nästan knäckt och hade det inte varit för min dåvarande flickvän som stöttade mig och hon var en svensk flickvän så hade jag hoppat av högskolan, så det var mest hon och mina föräldrar som stöttade mig. Deras dröm var jag att jag skulle studera och bli något men jag valde att bli bilmekaniker för att trotsa familjen. Och de sa bara du läser en termin på högskolan så kommer vi vara lyckliga och min plan var att bara plugga en termin och gå tillbaka och jobba som bilmekaniker. Och jag hade börjat jobba med ungdomar i hembyn då. Och när mina kompisar sa ”ja du har blivit svenne” då sa jag ”fan det är ju bara en termin jag kommer komma tillbaka till er, och jag kommer att bli samma svartskalle igen och vi kan gå ut igen och slå nazister” för det var vad vi gjorde allt som oftast. Men när de vände ryggen blev jag väldigt ledsen och kände mig ensam och övergiven men mina föräldrar stöttade mig och min flickvän likaså, hon gav mig en av de bästa minnena i mitt liv och just då stöttade hon mig så mycket och sa ”du har så mycket inom dig, du är mycket smartare än att vara en jävla pizzabagare som alla andra utlänningar det kan du göra när du är 100 år gammal, men nu ska du plugga”. Men då blev jag ledsen

idag kan jag skratta åt det och kan säga ”ja jag är svensk men det är inte du”. Så att ”hate me if you want”. Sen märker man att dem som kallar mig för svenne då är dem som kommer till mig idag när de har det svårt med olika saker och dem märker också att jag har varit välsignad när det gäller arbeten för det handlar om att jag kan ha många bollar i luften och kan vara delaktig i så många olika projekt. Jag har en kompis som sa här till mig ”du är som en jävla katt, du hamnar alltid på benen” och han själv jobbar typ på ICA. Och då sa jag till honom ”minns du 1997 då jag började plugga då spottade ni på mig och kallade mig för svensk, varsågod gå du till ICA och packa du i frysboxen som du hatar mest av allt för att jag sa till dig kom och plugga med mig men du ville inte för att du ansåg att det var något för svennar, men kolla jag har nu blivit svenne och har ett jävligt bra jobb och jag blir ständigt erbjuden nya jobb”, så det handlar inte om att jag har blivit svenne utan det handlar om att jag kämpar, men ”du kämpade inte du var rädd för att bli kallad för svenne”. Men jag bryr mig inte längre snarare tar jag det som en komplimang för det betyder mer att, tyvärr så finns det en hierarki mellan invandrade och svenskar. Svenskar har ju mycket mer möjligheter tyvärr är det ju så och vi som invandrade har ju blivit som andra, tredje klassens medborgare, jag tar inte till mig längre om någon skulle kalla mig för svensk

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en svensk?

M2: Svenskar säger ju att de tycker att jag pratar mycket bättre svenska än deras barn och så här. I de kontexter där jag har träffat svenskar som jag känner att de kanske är kan jag känna ett visst behov av att lite grann visa mer vem jag är och då kanske jag pratar bättre svenskar och lägger till med akademisk svenska och då känner jag att... nyligen var det som så att jag pratade om jämställdhet och sa så här ”kvinnors emancipation måste komma från dem själva, men självklart måste vi finnas där och hjälpa till” och tittade en svensk person på mig och frågade ”emancipation, vad betyder det”? Och la till ”fan vilken bra svenska du pratar”. Den personen berättade att hon var född i det här landet och var runt 50 år och sa att hon pratar hälften så bra svenska som jag och la till att jag var mer svensk än personen. Då tänkte jag kanske inte men jag blir glad över det men samtidigt i vissa fall när jag har varit i situationer där svenska tjejer har sagt åt mig att ”jag har blivit en sån där typisk svenne” och la till ”att du är inte en typisk invandrade kille” detta är ju bara för att jag inte faller in i den schablon bilden eller den typ av bilden av att vara jag vet inte kaxig man eller så där. Jag hade jätte långt hår innan och många tyckte att jag såg ut som en kickare och sedan klippte jag mig så där halvlångt hår och fick kommentarer som ”att nu ser du ut som en helylle kille, du ser så snäll ut” och sedan nu sist rakade jag mig för att jag kör motorcykel och hjälpen störde mig så att jag gick och raka av allt, och då fick jag kommentarer som ”a men nu ser du ut som en riktig man och nu ser du farlig ut” och det var jätte intressant och då var jag väl också mer attraktiv och då sa både invandrade tjejer som svenska tjejer... de kommenterade samma saker, men oftast svenska tjejer säger att ”nu ser du ut som en invandrade kille igen” och då säger jag ”jaha så invandrade kille är då synonymt med att vara farlig och att vara det här spännande det mörka. Vilket är en halvromantisierad och kriminaliserad bild då?

Sen när jag pratar svenska då är jag en tråkig svensk kille så då förlorar jag min status på något sätt när vissa säger att jag är svensk.

I: Så om du pratar svenska då är du svensk?

M2: Jag tror att vi är svenskar men jag tror inte att vi är den typen av... vi kan aldrig bli en svensk som har existerat fram till nu utan vi är en bild av...alltså jag tror att man måste revidera begreppet svenskhet och sedan måste man ju då förnya det och liksom utvärdera innebörden om vad svenskt är idag och där kommer vi in som svenskar. Sen kanske det kommer att bli som i USA vi kommer kanske att bli svensk albaner, svensk kurder och svensk slash någonting annat. Och det är oundvikligt kategorisering kommer alltid finnas jag menar Valloner kom till Sverige för fyrahundra år sedan och fortfarande idag när jag föreläser och pratar om svenskhet kontra icke svenskt då säger jag så här vilka av er här inne har Vallonskt påbrå och det är allt mellan fem och tjugo procent som räcker upp handen och vill då vissa att de har vallonskt blod i sig trots att det var fyrahundra år sedan Vallonerna kom till Sverige, så fortfarande finns det något Vallonskt kvar i dem vilket betyder att de är inte 100 % svenskar om vi nu ska kategorisera det på det sättet, så därför tror jag om vi då reviderar ordet svenskhet kommer vi alltid vara svensk någonting annat.

I: Har känt dig diskriminerad pga. av ditt ursprung?

M2: Ja. Våldigt ofta

I: Har du någon gång känt dig segregerad?

M2: Det är jag fortfarande.

I: På vilket sätt?

M2: Ja men vi är ju fortfarande (ler stillsamt) segregerade jag menar när man... vi är ju segregerade för att vi tillhör normen. För att när jag berättar att jag jobbar med ungdomar så säger folk direkt, ”jaha så du jobbar på Rosengård” och det är den här naturliga kopplingen människor gör av det, jag är ju segregerad för att jag... men som invandrade är vi ju en symbol för segregationen då, segregering är ju ett faktum det kan vi inte undgå ifrån och sedan kan vi i akademisk nivå om positiv och negativ segregering så segregering är ju en typ av klass som vi kanske kan prata om, men egentligen är vi definitivt segregerade och kommer att vara det ett tag till frågan är ju bara vad vi gör åt det.

I: Vad gör du åt det?

M2: Jag har en dröm att skaffa familj ute i Höllviken det är ju ett sådant där hyllle område och detta mest för att jävlas helt enkelt, för att jag vill representera och sticka ut på det sättet liksom för att det känns som vi tenderar att segregera

oss själva. Norra Rosengård är ju hur fin som helst det finns bostadsrätter och så vidare och där bor fortfarande runt 90 procent invandrade och det är inget ghetto av det nedgångslag det här är ett medvetet val man har gjort och därför ska man reproducera kollektivt dvs. om jag bor här med min familj och då bor jag jätte nära min moster, min faster mina föräldrar, min syster och hennes man och deras barn. Så kan de passa mina barn och jag kan passa deras barn sen lever vi i vår lilla värld och jag tycker att det är täpp åt helvete för att vi bor fan i Sverige vi behöver inte, vi bor i ett modernt land vi har snabba kommunikationsmöjligheter men vi är bara så jävla lata, och samtidigt säger vi fan vi köper en lägenhet och när du gör det så har man större chans påverka din egen situation. En lägenhet kan kosta 900 000 kr i detta område medan det kan kosta 1.5 miljon i ett område där svenskar bor. I generell månads kostnad blir det inte så mycket mer dyrare. Man kan faktiskt göra någonting åt det. Jag tror på att vi kan bryta segregeringen själv till en viss del sen måste självklart öppna famnen och släppa in oss och diskrimineringen på olika nivåer mot invandrade måste då också lagföras, olaga diskriminering osv. Så vi måste bidra med vårt och samhället måste bidra med sitt. På ett makroperspektiv måste det göras mer.

I: Ta upp ett exempel när du har känt dig diskriminerad?

M2: Ja... här i Sverige eller generellt?

I: Här i Sverige!

M2: Ja men t.ex. när jag har rest utomlands och kommer in i gränsen och jag har ju svenskt pass liksom och alla blonda blåögda kan passera förbi vare sig det är Bosnien eller Svenskar. Men så fort jag går förbi blir jag alltid stoppad. Och mitt pass granskas mer än andra det ser jag som ren och skär diskriminering. Jag är lite trött på den här vardagsdiskriminering och någonstans har jag accepterat det jag vet att jag är utlänning och ser annorlunda ut och jag ser inga större problem och tycker att sådant här kräver tid för att jag jobbar med de här frågorna för att försöka skapa förståelse och medvetandegöra människor på olika plan liksom jag lider inte av det på något sätt som jag gjorde kanske för tio år sedan men visst det existerar fortfarande. Jag menar när jag träffar en ny tjej liksom hennes föräldrar och deras fördomar. Vi satt på lilla torg för någon sommar sedan här i Malmö, jag och min kompis började flörta med två tjejer som satt i en snygg bil och vi satte oss på två olika uteserveringar och de vinkade över oss till sig, och vi vinkade in dem till oss. Till slut satt vi tillsammans och vi diskuterade om saker och de frågade vad jag gör och just då gjorde jag olika saker som menar att jag var sexuell upplysare på RFSU och diskussionen spann vidare de var båda från Bunkeflo tror jag och de frågade oss jaha var bor ni någonstans och sa på skoj jaha gissa och de sa "Rosengård"? Och då bodde jag faktiskt på Rosengård. "Jaha fan vad coolt sa de", men det tog mellan tre till fyra minuter innan de hann dricka upp sitt kaffe och reste sig tyvärr vi måste gå". Det där ser jag som en definitiv diskriminering varför flirtade de med oss varför kom de och satte sig och så fort vi sa att vi bodde på Rosengård sa stack dem. Vi fick ju erkännande för vårt arbete och det är ju en

sådan där typisk diskriminerings fall som får mig att tänka jaha ska jag gå runt och vara ledsen för att jag inte fick träffa dem här tjejerna men en människa med den typen av värderingar hade jag ändå inte velat träffa. Vad händer sedan om jag ska involvera mig i ett förhållande och vi skaffar barn, och ska vi då bråka om vad barnen ska heta vilket hände med en svensk flickvän som jag hade, och vi hade ju inte barn, men hon började bråka vad våra barn skulle heta, hur många barn vi skulle ha, om vi fick en pojke om han skulle omskäras om vi ska vara kristna eller muslimer och allt det här. Det är ju frågor som man kan diskutera självklart och alla måste ha rätt att diskutera dem det är essentialistiska delen av livet, men jag kan känna så här varför ta upp det i ett tidigt förhållande om man inte har en massa fördomar och vårt förhållande tog slut på grund av detta.

I: Hur har detta påverkat dig?

M2: Nja, jag har varit singel i tre år (ler lättsamt). Alltså jag bryr mig inte så mycket längre jag mår bra måste jag säga, jag mår riktigt bra. Jag var med i en motorcykel olycka där jag bröt benen och skada armen och gick massor med minnesluckor osv. Ett halvt år i rollstol fick mig att inse det finns ingenting i livet som är värt att man ska må dålig och slö så som jag har råkat ut för diskriminering osv. utan ”fuck it” jag lever jag mår bra! Och har människor problem med mig så får de ta hand om det själv. De kan leva sitt och jag mitt liksom. Så att jag lever idag och idag är den dagen jag oroade mig för igår känner jag liksom.

I: Har du något budskap till andra där ute som kan känna sig ibland kluvna i sin identitet.

M2: Jag tycker om att är de inte kluvna så borde de bli det för att jag brukar säga så här har man ett brutit ben och när de väl läker sig så är det starkare än vad det var tidigare så jag kan tro att kluvenheten sätter igång a quest för det men man ska inte vara förblindad i själva jakten av eller strävan efter den sanna identiteten utan man ska vara väl öppen i sin kluvenhet, så jag tror att ha tålamod det är liksom en dygd. Har man tålamod får man väldigt mycket tillbaka. Jag känner mig som en gammal kinesisk gammal gubbe med visdomsord men så länge jag vet att det funkar... jag menar jag har levt jätte mycket med hat jag har hatat mycket svenskar jag har hatat araber, turkar, iranier osv. på grund av allas fördomar och förtryck som jag har varit utsatt av men någonstans i livet lärde jag mig att se individer det är klart att jag fortfarande idag kan bli arg av araber och turkar osv. speciellt när Turkiet bombade Kurdistan, men återigen har jag massor med turkiska vänner, så hata mindre försök liksom ta ditt liv för vad det är det är ju trots allt ditt och det händer massor med saker man kan inte gå runt och må dåligt hela tiden för att vi kan gå runt nästa krön och bli påkörda och dö ja och då har du dött, olycklig liksom och jag tror att man ångrar sig väldigt mycket om man inte lär sig leva livet och självklart menar jag inte att man ska leva ett anarkiskt liv utan jag tycker man ska ta ansvar för sina handlingar och man kan inte hela tiden skylla på systemet och man kan inte hela tiden skylla på dem andra och bli offer som vi oftast blir till när vi är invandrade utan det är som jag brukar säga, jag vill fan inte ha en klapp på axeln utan flytta på dig och låt mig tävla med dig så ska jag visa att

jag kan göra bättre och det kan vi göra, jag ser det som att vi är Sveriges framtid, vi har enorma möjligheter och Sverige ett riktigt bra land och det är här många skulle rycka in och säga ah vilken jävla svenne. Vi lever i ett Svenskt land och det är inget fel att leva ett svenskt liv. Jag försöker inte försvenska någon genom vårt projekt det här handlar om mänskliga rättigheter och Sverige har inte patent på det. Tvärtom Sverige har fått jobba mycket för den jämställdhet de har idag och trots det är det inte det bästa landet för sin jämställdhet enligt undersökningar som publicerades. Sverige hamnar endast på första plats för att man har störst representativa kvinnor inom politiken men tar man på de andra punkterna så som, tillgång till utbildning, lika lön osv. då ser man att Sverige ligger på femte platsen efter Filipinerna och hade Filipinerna haft större representation kvinnor inom politiken hade de nog hamnat på första plats och Sverige hade hamnat på sjätte plats vilket betyder att Sverige inte är världens mest jämställda land och Sverige har väldigt stora problem...därmed att vara jämställd har inte med Svenskt att göra, utan det är grundläggande rättigheter. Jag tycker därmed att bor vi i Sverige ska vi ta chansen att studera och uppmuntra andra vad vet jag, ta chansen skapa ditt eget liv och sluta vara offer och sluta vara ledsna att folk frågar oss var vi kommer ifrån. Att vi kanske känner oss klivna i vår identitet och att vi måste skapa oss själva och sluta segregera oss blir mitt sista ord.

7.5 Intervjuperson M3

I: Vad heter du? Hur gammal är du?

M3: Skulle jag inte vara anonym? Jag är 32 år

I: Vad sysslar du med idag?

M3: Jag jobbar på posten, jävligt tråkigt men så är det.

I: Var är du född?

M3: I Malmö

I: Har dina föräldrar under din uppväxt berättat om ditt ursprung? På vilket sätt?

M3: Jag har faktiskt aldrig fått veta något om mitt ursprung, direkt så här jag alltid fått veta en massa. Alltså det har mer blivit så av mina päron, jag vet inte riktigt hur man ska säga det, antingen i metaforisk eller i liknelser. Nja i metaforer har jag nog blivit uppväxt med som dem. Och metaforerna har jag fått därifrån. Det har aldrig varit typ i Albanien så hände si eller så, utan det har varit något som jag har själv tagit reda på efterhand i vuxen ålder. Jag visste ju var Albanien var men jag visste ju inte liksom vad Albanien stod för, inte förrän i vuxen ålder i alla fall. Det hade ju varit intressant. Hemma hos oss var den assimilerade politiken som

gällde förre den integrerade politiken. Det vill säga det spelade ingen roll vart dina pären kom ifrån. Det var inte någons ensak. Du är född i Sverige och du ska göra den bästa situationen i Sverige liksom. Så har politiken varit hemma hos oss.

I: Vad är det för skillnad mellan assimilerad kultur och integrerad politik enligt dig?

M3: Ja men den integrerade politiken är väl att... svensken ska lära sig äta falafel och araben ska lära sig äta köttbullar med lingon och brunsås liksom. Den assimilerande politiken, är ju att svensken skiter i falafel och ser till araben att nu ska du fan äta köttbullarna liksom för att du är i ett nytt land och du borde ta seder ditt du kommer och du borde skippa allt som har med ditt gamla hemland att göra det kan du göra i din lägenhet och i det rum. Och utanför är du en svensk precis som alla andra. Det hade aldrig varit intressant hemma hos oss men det här med integrering "vad fan är det". Men sen å andra sidan så hade jag...eller vi behövde aldrig diskutera dem grejerna det var som en självklar sak.

I: Nämn en liten liknelse? Hur tycker du att dina föräldrar har klarat sig?

M3: De kan jävligt bra svenska. Men pappa bryter lite men killen har grymt stort ordförråd. Mamma pratar svenska som jag liksom men fast rullar på R:en. Det har ju gått jävligt bra liksom. Det enda som sviktar är ju deras skrivkunskaper och det är inte alltid lätt. Men de har ju aldrig heller gått i skolan liksom. De skriver svenska som de pratar svenska. Om stavelsen är fel, orden följer inte liksom med och rätt, och det är oftast felstavade. Men sen har vi ju aldrig haft dem problemen. Alltså hela min släkt som kom hit till Sverige. Jag och min bror är ju en av dem första andra generationens Albaner eller vad man ska säga. Men det fanns ju ändå 40 andra jävla huvuden innan oss. Min morbror var ju här 1966, och brodern föddes sju år senare. Och jag nio år senare. Och alla pratar jävligt bra svenska i slakten förutom min mormor och morfar de är ju färhuvuden de kan inte ett skit. De har antagligen tagit med sig det här Albanska "mina barn kommer ta hand om er när jag blir gammal" alltså du vet den här ansvarsfulla grejen. Men sån politik har vi aldrig haft där hemma.

I: Vilken av politikerna tycker du har haft mest framgång?

M3: Det beror ju på liksom, för att när jag växte upp...eller låt säga så här, hade jag varit 20 år gammal på 80-talet så hade jag blivit en diktator i Sverige, med den utbildningen jag har så hade jag haft en ledande position. För att då var ju andan helt annorlunda i Sverige. För då skulle alla bli Svenskar. Eller det var inte ens tal om att alla skulle bli svenskar för kunskap om problemen hade liksom inte blivit identifierat, då fanns det inga problem. Vi kanske lyfta på mattan och la det under. Men idag är det så att man nästan får kritik för att man identifierar sig mer idag med en svensk än med Alban t.ex. man får kritik från båda hållen av svensken och av Albanen. Albanen kan säga "du har ju glömt var du kommer ifrån" medan Svensken säger "är det inte lite tråkigt att du inte kan så mycket om ditt hemland".

Förstår du vad jag menar, och jag vet inte ifall hon eller han säger det till mig i syfte att en gång i tiden så körde man med en assimilerad politik, medvetet eller omedvetet. För tjugo år sedan hade jag varit grym, idag är jag bara en luffare som är assimilerad. Idag ska du nog vara integrerad för då har du det här ”a touch of medelhavet men ändå mer av vistiden, så att du är så här annorlunda lite exotisk, en tilldelad identitet. Typ han kommer från bergen och har skött åsnor, så kommer han ner här och tar till sig och kämpat hårt för att kunna prata svenska och kommer in på högskolan och är fantastiskt och jätte duktig och samhället säger vi ger honom en chans liksom. Det är a lot of bullshit, det är bara piss. Så kan jag känna det liksom. Att vara annorlunda är jävligt bra när det är på svenskarnas nivå. När det inte är på deras nivå typ utanför Europa, så med andra ord Ryssland, Östeuropa, och längre ner liksom är jävligt omtyckt men ändå...Iraniererna är ändå grymma dem är den största assimilerade gruppen. Jag känner kanske fem Iranier och mina polare känner fem och vi kanske kommer upp till två tre hundra Iranier som vi känner eller som jag typ träffar så här som är polare hit och ditt. Alltså de flesta ljuger att de ens är från Iran allihopa tar sina namn och gör en switch till ett mer västerländskt namn. T.ex. det finns en snubbe som jobbar på gymmet han är Iranier och heter Sasha. Sasha är ett fett balkan namn. Det finns inga iranier som heter Sasha. Han heter någonting och jag vet inte vilket namn det är men en annan snubbe som är från Pakistan och bor på Rosengård och säger att han det är omöjligt att killen heter Sasha utan han heter något Iranskt och klingar på Sasha. Och alla pluggar till tandläkare och det är något de är jävligt grymma på. Det är skärpta människor liksom. De är inte en grupp människor som läser Humaniora piss liksom. De läser till tandtekniker, de läser till systemvetare osv. De har positionstyngda ämnen. De är assimilerade och de glömmer sitt språk. Alan (hans kompis) som bodde i Iran i ett och halvt år kan bättre Iranska än jävligt många Iranier som vi känner och de kom hit när de var ...ja vad kan de ha varit fem sex år. Med sina föräldrar. Deras Iranska är riktigt pinsamt liksom.

I: Är det viktigt att kunna sitt hemspråk?

M3: Det är klart. Min Albanska är ju t.ex. jävligt dåligt. Det är som jag sa, jag är en produkt av den assimilerande politiken. Jag har inte invandrat, det är mina föräldrar vilket var för 40 år sedan.

I: Men ändå kallas du för invandrade?

M3: Ja ja, det är ju bara för att jag typ är en av få Albaner som är mörk liksom. Kom du på det ordet så slipper du nog göra denna uppsatsen. För att politiker kämpar fortfarande om hur de ska kategorisera oss. Vi är ju invandrade, så är det bara! Mina barn kommer inte bli invandrade, statistiskt. Det är ju liksom andra generationens invandrade snubbe som får ett barn blir det barnet ett svenskt i statistiken. Och faktum är att om vi då ska bli kategoriserade som invandrade av den gemene mannen ute på stan på ICA eller så här liksom faktum är ju då att det bor fler danskar i Sverige än vad det gör Jugoslaver, Albaner, Turkar, Araber osv. Men de (danskar) smälter in med undantag finländarna. Han/hon är ju blond och

blå ögna, och han/hon bär den finska brytningen, de har ju i och för sig varit utsatta också, men vi lägger honom vid sidan när han öppnar munnen. Jag och du behöver inte öppna munnen för att läggas i sidan. Vi syns!

I: Vad är identitet för dig?

M3: Det beror ju på, en identitet är ju vad man gör. Alltså inte vad du jobbar med, utan vad du gör. Jag prata med en snubbe som sa så här innan han gifte sig så sa han åt sin fru, vi kan kompromissa om allting liksom, men vi kan inte kompromissa om och över min fotboll. Det är hans identitet. För han menar att när det kommer till fotbollen så gjorde han det i tio år innan henne och kommer göra det under tiden och jag kommer att göra det om det inte blir vi.

I: Hur identifierar du dig?

M3: Ja men identitet är min träning och ingen kan komma den emellan så vidare det är inte jag som ändrar mig den. Det är min grej, jag tränar. Annars vet jag inte vad min identitet är. Annars på jobb är jag väl kan jag tänka mig snubben som jobbar och pratar. Jag dummar mig med folk hela tiden jag vill känna folks puls. Det är ett tecken på styrka, kan du ta det så ok, om inte är du mesig. Annars tycker jag det blir ännu roligare att trycka på. Det är ganska kul men elakt. Och så är det ju mer elakt desto mer kul är det.

I: Hur påverkar denna identitet dig ute i samhället?

M3: Jävligt illa kan jag tänka mig. Och sen ger ju människor mig inte chansen, just för att dem tror att jag är en jävla idiot när jag väl har fått platsen förstår du vad jag menar. Jag vet inte men man har väl olika identiteter, min identitet på jobbet är väl en annan. Och när jag går på ICA så står jag inte där och trycker henne i ögat.

I: Har du känt dig i utanförskap?

M3: Ja det är klart, alltså det är klart man gör. Eftersom har man pluggat hela sitt liv och har hamnat på en arbetsplats där det är bara svenskar, alltså bara svenskar i stort sett, att vi är fyra fem stycken som är invandrade i den gruppen, vi är riktiga kålhuvuden. Inte kålhuvuden att de är Mongolid så men utbildade. Jag har en turk på min arbetsplats som pratar om sin historia under det Osmanska Riket. ”Ja vi var hit och vi var ditt” brukar han betona. Och jag svarar ”vad pratar du om, det osmanska riket hände för femhundra år sedan. När första världskriget inträffade då dog det Osmanska riket ut. Och oftast dem är från Makedonien men betonar om att de är från Istanbul. Gå och pissa, du är från Makedonien. Och de var inte ens Turkar de var Osmaner. Albaner var Osmaner i sig. Och sedan är det bara en massa svenskar. Men det värsta av allt är att de inte gillar när en invandrade kommer hit och använder sig av ett par ord som de inte förstår och ser på en invandrade som om jag vet inte. Då kan jag väl känna att jag inte riktigt passar in.

Jag är en utbildad invandrare som står högre i rang än dem flesta på posten, men ändå så jobbar jag på produktionen. Det är ett jävligt stort utanförskap. Och då får man spel men inte på dem, utan på mig själv. Och samtidigt som man får spel och undrar ”vad fan gör jag här med dem här, jag ska vara chef över det här stället”. Och sedan när man gått igenom det så har man gått igenom strukturerna och det slår en ”shit”. Jag kan vara den bästa vad vet jag, den doktorerande i sjutton ämne, jag kommer ändå vara i produktionen.

I: Varför tror du det?

M3: För att... så är det väl, jag vet inte jag har ingen aning. Hela posten är ju en sluten värld. Och dem säger ju det, har du väl kommit kommer du aldrig därifrån. Och så är det, det är mycket verkställande politik, och det är något jag inte orkar med, jag tror att jag inte bryr mig så mycket längre. Alla är nervösa för att inte klara av produktionen. Jag bryr mig inte, bara jag får min lön så. Det är en riktig utnyttjar politik. Den största Marxisten är en praktiskt revolutionär i posten. Det finns typ 100 personer där vi är under tre skift och av dem hundra varav 15 är 100 % jag menar då att de arbetar varje dag, fyra dagar i veckan nattsift. Sedan har vi 61 % på dagen och sedan 42 under kvällsskiftet. Men problemet är ju att då ger dem dig två dagar på natten och tre dagar på dagen och sen säger dem till dig, vill du jobba extra? Så praktiskt jobbar du nästan mellan 90 och 100 % så officiellt är det bara en anställning två/tre dagar. Han vet ju att du är hungrig om du har en familj och barn och han behöver inte ge dig 100 % för att han vet om att när du inte tar över i produktionen så ställer du upp för att jobba extra. Men om du hade låtit dina barn vara hungriga i kanske två till tre veckor, men i slutändan har du ändå fått en 100 % tjänst.

M3: Du säger att du är utbildad? Varför sysslar du inte med det du är utbildad till?

I: Det ger för lite pengar (skrattar). Jag hade kunnat jobba... jag hade kunnat ta arbetspass sju till fyra, och sitta kvar till sju eller åtta, det är liksom inga problem.

I: Jag menar, du är en intelligent kille, 32 år, behärskar det svenska språket, assimilerad. Vad gör du på posten?

M3: För att jag inte vet! (Skrattar). Jag menar det är ju som jag sa, jag har en massa vänner som arbetar inom olika projekt. Men de vill inte ge mig chansen. För att dem är jävligt rädda att om de tar in mig så tror de att så som jag är med dem privat med mina kompisar antar de att jag kommer att vara i samband med dessa projekt. Det är jävligt många gånger jag får samtal i still med ”jag satt här med typ med någon framstående forskare, eller någon politiker, och att hon/han sa så dryga grejer” och de betonar att de verkligen hade behövt mig. Innan var det ju oftast så här, innan man fick jobben så sa alla till en att man måste ha socialt kapital, man måste ha ett nätverk, nu när jag har socialt kapital och det kulturella kapitalet, de har ju inte vänt mig ryggen, men de har ju inte heller gått fram till mig och frågat mig ”skulle du vilja jobba för mig”. Jag är medveten om att man

klättrar i karriären och att man måste klättra sig upp, att man börjar någonstans nere för att kunna nå upp till VD-platsen, man får helt enkelt jobba sig upp, det fattar jag också. Det är inte så att jag vill att någon ska ta och ringa mig och ge mig ”ett president yrke”. Men har du väl fått in en fot på den fattigaste organisationen, och gör du ett bra jobb ifrån dig så hör någon det från kommunala skitet, och de vet i sundsvall att du har fisit. Ett jävla incestuösa alla vet allt om alla.

I: Tro du att man omedvetet söker sig till ”sina”? Hur har det varit i ditt fall?

M3: Det är klart att jag gör. Mina bästa kompisar är två Turkar från Makedonien. Sedan har jag svenska kompisar men det är väldigt sällan jag hänger med dem. Men det är spärrar från när jag var liten. Jag har alltid hängt med invandrade. Så är det, och vi var blandade, spanjorer, filipiner osv. Alla hade mer eller mindre samma bakgrund som vi. Jag gick ju då på Krokbäcksskolan. Och då fanns majoriteten svenskar som gick där och typ två invandrade liksom. Och detta är rätt så intressant för att jag har inte tänkte på Krokbäcksskolan sedan jag gick där, och nu senast hörde jag att de ska stänga ner skolan på grund av det svenska språket brister. Det fanns inte när jag var liten. Jag kommer ihåg en Iransk tjej som kom till min skola och börja i min klass i trean eller tvåan minns inte riktigt. Men det tog henne 8 månader att lära sig svenska. Och det var tillräckligt bra svenska i åtta månader och hon fick då börja i vår klass. Och därifrån från att vara en straight A student. Det är ändå grymt. Idag kan du inte lära dig ett språk på så kort tid. För att du har 20 andra i din klass som antingen kommer från samma bakgrund som du, läraren undervisar ju på svenska men er emellan för att göra det enklare så pratar ni det gemensamma språket. Och på det sättet kommer du aldrig lära dig språket. Medan tjejen i min klass då jag gick i tvåan lärde sig svenska på 8 månader, det tyckte jag var ganska grymt. Idag har det försämrats idag har du ungdomar som bryter, och snackar med ett fattigt ordförråd. Ute på förorterna är de kungar för där liksom pratar alla likadant och de vågar oftast inte ta bussen in till staden för att gå ett ärende eller något annat, typ träna eller något annat. Det finns en barriär mellan dem och dem andra. Men det är väl klart att jag söker mig till mina ”egna”, för det är väl då jag kan identifiera mig. Men jag är ju bara i stort sett med mina ”egna”. Men vi pratar ju alltid svenska med varandra, visst ett albanskt ord kan komma in då och då som är bara naturligt för oss. Är man med sina ”egna” så behöver man inte vara så jävla duktig hela tiden. Och då kan jag känna att det är mer bekvämt att umgås med ”mina egna” och sätta in albanska ord här och där, det blir en så kallad jargong liksom. Och det är ju schyst liksom. Sen är det ju mycket det här med svenskar att det inte vill gå ut till vissa ställen där ”blattar” hänger. Och det har jag hört många gånger ”nej men där är bara blattar som hänger där”. Alltså man snackar väldigt mycket att invandrade håller sig mycket för sig själva och det är ju där de vita får chansen, jag menar hur många gånger finner man någon på ett ställe där de spelar vad vet jag hiphop eller ghetto musik hur många svenskar ser du där liksom, förstår du vad jag menar? Det är ju inte invandrade som distanserar sig.

I: Hur tror du att svenskar uppfattar dig?

M3: En av dem. Det har jag fått höra många gånger.

I: Hur tror du att invandrade uppfattar dig?

M3: Jävligt dryg människa. Det har ju med språket att göra ju man kan oftast inte identifiera med mig för att...jag kan behärska svenskan. Och det blir automatiskt att jag inte är en av dem.

M3: Han som har pluggar tänker dem. Och de brukar oftast kommentera ”det räcker nu med den politiken” och det händer jävligt ofta.

I: Tror du att någonstans att de invandrade som uppfattar dig som dryg människa som du påstår att du någonstans har lyckats?

M3: Men det är där jag kan känna att jag inte har lyckats längre. Det är ju där jag kan känna att jag är en idiot. Och det är ju just att även om han nu jobbar låt oss säga PLM så är det ändå trots allt han som har en tjust lägenhet i Rosengård och renoverad fin lägenhet liksom att han har satsat mycket pengar på lyan och fixat och donat, har den värsta utrustningen, du vet allt det här materiella liksom. Han kanske har en BMW och en Mercedes. Han har allt det som höjer statusen i detta samhälle utåt. Sen att han kanske inte kan ett plus ett eller de här teoretiska ståndpunkterna som vi fick lära oss i skolan och se strukturer och så här, det är ju liksom inte intressant. När det kommer till kritan så är det ju inte intressant om vi kan Foucault utan det som är intressant är att du har en lägenhet osv. detta bevisar att du har lyckats. Han kan å andra sidan tänka om mig: ”shit denna snubbe har ändå pluggat i sju år” men det är ju ändå jag som sätter mig på en cykel och cyklar hem.

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en invandrade?

M3: Det beror på vilken invandrade det är. Är det någon man känner så är det jävligt tråkigt. Och är det någon man inte känner så spelar det nog ingen roll.

I: Hur känns det att bli kallad för ”svensk” av en svensk?

M3: Det är jävligt tråkigt alltså, det kan jag få spel på alltså, jag är ju inte svensk liksom. Jag är inte svensk så som han vill se mig.

I: Hur menar du då?

M3: Jag menar det här klassiska äta det de äter, dricka ganska så ofta, är jävligt liberal retorisk men konservativ praktiskt. De här olika grejerna liksom, jobba måndag till fredag för att kunna ha roligt med sin tjej under helgen. Sätta sig i sin bil och köra ut till sin mormor. Dem är grejerna. Jag är jävligt ambivalent där

alltså, jag blir kategoriserad hur än jag gör och oavsett var jag är. Det har blivit jobbigt på grund av att det för att man medvetet har upphöjt det problemet. Först och främst för man reda på ambivalent och kluven innebär. Det är ju det som är schyst med en invandrade som inte har pluggat, han bryr sig inte. Man kan inte bry sig om problemen i Afrika när du inte vet om vilka problemen i Afrika är. De ser inte de rasistiska strukturerna. Har du en gång lärt dig problemet att se strukturerna man mår ju inte dåligt för att jag skiter i vilket. Men man blir medveten om det och det är det som är skillnaden och det som skiljer oss åt. Vi kan vara professorer hit och ditt. Men den som jobbar också i en fabrik får ju i slutändan sin lön och köper sina materiella saker och med andra ord sover ganska gott. Och så är det i vår kultur, tjejen ser liksom inte vad du har studerat utan vad du har i inkomst, vilka ringar, vilka kläder. I hennes ögon är du därför framgångsrik ett intresse växer och vips två månader senare är du bjuden på ett bröllop. Nu gör jag en generell grej, men det är 80 % fakta i det jag säger.

I: Vad sägs då om att vi kan påverka denna medvetenhet?

M3: Hur ska du påverka, när det ändå handlar om överlevnad. Du kan ju starta kurser som säger att det är fel och så vidare, men det är ändå en del av statusen.

I: Möter du motstånd pga. din bakgrund?

M3: På vilket sätt menar du då?

I: Diskriminering av något slag?

M3: Nej

I: Är du segregerad?

M3: I sådana fall segregerar jag mig själv. I och med att väljer att inte gå på visa ställen. Jag vet inte om det handlar om segregering eller inte. Låt säga nu som lilla torg. Möllan är ju för att ölen är billig men det är ju fortfarande väldigt dyrt. Men det är den vita medelklassens hang-out, lilla torg likaså men de strävar efter att bli något högre materiellt eller vad man ska säga. Möllan är liksom att alla där är väldigt utstuderade luffare. De sätter på sig rivna T-shirtar, håll i jeansen och Palestina schalar osv. Maskot för 10 år sedan på Möllan var värsta hårdrockar stället. Idag har du bara invandrade där. Alla där är gangstrar, men kommer parkeringsvakterna jävlar vad du ser gangstrarna springa ut från Maskot med 17 kronor i handen för att sätta pengar in i parkeringsautomaten. Där finns idag bara invandrade. Alla är liksom utstuderade. Alla bor också på Möllan och jag fattar det inte. Låt säga att en "freshman" ska börja på IMER på Malmö Högskola och helt plötsligt bor de i en lägenhet på Möllan som kan vara en av de finaste dessutom. Hur fan funkar det liksom? Dem måste ha en stark människa bakom sig för att kunna fixa en lägenhet på Möllan. Det är liksom helt omöjligt. Jag läste nu senast om att typ tre professorer som bor på Möllan. Till och med Wilmer X sa i

en intervju om att Möllan är jävligt schyst ställe, men bor han på Möllan? Nej fan han bor i Gamla Västern. En gång i tiden var Möllan ett luffar ställe idag har det blivit som Söder i Stockholm. Men man segregerar ju sig själv. Men däremot där jag bor, finns det knappt någon invandrare. Det är ju bra, men ganska så tråkigt. Jag växte upp på Kroksbäck som då inte var som det är idag. Jag brukade ta min bmx-cykel och cykla till Lindängsbadet, Rosengårdsbadet och ibland till Sibbarb. Vi var liksom överallt. Det handlar inte om att föräldrarna ska hårt grepp om dig, utan att föräldrarna ska kunna utbilda dig längs vägen. ”Du får inte gå till Rosengård för det är för farligt” vad fan är det? Nästa gång han åker till Rosengård blir det som en kolonial upptäcktsresa för fan! Så att de segregerar sig väldigt mycket från oss.

I: I möte med andra individer känner du att du måste hävda din identitet?

M3: Nej, jag det känner jag inte att jag måste, men det jag känner är väl ... (inte hörbart) det är väl ingen som utmanar mig, som gör att jag måste hävda mig. Ju mindre du snackar ju bättre är det ju egentligen. Ju mer du snackar ju mer dryg är du!

I: Vilket är viktigare: belysa din särart eller kräva din jämlikhet oavsett din bakgrund?

M3: Ja idag ska du fan belysa din särart. Det tror jag starkt på. Alla är ju ändå jämlika på papper, det finns liksom ingen skillnad mellan oss alla är vi människor, sen om människan är svart, asiat, indier osv. är det bara parenteser liksom, vi är ju ändå först och främst människor, men det är ju det jag menar liksom, så kommer du från rätt särart så är du schyst annorlunda intressant. Kommer du däremot från fel särart däremot så är det mer illa. Det är just det jag menar med att man måste belysa sin särart.

I: Skapar vi då inte skillnader om vi försöker belysa särarten?

M3: Men vi är ju inte lika. Vi är ju lika men vi konstrueras olika. Andersson och Svensson är ju inte lika, de firar ju jul på ett annorlunda sätt. Den ena börjar med lutfisken den andra börjar med sill. Men i diskursen är de ju fortfarande svensk. Och det är samma sak med invandrare, vi är ju inte alla lika vi är ju olika allihopa, så jag förstår inte varför vi hela tiden ska sträva. Alltså om man håller på lika och särart, och om man ska hålla på med särarten så blir det något som att det är ändå schyst för att då belyser vi våra olikheter, håller vi på med lika så distanserar vi oss mellan svensken och invandraren, då blir invandraren plötsligt en homogen grupp, vad har jag som alban för gemensamt med en indier? Det är en ideologi som inte kan förkastas. Vi är ju inte lika med en indier. Vadå jämlika vi är inte jämlika någon av oss. Det är en annan grej att vara jämlik med kön, men nationalitet och kultur då är vi fan inte lika, vi är olika men bara för att vi är olika, så innebär inte det att vi ska vara lika. Jag har ju lika jämlikheter i samhället och rättigheter som någon annan svensk här i samhället, men, det är diskursen som

säger att vi är tjuvar och gangstrar som gör att jag inte får lägenheten, eller jobbet. Vi är ju lika allihopa liksom. Jag är ju inte lik svensken, men bara för att jag inte är lik svensken, så innebär ju inte det att jag är vad han säger att jag är. Jag är svensk mer eller mindre.

8 Bilaga 2

8.1 Intervjumall

1. Vad heter du? Hur gammal är du?
2. Vad sysslar du med idag?
3. Var är du född?
4. Berätta hur du kom till Sverige?
5. Har du några minnen av ditt hemland?
6. Har dina föräldrar under din uppväxt berättat om ditt ursprung?
På vilket sätt?
7. Vad har detta inneburit för dig senare i livet?
Har du tagit det till dig?
Eller har du valt att leva efter en annan kultur? Vilken kultur i så fall?
8. Hur ofta besöker du ditt hemland?
9. Hur upplever du när du besöker ditt hemland? Vilka känslor finns?
10. Vad är identitet för dig?
11. Hur identifierar du dig?
12. Hur påverkar denna identitet dig ute i samhället?
13. Har du känt dig i utanförskap?
14. Tro du att man omedvetet söker sig till "sina"? Hur har det varit i ditt fall?
15. Återupplivar du din kultur?
16. Hur tror du att svenskar uppfattar dig?
17. Hur tror du att invandrade uppfattar dig?
18. Har du någon gång blivit kallad för försvenskad?
19. Hur känns det att bli kallad för "svensk" av en invandrade?
20. Hur känns det att bli kallad för "svensk" av en svensk?
21. Är du mer svensk bland invandrare?
22. Är du mer invandrare bland svenskar?
23. Möter du motstånd pga. din bakgrund? På vilket sätt?
24. Har känt dig diskriminerad pga. av ditt ursprung?
25. Har du någon gång känt dig segregerad?
26. I möte med andra individer känner du att du måste hävda din identitet?
27. Är detta viktigt för dig? Varför är det viktigt?
28. Vilket är viktigare: belysa din särart eller kräva din jämlikhet?